

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Arkivexemplar

DET CIVILA
VETERINÄRVÄSENDET
ÅR 1945

AV

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1947

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

470403

INLEDNING

TILL

Det civila veterinärväsendet / av Kungl. Veterinärstyrelsen. - Stockholm : Norstedt, 1918-1951. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1916-1949.

1916-1945 utgiven av Kungl. Medicinalstyrelsen.

1916-1948 med innehållsförteckning och parallelltitel på franska:

Hygiène et service vétérinaire civil en Suède. – 1916-1942 även

med sammanfattning på franska. - 1949 med innehållsförteckning och parallelltitel på engelska: The civil veterinary service.

Föregångare:

Veterinärväsendet ingår som ett kapitel i årg. 1911-1915 av:

Allmän hälso- och sjukvård / Socialstyrelsen. – Stockholm, 1913-1982. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1979.

Det civila veterinärväsendet. År 1945. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Arkivexemplar

DET CIVILA
VETERINÄRVÄSENDET
ÅR 1945

AV

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1947
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
470403

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE
VÉTÉRINAIRE CIVIL
EN SUÈDE

EN

1945

PAR

LE CONSEIL SUPÉRIEUR
DE L'ADMINISTRATION MÉDICALE DE L'ÉTAT

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Socialdepartementet.

Kungl. Medicinalstyrelsen får härmed jämlikt 13 § i den för styrelsen gällande instruktionen överlämna berättelse angående det civila veterinärväsendet i riket för år 1945.

J. AXEL HÖJER.

AXEL ALEGREN.

Erik Eriksson.

Stockholm den 24 januari 1947.

Innehållsförteckning.

	Sid.
I. <i>Verksamheten inom medicinalstyrelsens veterinärbyrå</i>	1
1. Veterinärbyråns organisation. 2. Ärenden och expeditioner. 3. Författningar rörande det civila veterinärväsendet.	
II. <i>Veterinärernas antal, tjänsteförhållanden och verksamhet</i>	6
1. Veterinärernas antal och tjänsteförhållanden. 2. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren jämte ladugårdshygien. 3. Hygieniska inspektioner.	
III. <i>Sjukdomar bland husdjuren</i>	30
1. Mul- och klövsjuka. 2. Mjältbrand. 3. Frasbrand. 4. Smittsam blodbrist. 5. Höns-tyfus. 6. Tuberkulos hos nötkreatur. 7. Smittsam kastning hos nötkreatur.	
IV. <i>Karantänsväsendet</i>	39
V. <i>Födoämneskontrollen</i>	40
A. <i>Köttkontrollen</i>	40
1. Offentliga slakthus. 2. Kommunala köttbesiktningsbyråer. 3. Kontrollslakterier. 4. Under offentlig kontroll ställda charkuterifabriker. 5. Statsinspektionen över köttkontrollen.	
B. <i>Mjölkkontrollen</i>	43
VI. <i>Pastöriseringskontrollen av mjölk och grädd m. m.</i>	44

Tabellbilagor.

Tab.	1. Antal veterinärer i riket länsvis, vid årets slut	46
»	2. Antal för invasionssjukdomar behandlade djur, länsvis	47
»	3. Antal för infektionssjukdomar behandlade djur, länsvis	48
»	4. Antal för övriga sjukdomar behandlade djur (med undantag för i epizootilagen upptagna sjukdomar liksom även för tuberkulos och smittsam kastning undersökta djur) länsvis	50
»	5. Förekomst av vissa sjukdomar, länsvis	52
»	6. Antal vid offentliga slakthus och kontrollslakterier slaktade och besiktigade djur .	54
»	7. Antal vid offentliga slakthus och kontrollslakterier helt eller delvis beslagtagna kroppar samt vidtagna åtgärder	55
»	8. Antal och vikt av vid offentliga slakthus och kontrollslakterier särskilt behandlade hela kroppar jämte uppgift å behandlingens art	57
»	9. Viktigare beslagsorsaker vid offentliga slakthus och kontrollslakterier	58
»	10. Antal vid köttbesiktningsbyråer besiktigade djurkroppar	60
»	11. Antal vid köttbesiktningsbyråer helt eller delvis beslagtagna kroppar och vid beslagen vidtagna åtgärder	61
»	12. Antal och vikt av vid köttbesiktningsbyråer särskilt behandlade kroppar jämte uppgift å behandlingens art	61
»	13. Viktigare beslagsorsaker vid köttbesiktningsbyråer	62
»	14. Antal vid kontrollcharkuterier besiktigade kött	63

Table des matières.

	Pag.
I. <i>Activité du Bureau vétérinaire du Conseil supérieur de l'Administration médicale de l'Etat.</i> (Organisation du bureau vétérinaire. Ordonnances.)	1
II. <i>Nombre, détail du service et activité des vétérinaires.</i> (Nombre et détail du service des vétérinaires. Conditions sanitaires générales parmi les animaux domestiques. Hygiène des étables. Inspections sanitaires.)	6
III. <i>Maladies des animaux domestiques.</i> Charbon bactérien. Emphysème du charbon. Fièvre aphteuse. Anémie infectieuse des chevaux. Diarrhée blanche bacillaire. Tuberculose des bêtes bovines. Avortement épizootique des vaches.)	30
IV. <i>Quarantaine</i>	39
V. <i>Contrôle des aliments</i>	40
A. <i>Contrôle des viandes</i>	40
(Abattoirs publics. Bureaux municipaux du contrôle des viandes. Boucheries de contrôle. Fabriques de charcuteries sous le contrôle officiel. Contrôle de l'Etat sur les viandes.)	
B. <i>Contrôle du lait</i>	43
IV. <i>Contrôle de la pasteurisation du lait, crème etc.</i>	44

Annexes.

Tabl. 1. <i>Nombre des vétérinaires par département à la fin de l'année</i>	46
Tabl. 2. <i>Nombre des animaux traités pour maladies paratuberculeuses, par département</i>	47
Tabl. 3. <i>Nombre des animaux traités pour maladies infectieuses, par département</i>	48
Tabl. 4. <i>Nombre des animaux traités pour d'autres maladies</i>	50
Tabl. 5. <i>Certaines maladies par département</i>	52
Tabl. 6. <i>Nombre des animaux abattus et examinés aux abattoirs publics et aux boucheries de contrôle</i>	54
Tabl. 7. <i>Nombre des corps (viandes) saisis aux abattoirs publics et aux boucheries de contrôle et les mesures prises en conséquence</i>	55
Tabl. 8. <i>Nombre et poids des corps entiers traités aux abattoirs publics et aux boucheries de contrôle ainsi qu'un résumé sur le caractère du traitement</i>	57
Tabl. 9. <i>Causes importantes de saisie (des viandes examinées) aux abattoirs et aux boucheries de contrôle</i>	58
Tabl. 10. <i>Nombre des examinés aux bureaux d'inspection</i>	60
Tabl. 11. <i>Nombre des corps saisis aux bureaux d'inspection et les mesures prises lors des saisies</i>	61
Tabl. 12. <i>Nombre et poids des corps traités aux bureaux d'inspection ainsi qu'un résumé sur le caractère du traitement</i>	61
Tabl. 13. <i>Causes importantes de saisie (des viandes examinées) aux bureaux d'inspection</i>	62
Tabl. 14. <i>Nombre des viandes examinées aux charcuteries de contrôle</i>	63

I. Verksamheten inom medicinalstyrelsens veterinärbyrå.

1. Veterinärbyråns organisation.

Den centrala civila administrativa veterinära myndigheten är medicinalstyrelsen. Chef för medicinalstyrelsen är en generaldirektör — för närvarande läkare — och under denne sortera sju byråchefer, vardera chef för en byrå. De olika byråerna äro följande: medicinalbyrån, sinnessjukvårdsbyrån, hälsovårdsbyrån, lasarettbyrån, veterinärbyrån, kameralbyrån och apoteksbyrån. Medicinalstyrelsen sorterar under socialdepartementet. Undantag härifrån utgöra de ärenden, som handläggas å veterinärbyrån då veterinärstaten i sin helhet är underställd jordbruksdepartementet.

Å veterinärbyrån handläggas bl. a. ärenden rörande veterinärkonstens utövning, civila veterinärbefattningar och veterinärdistrikt, militärveterinärer, åtgärder mot smittsamma husdjurssjukdomar, veterinära karantänsanstalter samt in- och utförsel av levande djur och vissa varor, djurskydd, köttbesiktning, slakthus, kontrollslakterier, kontrollcharkuterier, besiktningsveterinärbefattningar, kontroll vid in- och utförsel av köttvaror, mjölkkontroll och mjölkhygien, pastöriseringsföreskriftens efterlevnad, animal födoämneshygien i övrigt, stadsveterinärbefattningar, giftstadgan i den mån den avser animala födoämnen, kreaturstuberkulosen och dess bekämpande, pastöriseringslagens efterlevnad samt åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreatur.

Byråchefen på veterinärbyrån är veterinär med titel medicinalråd. Byrån är för behandling av olika ärenden uppdelad på avdelningar. Varje avdelning har en föreståndare som är föredragande inför generaldirektören och byråchefen. Medicinalrådet förestår »allmänna» avdelningen, statsinspektören över köttkontrollen i riket den »hygieniska» avdelningen, en byrådirektör »tuberkulosavdelningen» samt en konsulent »kastsjukeavdelningen».

Under året har den veterinära personalen å byrån varit följande:

»Allmänna» avdelningen:

Byråchef: medicinalrådet K. Axel Alegren.

e. o. Byråveterinär: J. Inge L. Lauritzson.

Veterinäramanus: länsveterinär K. Emanuel Dunge

»Hygieniska» avdelningen:

Statsinspektör: J. Hjalmar Hansson.

Veterinäramanus: f. d. slakthusdirektör Christian Wadstein.

Tuberkulosavdelningen:

Byrådirektör: Hans A. F. Bengtson.

Konsulent: Sten A. Nilsson.

e. o. Konsulent: A. Tore Herlitz.

e. o. Konsulent: Carl-Gustaf Liljeblad.

Kastsjukeavdelningen:

e. o. Konsulent: C. E. Åke Olson.

e. o. Konsulent: Nils-Olov Norell.

Dessutom har på veterinärbyråns kansli tjänstgjort en sekreterare och två juridiska amanuenser samt kansli- och skrivbiträden.

2. Ärenden och expeditioner.

Antalet inkomna ärenden under år 1945 uppgick till 260 517; antalet utgående expeditioner var 27 744.

Inkomna ärenden.

Kungl. brev och ämbetsskrivelser	443
Kungl. remisser	123
Övriga ärenden	39 998
Anmälningar, rekvisitioner och rapporter	205 579
Räkningar	14 940
Summa mål	260 517

Utgående expeditioner.

Underdåniga utlåtanden och skrivelser	509
Övriga expeditioner (koncept)	9 281
Handbrev	17 954
Summa exp.	27 744

3. Författningar rörande det civila veterinärväsendet.

Under år 1945 hava utkommit följande författningar av mera allmänt intresse rörande veterinärväsendet, vilka äro intagna i medicinalstyrelsens samling av författningar och cirkulär m. m., serie B med nedan angivna nummer.

a) av Kungl. Maj:t utfärdade kungörelser m. m.

Januari 12. Jordbruksdep:tets ämb.skr. till medicinalstyrelsen ang. tjänst-årsberäkning för ledare av hushållningssällskaps kastsjukebekämpande (B. 3¹).

Januari 19. Jordbruksdep:tets ämb.skr. till medicinalstyrelsen ang. tjänst-årsberäkning för veterinär, anställd vid avelsförening för konstgjord sädesöverföring (B. 4).

Januari 26. K. kung. ang. tillämpning av epizootilagen å sjukdomen svinlamhet (15²; B. 5).

¹ Nummer i medicinalstyrelsens författningssamling (M. F. serie B). — ² Nummer i svensk författningssamling.

Mars 16. K. kung. om ändrad lydelse av 1 § III taxan den 23 oktober 1942 (nr 838) för vissa vid statens institut för folkhälsan utförda undersökningar (54; B. 8).

Mars 16. K. kung. om ändrad lydelse av 7 § kungörelsen den 6 mars 1942 (nr 91) med vissa bestämmelser angående handeln med mjölk (64; B. 9).

Mars 23. K. kung. om ändring i vissa delar av giftstadgan den 26 november 1943 (nr 877) (92; B. 10).

April 27. K. kung. ang. ändrad lydelse av 2 § kungörelsen den 26 juli 1926 (nr 389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar (153; B. 16).

Maj 4. K. kung. om ändrad lydelse av 31 § 3 mom. kungörelsen den 17 juni 1943 (nr 387) ang. bekämpande av smittsam kastning hos nötkreatur (221; B. 17).

Maj 4. K. kung. om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. kungörelsen den 12 april 1935 (nr 106) med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (222; B. 18).

Maj 11. K. förordning ang. ändring i förordningen den 27 juni 1930 (nr 247) om utrotande av nötbromsen (219; B. 19).

Juni 1. Lag ang. ändrad lydelse av 13 och 14 §§ lagen den 6 juni 1941 (nr 334) om tillsyn å radiologiskt arbete m. m. (267; B. 23).

Juni 8. Transumt av Kungl. Maj:ts förordning ang. utgörandet av postavgifter för tjänsteförsändelser m. m. (329; B. 22).

Juni 15. Lag ang. fortsatt giltighet av lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplikt (278; B. 24).

Juni 15. Transumt av Kungl. Maj:ts brev till överbefälhavaren ang. förordnande av förstärkt försvarsberedskaps upphörande m. m. (340; B. 25).

Juni 15. K. brev ang. medel till bestridande av kostnaderna för anordnande under år 1945 av en kurs för länsveterinärer och länsveterinäraspiranter (B. 26).

Juni 15. Jordbruksdep:tets ämb.skr. ang. upphävande av beslut rörande rätt för innehavare av vissa befattningar vid veterinärhögskolan att räkna dubbla tjänstår, m. m. (B. 27).

Juni 15. Jordbruksdep:tets ämb.skr. ang. rätt till tjänstårsberäkning för assistenter vid statens veterinärmedicinska anstalt (B. 28).

Juni 15. K. kung. om ändring i allmänna veterinärinstruktionen den 17 november 1933 (nr 616) (425; B. 31).

Juni 22. K. kung. om ändrad lydelse av 6 § mejeristadgan den 22 maj 1936 (nr 174) (395; B. 29).

Juni 29. Lag om semester (420; B. 30).

Juni 29. K. reglemente för kurs i hovbeslag och maskinreparation vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (438; B. 32).

Juni 29. K. kung. med bestämmelser angående vissa avgifter enligt 13 § lagen den 6 juni 1941 (nr 334) om tillsyn å radiologiskt arbete m. m. (471; B. 33).

Juli 31. K. kung. ang. reglering av införseln av vissa varor (582; B. 34).

Juli 31. K. kung. ang. reglering av införseln av vissa livsmedel m. m. (583; B. 35).

Juli 31. K. kung. om ändring i vissa delar av kungörelsen den 28 november 1941 (nr 894) angående pristillägg för mjölk m. m. (598; B. 36).

September 19. K. kung. om ändring i den vid giftstadgan den 26 november 1943 (nr 877) fogade bilagan 4 (636; B. 41).

September 19. K. kung. om ändring i den vid giftstadgan den 26 november 1943 (nr 877) fogade bilagan 4 (636; B. 51).

Oktober 19. K. kung. om ändrad lydelse av 4 § 2 mom. förordningen den 1 juli 1918 (nr 639) angående handeln med alkoholhaltiga apoteksvaror m. m. (689; B. 44).

Oktober 19. K. kung. om ändrad lydelse av 5 § kungörelsen den 27 juli 1923 (nr 342) angående försäljning av spritdrycker, vin och exportöl å apoteksinrättning för medicinskt ändamål (690; B. 45).

Oktober 19. K. kung. om ändrad lydelse av 7 § kungörelsen den 16 september 1933 (nr 559) med vissa bestämmelser angående narkotiska ämnen och beredningar (691; B. 46).

Oktober 26. K. stadga för veterinärinrättningen i Skara (697; B. 52).

November 2. K. kung. om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 2 § kungörelsen den 16 maj 1941 (nr 249) med avlöningsbestämmelser för tjänstepliktig medicinalpersonal, anställd hos staten (687; B. 47).

November 23. K. kung. ang. avlöning till vissa befattningshavare i statens tjänst under tjänstledighet för efterutbildningsövning (725; B. 53).

December 7. K. förordning om ändrad lydelse av 2 § 4 mom. hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566) (765; B. 54).

December 21. K. kung. om ändrad lydelse av den till kungörelsen den 31 juli 1945 (nr 582) angående reglering av införseln av vissa varor fogade varuförteckningen (855; B. 58).

December 31. K. kung. om viss ändring av den vid apoteksvarustadgan den 14 november 1913 (nr 308) fogade bilagan 1 (858; B. 59).

b) av medicinalstyrelsen utfärdade kungörelser och cirkulär m. m.

Januari 2. Med.styr:ns kung. ang. de städer i riket, till vilka införsel av idisslande djur, svinkreatur och djur, hörande till hästsläktet, må äga rum (B. 1).

Januari 2. Med.styr:ns kung. med förteckning över samhällen för införsel av köttvaror och djurfett (B. 2).

Februari 3. Med.styr:ns kung. med ändring av kungörelsen den 27 april 1944 (Ser. B. 14) med ordningsföreskrifter m. m. för offentliga slakthus, kontrollslakterier, köttbesiktningsbyråer och kontrollcharkuterier (B. 15).

Mars 8. Med.styr:ns cirk. till samtliga veterinärer i riket ang. iakttagande av sträng sparsamhet med vissa läkemedel m. m. (B. 14).

Mars 15. Med.styr:ns cirk.skr. till samtliga veterinärer anställda vid hus-hållningssällskap, inseminationsföreningar, stuterier m. m. samt veterinärer, som

enskilt utöva veterinärkonsten, ang. anmälan betr. misstäkt fall av i epizootilagen angiven sjukdom (B. 6).

Mars 15. Med.styr:ns cirk.skr. till samtliga veterinärer i riket, ang. skyldighet att till medicinalstyrelsen anmäla förekomsten av sjukdomar i epizootilagen samt andra sjukdomar med stor utbredning (B. 7).

Mars 22. Med.styr:ns cirk. till samtliga veterinärer och apoteksföreståndare i riket ang. särskild signering av vissa läkemedel (B. 21).

Mars 26. Med.styr:ns kung. ang. ändrad lydelse av kungörelsen den 30 juni 1941 (Ser. B nr 34) angående bekämpande av mul- och klövsjuka innefattande råd och anvisningar jämte föreskrifter m. m. (B. 11).

April 24. Med.styr:ns cirk. till samtliga läns- och distriktsveterinärer i riket ang. paketförsändelser till veterinärhögskolan och statens veterinärmedicinska anstalt (B. 12).

April 24. Cirk.skr. till samtliga länsveterinärer ang. vidtagande av åtgärder, som påkallas av verkställd granskning av rapporter över veterinärers tjänsteförrättningar (B. 13).

Juni 2. Med.styr:ns kung. med ändring av kungörelsen den 16 dec. 1943 (Ser. B. 48) rörande statsunderstödda åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreatur (B. 20).

Augusti 16. Med.styr:ns kung. ang. tydliggörande av namnunderskrift å recept (B. 37).

September 17. Med.styr:ns kung. ang. ändring av styrelsens kungörelse den 30 juni 1941 angående bekämpande av mul- och klövsjuka innefattande råd och anvisningar jämte föreskrifter (B. 39).

September 19. Med.styr:ns cirk. till besiktningsveterinärer vid den offentliga köttkontrollen ang. journalföring m. m. av påvisade fall av svininfluensa (B. 38).

September 27. Med.styr:ns kung. om ändring i vissa delar av medicinalstyrelsens kungörelsen den 8 december 1925 (M.F. Ser. A nr 106) angående förordnande och utlämnande av läkemedel enligt recept samt angående giftiga läkemedels utlämnande från apoteksinrättning (B. 42).

Oktober 4. Med.styr:ns cirk. ang. upphävande av förnyade cirkuläret den 19 januari 1935 angående utbildningskurs för länsveterinäraspiranter (B. 40).

Oktober 5. Med.styr:ns cirk. till samtliga läkare, veterinärer, tandläkare och apoteksföreståndare i riket ang. utlämnande från apoteksinrättning av Paraffinum liquidum (B. 43).

November 10. Med.styr:ns cirk. till samtliga veterinärer i riket ang. ersättning för undersökning med tuberkulin (B. 48).

November 15. Med.styr:ns cirk. till samtliga veterinärer i riket om upphävande av medicinalstyrelsens cirkulär den 8 mars 1945 (M.F. Ser. B nr 14) angående iakttagande av sträng sparsamhet med vissa läkemedel m. m. (B. 49).

November 17. Med.styr:ns kung. med ändrad lydelse av styrelsens kungörelse den 29 maj 1937 (Ser. B nr 9) angående veterinärintyg för köttexport (B. 50).

November 29. Med.styr:ns cirk. till samtliga läkare, veterinärer, tandläkare och apoteksföreståndare i riket ang. upphävande av vissa av medicinalstyrelsen utfärdade cirkulär och cirkulärskrivelser (B. 55).

December 17. Med.styr:ns kung. ang. ändrad lydelse av formulär V 1 till kungörelsen den 19 december 1942 (M.F. Ser. B nr 64) angående vissa årsredogörelser, årsberättelser, rapporter m. m. från veterinärer till medicinalstyrelsen (B. 56).

December 17. Med.styr:ns cirk. till samtliga veterinärer i riket, ang. användning av formulär till rapport över företagen tjänsteresa på grund av inträffat eller misstänkt fall av smittsam husdjursjukdom m. m. (B. 57).

II. Veterinärernas antal, tjänsteförhållanden och verksamhet.

1. Veterinärernas antal och tjänsteförhållanden.

Veterinärernas antal den 31 december 1945 var 646 (631) såsom av tab. 1 närmare framgår.

Veterinärernas fördelning på de olika befattningarna framgår av tab. 1, varvid bör framhållas att i en del fall en veterinär innehar flera tjänster. Härvid har vederbörande hänförs till den grupp som utgör vederbörandes huvudbefattning. Är t. ex. en distriktsveterinär tillika besiktningsveterinär har han i ifrågavarande tabell endast upptagits såsom distriktsveterinär. Härav följer att verkliga antalet veterinärbefattningar är större än antalet tjänsteveterinärer.

De civila tjänsteveterinärerna utgöras av följande kategorier: länsveterinärer, distriktsveterinärer, civila veterinärstipendiater, extra veterinärer vid den civila husdjursjukvården, stadsveterinärer, besiktningsveterinärer, karantänsveterinärer, exportbesiktningsveterinärer, chefveterinärer och assistentveterinärer samt i samband med epizootier överveterinärer, biträdande överveterinärer och extra veterinärer. Dessa veterinärers anställnings- och avlöningsförhållanden framgå av nedanstående sammanställning.

Länsveterinärerna äro alltsedan institutionens tillkomst 1830 statsanställda och hänförs till lönegrad A 24 i Kungl. Maj:ts avlöningsreglemente för ordinarie tjänstemän vid den civila statsförvaltningen (civila avlöningsreglementet) den 4 januari 1939 (8; B. 3) med däri gjorda ändringar. Stationsorter för länsveterinärerna äro residensstäderna. — Inom Stockholms stad fullgör förste stadsveterinären länsveterinärs tjänsteåligganden.

Distriktsveterinärerna äro fr. o. m. år 1934 helt statsanställda. I Kungl. Maj:ts avlöningsreglemente den 4 januari 1939 (8; B. 3) för ordinarie tjänstemän vid den civila statsförvaltningen (civila avlöningsreglementet) med däri gjorda ändringar äro tjänsterna fördelade i sju lönegrupper (löneplan F). Genom kungl. brev den 15 juni 1939 (B. 33), den 1 december 1939 (B. 50) samt den 17 april 1942 (B. 23) har fördelningen av distriktsveterinärbefattningarna

i de uti löneplan F i det civila avlöningsreglementet upptagna lönegrupperna fastställts. Distriktens omfattning framgår av kungl. kungörelsen angående indelning av riket i veterinärdistrikt den 10 november 1933 (607; B. 16) med däri gjorda ändringar.

Civila veterinärstipendiater förordnas av styrelsen enligt Kungl. Maj:ts stadga för civila veterinärstipendiater den 15 juni 1935 (410; B. 29).

Extra veterinärer vid den civila husdjurssjukvården förordnas av medicinalstyrelsen under viss i regel kortare tid för tjänstgöring inom ett begränsat område utan kostnad för statsverket. Vederbörande uppbär sålunda endast de förrättningsarvoden, som enligt gällande taxor tillkomma honom.

Stadsveterinärer med rätt till tjänstårsberäkning tillsättas i Stockholm och Göteborg av hälsovårdsnämnden efter medicinalstyrelsens hörande, i städer, där stadsveterinären är förordnad som besiktningsveterinär, av medicinalstyrelsen samt i övriga städer av stadsfullmäktige efter medicinalstyrelsens hörande. Befattningshavarna avlönas av vederbörande kommunala myndighet.

Besiktningsveterinärer vid offentliga slakthus, kontrollslakterier och köttbesiktningsbyråer tillsättas av medicinalstyrelsen samt avlönas av vederbörande kommunala myndighet eller slakteri.

Karantäns- och exportbesiktningsveterinärer tillsättas av medicinalstyrelsen samt uppbära förrättningsarvode enligt kungl. kungörelsen den 8 december 1933 (630; B 28), taxa för arvode åt vissa i civil tjänst anställda veterinärer m. fl. (veterinärtaxa), med däri gjorda ändringar. Karantänsveterinären i Haparanda uppbär därjämte årsarvode.

Chef- och assistentveterinärer vid hushållningssällskap anställas av sällskapen. Tjänstårsberäkning utgår enligt av Kungl. Maj:t för varje tjänst meddelat beslut till av medicinalstyrelsen godkänd veterinär. Avlöning utbetalas av respektive hushållningssällskap och utgöres i regel av dels fast årslön, dels vissa arvoden för verkställda förrättningar.

Överveterinärer, biträdande överveterinärer och extraveterinärer vid epizootikbekämpande förordnas under viss tid av medicinalstyrelsen och uppbära därvid dagarvode enligt ovannämnda veterinärtaxa.

2. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren jämte ladugårdshygien.

Länsveterinärerna anföra härom för sina respektive områden följande:

Stockholms län. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren har varit gott. Beträffande ladugårdshygien får jag hänvisa till vad jag i föregående berättelse anført.

Uppsala län. Hälsotillståndet betecknas av samtliga distriktsveterinärer som gott. Det är speciellt bristsjukdomarna som tilldragit sig uppmärksamhet. Över stora delar av länet, närmast mellersta och norra delen, är skravelsjuka en vanlig förekomst beroende i första hand på den allmänna användningen av mossfoder. Även om sjukdomen vanligen ej uppträder i allt för grava former bidrager den i hög grad till att minska avkastningen och utgör sålunda en viktig ekonomisk faktor för ladugårdsskötseln. Distriktsveterinären i Skärplinge hänvisar till, att jordförhållandena inom distriktet i brist på gödningsmedel m. m. knappast kunnat för-

bättras under nuvarande tider. Även om jordkulturen kan förbättras, torde man dock på dessa trakter alltid bliva beroende av melass och mineralfoder som tillskott. Man får därför hoppas att ransoning av melass snart kan slopas, och att tillgången på lämpligt mineralfoder blir rikligare. Distriktsveterinären i Uppsala påpekar, att bristsjukdomarna delvis bero på att korna får för litet hö. Distriktsveterinären i Örsundsbro omnämner den vanliga förekomsten av rachitis och anemi hos svin ävensom hypocalcemi. Även har infektiös bronchit hos häst varit vanligt under februari—mars. I enstaka fall uppträdde komplikationer med pleurit och penumoni. Distriktsveterinären omnämner även coliinfektioner hos nyfödda föl och förordar behandling med colivaccin.

Distriktsveterinären i Bålsta har iakttagit ett stort antal fertilitetsrubbingar på grund av befruktnings- och betäckningsimpotens hos tjurar av S. R. B.-ras och sätter detta i samband med inavel samt bristande motion. Distriktsveterinären tror ej att den artificiella inseminationen kommer att verka förbättrande härvidlag utan snarare motsatsen. Distriktsveterinären i Skärplingen anmärker på den bristfälliga ladugårdshygienien och anser, att en förstklassig ladugårdshygien borde belönas medelst kvalitetstillägg på mjölken. Avdrag och leveransförbud borde kunna tillämpas för ohygieniska ladugårdar. Högwall anför vidare att man härvidlag ej kommer långt enbart med upplysning, ekonomisk fördel och ett visst tvång fordras. Besiktning och klassificering av ladugårdarna vore motiverat med tanke på, att det gäller produktionsorten för vårt ömtåligaste födoämne.

Frågan om ladugårdshygienien har även tagits upp i samband med hälsovårdsförbundets kampanj för höjande av folkhälsan. Ett av hygienens huvudsyftemål är ju att understöda produktionen av hälsosam mjölk av god kvalitet, i första hand genom att hindra spridandet av juversjukdomar. Enstaka fall av undulantfeber har årligen rapporterats, men all handelsmjölk i städerna pastöriseras numera. Tidigare levererades s. k. kontrollmjölk från en större besättning, men distributionen stoppades i samband med ett inträffat fall av undulantfeber. Besättningen var ej fri från smittsam kastning och hygienien för övrigt var ej heller så förstklassig, som man bör fordra om mjölk skall säljas under *särskild beteckning*.

Södermanlands län. Distriktsveterinärerna anse detta i likhet med mig kunna betecknas som gott. Stråfodertillgången har varit tillfredsställande och nötkreatursstocken har ökat. Bristsjukdomar och digestionslidanden, tydande på utfodring med mindervärdigt eller skämt foder, påtalas ej av veterinärerna.

Beträffande ladugårdshygienien lämnas uppgifter endast från 3 distrikt.

Distriktsveterinären i Gnesta anför bl. a.:

»Å de mindre gårdarna äro ofta ladugårdshusen mycket underhålliga, vilket i hög grad inverkar på djurens renhållning och skötsel i övrigt. Vad som i särskilt hög grad brister är att ventilationen ej ordnats, varav följer fukt och osund luft i ladugårdarna. En del eksem å djuren tycks också lättare uppstå i fuktiga lokaler.»

Från Vagnhärad rapporteras:

»Den allmänna ladugårdshygienien är på sina håll bristfällig, dock synes den snarare vara bättre än sämre än vad fallet är inom de flesta trakter av vårt land.»

Distriktsveterinären i Malmköping meddelar:

»På den allmänna ladugårdshygieniens område förmärkes allttjämt förbättring, till största delen beroende på den obligatoriska årliga smittrening av ladugårdar, där besättningarna äro anslutna till det statliga bekämpandet av tuberkulos och smittsam kastning.»

Enligt min egen erfarenhet föreligger på många håll brister i fråga om ladugårdshygienien. Det måste dock erkännas att den förbättrats avsevärt under de senaste åren, tack vare föreskriften om årlig rengöring och desinfektion av ladugård,

vars besättning är ansluten till tuberkulos- eller kastningsbekämpandet. Det som huvudsakligast brister inom ladugårdshygienen är att ventilationen mångenstädes saknas eller ej är ordnad på lämpligt sätt. Numera finnes inom länet verklig sakkunskap på byggandet av djurstallar — och ventilation av sådana — nämligen Hushållningssällskapets konsulent. Det är önskvärt att denne rådfrågas i större utsträckning, än vad nu är fallet.

Östergötlands län. Hälsotillståndet bland husdjuren betecknas av veterinärerna genomgående såsom gott. Det goda hälsotillståndet får i första hand tillskrivas de goda höskördar, som bärgats under åren 1944 och 1945. Från några håll meddelas dock om vissa brister i foder. Sålunda tillskriver distriktsveterinären i Mjölby den talrika förekomsten av acetonämifall att höet varit »grovt, risigt och näringsfattigt». Distriktsveterinären i Österbymo meddelar, att årets hö- och spannmålskörd blivit kvantitativt mycket god, men att »detsamma kan ej sägas om skördens kvalitet, vilket har sin naturliga förklaring i den regnrika och samtidigt solfattiga sommaren. Fodrets näringsvärde ligger på mycket låg nivå och följden har blivit näringsrubbningar med åtföljande sterilitet. Redan i början av november månad började bristsjukdomar såsom skravelsjuka, acetonämi m. fl. göra sig gällande. Bristen på fosforsyra i jorden börjar göra sig alltmer kännbar.» Den ringa tillgången på fosforsyrehaltiga gödselmedel gör sig nog gällande över hela länet och visar sig i tecken på bristsjukdomar. Mest markant är detta förhållande i länets skogsbygder, varifrån distriktsveterinärerna i Österbymo, Kisa, Tjällmo och Finspång rapportera massor med fall av skravelsjuka, en sjukdom som står i direkt orsakssammanhang till fodrets brist på fosforsyra. Den ringa förekomsten av bristsjukdomar på Östergötlands slättbygder är betingad av bättre naturlig jordmån, rikligare tillförsel av behövlig konstgödsel, tidigare höskörd och allmänare användning av AIV-foder.

Länets hästavel har gått mycket framåt under de senaste 10 åren, men synes nu börja mattas, sedan hästpriserna visat starkt fallande tendens. Otvivelaktigt föreligger nu ett betydligt överskott på hästar, sedan lantbrukarna på grund av brist och fördyring på arbetskraft tvingas att alltmer övergå till maskinell drift.

Inom nötkreatursaveln drives ett framgångsrikt arbete genom användning av goda avelsdjur och förbättrad utfodringsteknik. Steriliteten är dock ett problem, som är svårt att bemästra i många besättningar och orsaken till sterilitet är mångahanda. Fosfatbrist i foderstaten är ibland orsak till dålig fruktsamhet och ökning av fosfat i mineralfoderblandningen har ibland medfört bättre dräktighet, men de flesta gånger icke. Skidkatarren är en gammal bekant orsak, men på senare år framträder alltmer en form av sterilitet, som är mycket svår att komma tillrätta med. Det är mest kvigorna, som äro svåra att få dräktiga. Under några dagar efter betäckningen uppstår ofta en grå flytning, men förändringarna i skidan äro ringradiga. Hos dräktiga djur inträffar icke sällan kastning på tidigt stadium av dräktigheten. I prov, som insänts till laboratorierna har ej kunnat påvisas några bakterier. Allt talar för att åkomman är av smittsam natur och ligger närmast till hands att misstänka något virus. Jag vill härmed rikta medicinalstyrelsens uppmärksamhet på denna sterilitetsform och anser jag det angeläget dess natur blir föremål för noggrann undersökning.

Tjurarna äro ofta orsak till störda dräktighetsförhållanden, beroende än på betäckningsimpotens och än på felaktigheter i sperman. Tjurarna räknas som försäkringsbolagens sämsta risker. Östergötlands Kreatursförsäkringsbolag, som under försäkringsåret $\frac{1}{4}$ 1945— $\frac{3}{4}$ 1946 i genomsnitt hade 189 st. tjurar fullständigt försäkrade, måste under denna tid ersätta 25 st. och av dessa 8 st. på grund av betäckningsimpotens och underhållig sperma.

Under året har inom länet två seminföreningar varit i verksamhet, Västra Östergötlands seminförening och Norrköpingsortens seminförening. Båda föreningarna

ha utökats, så att två veterinärer nu äro anställda i vardera. Resultatet av verksamheten anses gott. Inom Västra Östergötlands seminiförening har åtgått i genomsnitt 1-87 inseminationer per färdigbehandlad och dräktig ko, inom Norrköpingsortens seminiförening är samma siffra 1-74. Dräktigheten var väsentligt bättre under hösthalvåret än under vårhalvåret. Vid Norrköpings seminiförening behöves sålunda 1-92 inseminationer per dräktig ko under vårhalvåret, under det att under hösthalvåret det endast behöves 1-50. Även inom seminiföreningarna ha en del besättningar varit besvärade av sterilitet, sannolikt på grund av fosfatbrist, så att dräktighet icke uppnåtts förrän korna en tid gått på bete.

I fråga om ladugårdshygien har under senare år nedlagts ganska mycket arbete för förbättringar, men på sista tiden synes en avmattning i dessa arbeten ha inträtt, beroende på brist på arbetskraft och dyra omkostnader. Viljan till förbättringar finnes nog på många håll, men svårigheterna äro stora. De ladugårdar, som ombyggas förses ofta med dåliga ventilationsanordningar. Distriktsveterinären i Ödeshög skriver härom: »Även i nybyggda ladugårdar har ventilationen ej lösts ändamålsenligt, varför väggar och tak drypa av vatten.» Många nybyggen förses dock numera med taktrummor och har LBF:s avdelning i Linköping gjort mycket för inrättande av effektivare ventilationsanordningar.

För djurens dricksvatten har nog gjorts betydliga förbättringar särskilt på större gårdar, där borrbrunnar eller grävda bunnar upptagits. Men ännu brister det på många håll. Distriktsveterinären i Linköping skriver härom: »Vattenförsörjningen åt djuren är ofta dålig. På många ställen få såväl hästar som nötkreatur nöja sig med mörkfärgat, illaluktande dricksvatten från öppna brunnar eller grävda källor med tillflöde från ladugårdens eller gödselstadens omgivning. Säkerligen leda många av djurens digestionsrubbnings sitt ursprung från kolihaltigt vatten.»

Jönköpings län. Det allmänna hälsotillståndet bland husdjuren inom länet har varit gott. Bristsjukdomar av skilda slag äro fortfarande mycket vanliga och vålla djurägarna stora förluster. Likaså förekommer juverlidanden i allt för stor utsträckning, till ej ringa del beroende på bristfällig ladugårdshygien och otillfredsställande renlighet vid mjölkningen och mjölkningsmaskinernas skötsel.

Kronobergs län. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren har varit gott. Tillgången på hö har varit riklig men kvaliteten mindre god beroende på den regniga sommaren. De svåra översvämningarna i slutet av sommaren inverkade på många håll menligt på foderskörden. Särskilt rotfruktsodlingarna blevo illa åtgångna och ofta helt förstörda. Tyvärr har ingen allmän tilldelning av melass förekommit, men de djurägare, som varit i särskilt stort behov därav ha genom kristidsstyrelsen eller genom veterinärintyg kunnat få en välbehövlig tilldelning. Bristsjukdomar torde förekomma i de flesta distrikten, dock ej så allmänt som under de svåra åren 1941—1942. Den för varje år förbättrade tillgången på fosfatgödselmedel har säkerligen också haft en välgörande inverkan på nötkreaturens dräktighetsförhållanden, och i stort sett kan man nog säga, att sterilitet och omlöpning minskat. Flera veterinärer påpeka i sina årsberättelser det geschäft som ofta bedrivs med mer eller mindre värdelösa mineralfoderblandningar och efterlysas kontroll på denna verksamhet. Förhållandena äro tydligen olika i detta avseende i olika trakter, ty inom mitt eget verksamhetsområde ha djurägarna ganska god kännedom om hur en mineralfoderblandning bör vara sammansatt. Glädjande är, att intresset för dräktighetskontroll under senare år påtagligt ökat. — Under senare år ha särskilt många fall förekommit, då tjurarna blivit tröga och ovilliga till tjänstgöring. Granskar man betäckningsrullorna, så finner man alltid, att tjuren direkt överansträngts med ett otal betäckningar, beroende på det stora antalet omlöpekor. Bristande motion gör naturligtvis sitt till. Överhuvud taget kan sägas, att tjurhållningsfrågan ofta vällar bekymmer. Man vill gärna bilda tjurförening och skaffa en förstklassig tjur, men ingen vill åtaga sig att vara fodervärd. Per-

sonaltillgången är i regel så liten, att ingen har tid att motionera tjuren och biträda vid betäckningarna. Kommer så därtill, att den enda gård, som kanske skulle lämpa sig för värdskapet, är abortsmittad, så förbättras ej situationen. — Trikinos hos svin har under senare tid påvisats på oroande många ställen i länet, vad nu anledningen därtill kan vara. Beträffande svårigheten att vid mikroskopisk undersökning påvisa trikinförekomst, förtjänar kanske följande att omnämnas. Vid kontrollslakteriet i Växjö konstaterades nyligen trikiner i en svinkropp från en viss besättning. När kort tid därefter en annan gris från samma besättning slaktades, och besiktningsveterinären därför var inställd på, att trikiner möjligen kunde förekomma, lyckades man först vid sjunde provet påvisa trikiner. Det gamla tillvägagångssättet att fem olika muskelprover från samma svinkropp skulle undersökas var tydligen ingen överlappsgärning. — Lymfadenos hos nötkreatur tycks bli allt mera vanlig utan att man kan finna någon rimlig förklaring därtill. Som första symtom ser man särskilt ofta exophthalmus på ena ögat. Först flera veckor senare börjar djuret tackla av och visa lymfkörtelansvällningar. Detta förhållande är av ganska stor betydelse att erinra sig, när slakt på tidigt stadium oftast råddar köttvärdet. — Uppsökandet och nedslaktningen av återstående tuberkulösa besättningar var avslutad den 1 september 1945, från vilket datum kontrollundersökningarna ske sockenvis på direkt förordnande av medicinalstyrelsen. — Intresset för kastsjubebekämpandet är livligt och anslutningen ganska allmän. Kollektiv anslutning av mejeriföreningarna börjar bli vanlig. Kravet på skjutnersättning av statsmedel vid blodprovstagning och ympning kvarstår. Det torde väl vara ett fullkomligt unikt förhållande, att en statstjänsteman själv skall bekosta sin skjuts vid en tjänsteförrättning. — Om hygien i stall och ladugårdar är ej mycket att tillägga utöver vad i tidigare årsredogörelser anförts. Byggnadsverksamheten börjar så småningom åter komma i gång, men kostnaderna bli så stora, att erforderlig nybyggnad eller reparation uppskjutes i det längsta. Läget på jordbruksmarknaden är så osäkert, att man ofta hellre försöker sälja gården än investera kapital i byggnader.

Kalmar län. Det allmänna hälsotillståndet bland husdjuren inom länet har rapporterats vara gott, i ett par distrikt i södra delen av länet mycket gott. Höskörden har varit rik och välbärgad, betet rikligt och gott och betestiden lång. Även rotfruktsskörden har varit god. Antalet ungdjur uppgives hava ökat. Översvämningar längs Emån och dess tillflöden under våren medförde dock försenad växtlighet i denna länsdel. Under sensommaren och hösten inträffade en ihållande regnperiod, som försvårade och fördröjde sädesskörden och delvis även förstörde den eller nedsatte dess kvalitet. I Emmaboda distrikt, längs Lyckebyån, förekom stora översvämningar, som satte sädes- och rotfruktsfält under vatten och även delvis förstörde den bärgade höskörden genom att ladorna kommo under vatten.

Gotlands län. Allmänna hälsotillståndet bland länets husdjur har varit gott. Sjukdomsfrekvensen visar normala siffror förutom för bristsjukdomar. Trots ett relativt gott foderår har dessa sjukdomar ökat, vilket allt fortfarande måste sättas i samband med den år från år allt mer skeende utsugningen av jorden på fosforsyra på grund av den ringa tilldelningen av superfosfat under krisåren. Särskilt ungdjuren ha varit hårt angripna av rachitis och skravelsjuka.

Distriktsveterinären i Hemse påtalar det missförhållandet, att för gotlandsförhållanden synnerligen olämpliga mineralfoderblandningar, som huvudsakligen innehålla kalk, försäljas till synnerligen höga priser. Han anser att mineralutfodringen borde bli föremål för försöksverksamhet på olika trakter, samt att markkartering och fullständiga foderanalyser utföras, för att fodernormer med hänsyn till djurens mineralbehov kunde utarbetas, varigenom bristsjukdomarna skulle kunna effektivt bekämpas. För att söka bot på de påtalade missförhållandena med mineralfoderblandningarna har jag för Gotlands centralförenings årskalender ut-

arbetat en artikel om bristsjukdomar och däri framhållit det förmånliga att endast köpa enkla mineralämnen och sedan själv blanda efter olika husdjurs behov.

Från flera veterinärer framhålls de goda resultaten av att komplettera mineralbehandlingarna med spårämnena koppar och kobolt, vilket även överensstämmer med min erfarenhet.

Även i år framhålls från olika håll svårigheterna att uppföda kalvar utan linfrömjöl. Digistionslidandena och bristsjukdomarna hos kalvarna synes även hava ökat under året. En rikligare tillgång på linfrömjöl skulle vara synnerligen av behovet och det är att hoppas, att den ökade importen av fodermedel snart gör det möjligt att häva de rigorösa bestämmelserna för tilldelning av detta foder.

För att få till stånd ett mera rationellt avelsarbete med nötkreaturen och för att i dessa tider av arbetsbrist på landsbygden söka avlasta lantbrukarnas arbete med de ofta långa transportererna av korna för betäckning, har en utredning verkställtts angående förutsättningarna för artificiell insemination av nötkreatur inom länet. En kommitté, utsedd av hushållningssällskapet, i vilken undertecknad ingått, har under året framlagt förslag för verksamheten, planerad med tjurcentral i Hemse och en understation i Roma. Arbete torde komma att beredas minst tre veterinärer.

Sannolikt kommer seminverksamheten på Gotland att ha ett synnerligen gynnsamt inflytande på mjölkavkastningen, då regelbunden dräktighetskontroll och steriliseringsbehandling hittills icke utförts i någon större omfattning inom länet.

Ladugårdshygienien har under året i vissa delar av länet påtagligt förbättrats. Distriktsveterinären i Slite anser, att påtryckning från mejerierna, sedan klagomål inkommit från konsumenthåll, bidragit till större renlighet i ladugårdarna. Distriktsveterinären i Hemse anser, att ladugårdshygienien står på en låg nivå inom flertalet av besättningarna och icke torde bli bättre, förrän tvingande bestämmelser införas med effektiv kontroll. Han anför vidare, att hälsovårdsnämndernas åligganden enligt lagen om djuskydd att öva tillsyn över djurens vård och behandling ha varit och torde bli av ringa omfattning.

Blekinge län. Hälсотillståndet bland husdjuren kan i stort sett sägas ha varit gott. Att antalet behandlade fall ökat med 3 306 jämfört med föregående år kan i viss mån förklaras av att den under 1944 i Olofström placerade extraveterinärens verksamhet ökat samt att ännu en extraveterinär tillkommit i Eringsboda. Djurägarna i dessa delar av länet ha fått möjlighet att lättare och för rimlig kostnad anlita veterinär även för enklare fall.

Icke någon sjukdom har under året visat särskilt hög frekvens.

Vad bristsjukdomar och ladugårdshygienien beträffar gäller i stort sett detsamma, som av mig framhållits i årsredogörelserna de senare åren.

Vanligast förekommande bristsjukdom har varit acetonämi.

Sterilitet på grund av mineral- och vitaminbrist har förekommit i synnerhet i länets skogsbygd. Med tillskott av natriumfosfat och fiskolja med fosfor ha goda resultat erhållits.

Ett önskemål är, att även de inom tuberkulosfria områden boende mejerileverantörerna skulle hava skyldighet att minst en gång årligen utföra en genomgripande rengöring och desinfektion av ladugården. Intyg häröver, styrkt av veterinär, kontrollassistent, desinfektör eller kommunal förtroendeman skulle ingivas till resp. mejeristyreelse före den 1 oktober varje år. Underlåtenhet häruti skulle medföra prisavdrag på mjölken till dess sådant intyg inkomme. Denna åtgärd skulle icke blott bidraga till att höja hygienen i ladugårdarna speciellt mjölkhygienen, utan även verksamt bidra till utrotande av sådana sjukdomar som smittsam kastning och juverinflammation.

Kristianstads län. Det allmänna hälsotillståndet har av de ingångna rapporterna att döma varit gott. Fodertillgången har varit tillfredsställande, ehuru kvalitén

vad höet beträffar, tagit skada av de ihållande regn, som inträffade under bärgningstiden och som försakade mögelbildningar å det icke hässjade höet. Härav befarade foderförgiftningar ha dessbättre icke uppträtt i större omfattning. Saftfodertillgången har alltjämt varit lägre än under förkrigsåren på grund av den fortsatta minskade bränneridriften med åtföljande ransonerad tilldelning av det i länet viktiga drankfodret.

Skravelsjukan omnämnes icke i rapporterna som särskilt vanligt förekommande och får väl detta tillskrivas dels de stora — kanske många gånger alltför stora — mineralämnescivior, som det nu ingått i allmänna medvetandet, att djuren skall ha och dels den ökade tilldelning av fosfatgödselmedel, som kunde erhållas redan våren 1945.

Steriliteten bland nötkreaturen visar ungefär samma omfattning som föregående år. De praktiserande veterinärernas tidskrävande arbete med tuberkulinundersökning har gjort, att detta viktiga problem kanske icke överallt kunnat ägnas det intresse och arbete, som varit önskvärt. Det är därför av vikt, att intervallerna mellan tuberkulinundersökningarna ökas inom de områden, där så är möjligt.

För inseminationen hyser man bland jordbrukarna allt större förtroende, vilket yttrar sig i att nya föreningar få se dagens ljus. Så är i Tommarps distrikt en förening under bildande och i Kristianstadsorten pågår förundersökning för en förenings bildande. Inom redan förefintliga föreningar är man allmänt belåten med de uppnådda resultaten.

Ladugårdshygien syns alltjämt uppvisa olika bilder på olika trakter. Arbetskraftproblemet har numera fått lika stor betydelse för hygienien som själva byggnadernas beskaffenhet. I en ladugård kan endast delvis den levande kraften ersättas av maskinen och icke nog därmed — det fordras både intresse hos skötaren och tillräckligt med arbetskraft för att uppehålla en god hygienisk standard i en ladugård. Båda äro ofta svåra att förverkliga med nuvarande arbetsförhållanden.

Malmöhus län. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren inom länet har enligt samtliga rapporter varit gott. Någon påverkan till det sämre synes det icke hava undergått, ehuru utfodringsförhållandena icke helt varit sådana som man kunnat önska, beroende på det dåliga bärgningsvädret under hösten.

I stort sett torde följande uttalande av distriktsveterinären i Ystad kunna anses vara representativt:

»Det dåliga bärgningsvädret under höskörden hade till följd att det mesta höet blev av mycket dålig kvalitet. Trots detta ha ämnesomsättningsrubbningar och bristsjukdomar, som man skulle kunnat vänta sig som följd härav, icke uppträtt i större utsträckning än normalt, tydligen beroende på den allsidiga diet, som numera gives djuren och icke minst på det tillskott på mineral- och vitaminfoder, som allmänt förekommer i foderstaterna. AIV-foder beredes på en del gårdar. Då detta foder är synnerligen värdefullt borde det beredas och komma till användning i större utsträckning. Sockerbetsblasten användes numera i allmänhet på ett lämpligare sätt än förr. I stället för att överfordra djuren med färsk blast under sockerbetskörden utfodras nu med lagom kvantitet färsk blast så länge sådan finnes, resten konserveras på så sätt, att den köres i en stor hög, vilken täckes med ett tjockt jordlager, helst med ett lager tomma papperssäckar el. dyl. mellan blasten och jordlagret. Genom den hindrade lufttillförseln inträder ingen förruttelse, högen krymper ihop och efter ett par månader har erhållits ett mycket värdefullt och begärligt foder.»

I fråga om ladugårdshygien framhålles från olika håll hurusom den undan för undan förbättrats, men även att den blivit lidande på grund av bristen på arbetskraft samt hurusom det värdefulla i att ha väl ventilerade ladugårdar ännu icke fullt uppfattats av djurägarna.

Sålunda anför distriktsveterinären i Tågarp: »På grund av brist på arbetskraft har nog ladugårdshygienen betänkligt eftersatts i många fall. Såväl ladugårdar som djur äro ofta mer än lovligt smutsiga. Bruket att använda de i och för sig utmärkta ensilerade fodermedlen har nog också stor skuld i detta. Den starka och obehagliga lukten, som förekommer i dessa ladugårdar skulle säkerligen kunna betydligt förbättras om djurägarna i gemen fick klart för sig hur viktigt det är med en ändamålsenlig ventilation.»

Distriktsveterinären i Eslöv skriver: »Ladugårdshygienen har i synnerhet å de mindre gårdarna måst eftersättas på grund av brist på arbetskraft. Sålunda lämnar rykten av djur mycket övrigt att önska.»

Distriktsveterinären i Ystad anför liknande synpunkter: »Ladugårdshygienen har stigit år efter år och kan nu i allmänhet betecknas som god. Dock finnes fortfarande en del ladugårdar, som skulle behöva snyggas till. Tillgången på ladugårdsskötare har varit dålig, och med den korta arbetstid som dessa numera ha, har rykten och renhållningen i stallen ofta blivit eftersatt.»

Hallands län. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren inom länet har varit i stort sett gott. Höskörden var kvantitativt riklig men höanalyserna visade i allmänhet mycket låg fosforhalt. Glädjande nog har man i kreatursbesättningarna i allt större utsträckning använt sig av foderfosfaten i foderstaten för komplettering av mineralämneshövet. Trots att bristen på importerat kraftfoder fortfar har mjölkavkastningen inom länet fortsatt att stiga. Medelavkastningen per ko under kontrollåret 1944—1945 har enligt redogörelsen för länets kontrollförenings verksamhet inom besättningar anslutna till fullständig kontroll stigit till 4 085 kg. mjölk, 3.79 % fett och 154.8 kg. smörfett, vilket innebär rekord och en ökning med 134 kg. mjölk och 4.3 kg. smörfett per ko sedan föregående år. »Ett förbättrat hälsotillstånd inom besättningarna, ett gallrat djurmateriel, en alltmå rationellt ordnad utfodring samt en synnerligen god betessåsong under sommaren torde», enligt samma redogörelse, »väl vara de förnämsta orsakerna till det goda avkastningsresultatet.» Hårtill kan läggas den ackumulerande verkan, som ett ur avkastningssynpunkt noggrannare tjuurval kan hava medfört för förbättringen av besättningsars ärftligt betingade kvalitet i fråga om produktionsegenskaper. Avkastningsförmågan inom besättningarna har höjts och man får hoppas, att det icke skett på bekostnad av andra värdefulla egenskaper såsom god fruktsamhet, stark kropps-konstitution, frihet från letala arvsfaktorer m. m.

En ökning av sådana sjukdomar, som äro predisponerade av hög mjölkavkastning (förlossningslamhet), (acetonämi) torde tyvärr ej kunna undvikas så länge icke någon tillförlitlig profylaktisk behandling finnes för dessa sjukdomar.

Hästaveln är sedan gammalt omhuldad inom länet. Hästutställningen vid sommarens lantbruksmöte i Varberg var en generalmönstring av den halländska hästavelns elit och gav ett gott belägg för hästmaterialets höga standard. Framför allt var ardenneraveln väl representerad med djur av jämn och genomgående god kvalitet.

Av nötkreaturen voro såväl låglands- som SRB-rasen företrädd. Enligt en av prisdomarnas omdöme fick man »ett alldeles bestämt intryck av, att Hallands läns jordbrukare främst inrikta sig på en ekonomisk nötboskapsskötsel och att de, så långt det är möjligt, söka kombinera produktionsegenskaperna med en stark och ändamålsenlig exteriör. Vad man särskilt imponerades av var de utställda djurens höga fetthalt». Däremot synes en del av de utställda tjurarna beträffande exteriören icke lockat till något större lovordande från prisdomarnas sida.

Svinaveln bedrivs även sedan gammalt i icke ringa utsträckning inom länet. Under året har en omfattande export av smågrisar ägt rum till Norge. Länets svinbesättningar synes i allmänhet vara fria från nyssjuka och »svinhosta».

Förbättringen av den allmänna ladugårdshygienen framskrider långsamt och mot-

verkas i viss mån av den ökade bristen på arbetskraft inom lantbruket. Mången djurägare klagar bittert över svårigheten att få skötare till djuren.

Distriktsveterinären i Laholm skriver: »Djurägarna syns i allmänhet ha stor förståelse för betydelsen av en god ladugårdshygien. De goda tiderna för jordbrukaren gör säkert sitt till att mera pengar läggs ned på renovering av ladugårdar och stallar, cementeringsarbeten m. m.» Samtidigt anmärker han dock att en iakttagelse, som man dagligen konfronteras med är att hudvården i allmänhet icke ägnas den omsorg som den borde. Distriktsveterinären i Varberg anför: »Ryktade djur och rent och snyggt i ladugårdar och stall ser man på enstaka gårdar. — — — På sina håll är emellertid tyvärr hygienien icke bättre än att en stor del djur ha hår och hud bemängda av äldre smuts, som antagit form och utseende av sammanhängande bark på de delar av kroppen, vilka komma i beröring med båsfall och golv, då djuren ligga. Nedsmutsning av juver och spenar är synnerligen otrevlig att se. Man ser det än, men kanske icke så mycket nu som förr. Dagliga renhållningen i ladugården försvåras emellertid mångenstädes i synnerhet på de mindre gårdarna genom brist på arbetskraft och ofta därav att båsplatserna i en del äldre gårdar äro för trånga och för korta för nutidens större nötkreatur. Renhållning i svinstallar och svinkättar lämnar mångenstädes mycket övrigt att önska.»

Göteborgs och Bohus län. Genomgående beteckna veterinärerna husdjurens allmänna hälsotillstånd såsom relativt gott i södra och mellersta delen av länet och liksom år 1944 såsom »gott» och »särdeles gott» i norra delen. Bristsjukdomarna hos djuren äro dock enligt flertalet veterinärer starkt förhållande, ja, inom vissa distrikt de dominerande. Orsakerna härtill framhållas genomgående vara krisårens brist på mineraliegödning till jordarna, framför allt då vallarna, ävensom i mycket hög grad den regniga och solfattiga försommaren. I Dingle distrikt angivas dock, att bristsjukdomar och hypovitaminoser, inbegripet där sterilitet, visat »en påtaglig och glädjande minskning». Och från Orrekläpps distrikt rapporteras, att djurens hull och kondition genomgående förbättrats tack vare årets goda och välbärgade skörd och därmed har avkastningen ökat. Av en del veterinärer framhålls, att där i fodret tillföres djuren extra mineralier, dessa tillskott av kostnadsskal i regel äro för små för att kompensera fodrets mineralfattigdom. Distriktsveterinären i Jörlanda anför t. ex.: »Höskörden var riklig och välbärgad. Betesgången synes även under ett gynnsamt år som detta medföra en försämring i djurens kondition på många gårdar. Skogsbeten, ängsmarker och gamla vallar med mindre värdefull vegetation i fråga om grässlåg och mineralämnen utgöra icke någon kraftkälla för våra dagars mera krävande husdjur. Intresset för husdjurens mineralbehov har här bland distriktets djurägare blivit livligare. En viss förvirring råder dock om vad man skall ge och huru mycket. I de flesta fall ger man nog för små mängder för att få önskad effekt». Distriktsveterinären i Kungälv anför: »De tre senaste årens skördar ha varit rikliga och i stort sett välbärgade. Men på grund av regnig och solfattig försommar blev tydligen sista årets skörd i näringshänseende lika vitamin- och mineralfattig som 1943 och 1944 års skördar. Bristsjukdomarna, som visat så stor frekvens de båda föregående åren, ha sålunda ytterligare ökat i antal.» — Att undanröjandet av bristsjukdomarna snabbt ökar djurens produktionsförmåga, är ett sedan länge känt förhållande. Härom anför distriktsveterinären i Uddevalla: »Bristsjukdomarna ha varit dominerande bland såväl unga som äldre husdjur. Särskilt framträder detta, när uppmärksamheten fästes även på sådana fall, där brister i foderstaten banar väg för andra sjukdomar såsom hudlidanden och infektioner. Ett avhjälpande av de vanligaste av dessa brister visar också ganska snart en avsevärd förbättring av djurens hälsa och produktionsförmåga.» Extra veterinär B. Fager i Mölndal uttalar sig i liknande riktning: »en del besättningar — — — stå säkerligen med en del latent bristsjukdomar, som ökar sterilitetsproblemet betydligt och även giver en del andra sekundära sjukdomar.»

De nu höga byggnadskostnaderna i förening med en allmän brist på arbetare och tidsenligt fackutbildade byggmästare på landsbygden hämma i hög grad den överallt i länet välbehövliga ladugårds- och stallombyggnaden. »De politiska prognoserna för småbrukens framtid verka» — såsom distriktsveterinären i Jörlanda anför — »icke heller stimulerande» härpå. Dock kan glädjande nog konstateras, att, då sådan här och där sker, denna numera nära nog alltid utföres med beaktande av tidsenliga principer för saneringen. Den i tidigare årsberättelser efterlysta statshjälpen till upplysningskurser i ladugårdshygien för allmänheten och fortbildningskurser för lantbyggmästare i ämnet lantmannabyggnadslära blir för varje år allt angelägnare. Distriktsveterinären i Värekil efterlyser statsmedel för »upplysnings- och kursverksamhet i tillräcklig utsträckning, — — — enär en god ladugårdshygien ännu överallt icke ingått i det allmänna medvetandet såsom ekonomiskt lönande för djurägaren själv.»

Avsaknaden av varje form av till lån disponibelt åskådningsmaterial inom länet för en effektiv undervisning inom detta för husdjurskötseln så betydelsefulla ämne är starkt hindrande för veterinärs medverkan genom föredrag vid lantmannamöten o. d. tillfällen. Anslag av statsmedel redan härför vore påkallat. Förslagsvis bör varje hushållningssällskap framdeles utrustas med lämpligt arkiv av planscher, skioptikon- eller balloptikonbilder berörande ladugårdshygien och sjukdomsförebyggandet, vilket bildmaterial kunde kostnadsfritt eller mot låg taxa ställas till förfogande vid föredrag och kurser.

Distriktsveterinären i Jörland framhåller även betydelsen av, att »sakkunskapen tas i anspråk» vid ombyggnader av djurbostäderna, »så att icke såsom skett de moderna principerna för ladugårdskonstruktion förfuskas och komma i vanrykte». Så länge vi emellertid icke ens kunna påräkna med offentlig kontrollant vid ladugårdsförbättring utförd med statsbidrag eller ens veterinär sakkunskap kan bli företrädd vid syneförrättningar av djurbostäderna vid kronans eller kyrkans egna boställen, så synes det bli svårt att f. n. kunna kräva offentlig sådan kontroll hos den enskilde ladugårdsägaren. Här ankommer det otvivelaktigt på vederbörande distriktsveterinärs initiativ och energi, att då han erfar att nybygge eller ändring skall ske av ladugård, stall eller dylikt självmant ingripa rådgivande med övertygande upplysningsverksamhet. Djurskyddslagen och veterinärinstruktionen giva här till både rätt och skyldighet. För visso behövs fuller väl en »lantbrukets byggnadsstadga» såsom ett led i lantbrukets rationalisering. Men framför allt måste kronans, kyrkans och kommunens jordbruk upprustas med tidsenliga djurhållningslokaler såsom efterföljansvärda exempel för sin bygd. Den nya djurskyddslagen bjuder i främsta rummet dessa lantbruksägare att sörja bättre för husdjurens bostäder än som nu sker.

I detta sammanhang finnes skäl relatera, vad distriktsveterinären i Uddevalla anför rörande huru en del hälsovårdsnämnder fullgöra sin skyldighet enligt djurskyddslagen att övervaka ladugårdar och stallar. »Hälsovårdsnämnderna — — —, som ju hava den omedelbara kontrollen av lagens efterlevnad, hava dock under — — — året mig veterligen icke tagit initiativ i något fall för en välbehövlig förbättring av djurens livsbetingelser inom deras verksamhetsområden. I fyra fall ha åtgärder vidtagits efter anmälan från min sida. Och därvid har det tyckts mig som hälsovårdsnämnden varit angelägen meddela djurägarna, att det är jag som gjort anmälan om saken, så att nämnden blivit nödd och tvungen. Säkerligen är det icke så hälsovårdsnämnderna skola tillämpa lagen, utan genom ett helhjärtat arbete i förebyggande upplysning och fortlöpande kontroll över de enskilda besätningarnas skötsel och vård. I varje fall böra oundvikliga ingrepp mot oförstående djurägare icke skyllas på veterinär eller polismyndighet då vi ju framför allt skola vara hälsovårdsnämndens hjälpare och medarbetare i arbete för en välbehövlig förbättring av djurens hälsovård till fromma särskilt för vederbörande djur-

ägare.» — Om hälsovårdsnämnderna kunde bringas att inse sin uppgift på detta riktiga sätt, skulle otvivelaktigt mycket kunna uträttas inom varje socken för höjandet av den här i länet genomgående alltför låga ladugårdsstandarden. Distriktsveterinären i Varekil skriver också härom: »Avsevärda förbättringar skulle dock kunna göras utan alltför stora kostnader, exempelvis anläggandet av lämpliga golv och rännor, lämpliga ventilationsanordningar med taktrummor, arbeten som skulle kunna utföras med egen arbetskraft — — — för att så skall ske — — — fordras dock en intensiv bearbetning.» — Distriktsveterinären i Dingle tror »att det bohuslänska karaktärsdraget att vara 'sej selv nokk' utgör en icke oväsentligt hämmande faktor på höjandet av upplysnings- och bildningsnivån bland djurägarna till en bättre förståelse för behovet av ladugårdshygienen.» »Mången gång», skriver han — »bortförklarar djurägaren sin dåliga ladugårdshygien med att 'husen äro så gamla och dåliga att det inte går att göra något åt dem' och detta kan någon gång vara sant men det försvarar inte skräpigheten och oredan eller gödselanhopningen i ladugården och framför allt inte de centimetertjocka gödselkokorna på djurens lår och buk. Lika ofta hör man dålig ekonomi som försvar. Men, huru då förklara, att samme djurägare i dessa dagar ur något skjul trollar fram en glänsande elegant automobil av icke föraktligt märke? Den ägnas till yttermera visso en rörande omsorg, tvättas och putsas, medan 'husvärden' hos husdjuren — — — försummas helt.» Som botemedel hänvisar samme veterinär visserligen till föreskrifterna i den nya djurskyddslagens tillämpning: »Stall eller annat förvaringsrum för djur skall erbjuda tillräckligt utrymme och skydd samt skall hållas tillfredsställande rent.» Men han förordar samtidigt såsom bästa lösning: vidgad upplysning, vilken emellertid bör sättas in »redan i småskolan och drivas intensivt under hela uppväxttiden. Att börja på lantmannaskolestadiet i 15—20—25-årsåldern anser jag för sent», skriver han.

Även distriktsveterinären i Orrekläpp efterlyser fortfarande hygieniska förbättringar. »Mörka, dragiga och i hög grad fuktiga ladugårdar äro talrika och särskilt är detta fallet med häststallar. Intresse för och inblick i isolerings- samt ventilationsfrågor saknas alltjämt bland många lantbrukare. Avhjälptes dessa missförhållanden, skulle djuren trivas betydligt bättre samt deras avkastningsförmåga ökas avsevärt. Gödsel- och urinrännor äro som regel alltför smala och grunda samt lutningsförhållandena felaktiga. När nu även avståndet till ytterväggarna är ringa, blir följden den, att desamma i hög grad nedstänkas, vilket i regel gör ett mycket snuskigt intryck på den besökande. I varje stall borde dessutom ett nedfällbord vara uppmonterat, särskilt då med tanke på veterinärens och kontrollassistentens utensilier.»

Distriktsveterinären i Lilla Edet framhåller även att »ladugårdshygienen lämnar mycket övrigt att önska, ehuru en viss förbättring kan skönjas». Han förordar liksom de övriga, vidgad upplysning icke minst då i ventilationsfrågor, lämpligen »genom hushållningstillstånden och andra lantbrukaresammanslutningar».

Såsom ett glädjande tidens tecken inom ladugårdshygienen må nämnas, att jag på kallelse av hälsovårdsnämnden i Partille kommun under våren 1945 i sällskap med representanter för nämnden inspekterat och avgivit skriftliga förslag till sanering av samtliga ladugårdar och stallar inom municipalkommunens område, såväl i hygieniskt som djurskyddsintresse.

Såsom det av de relaterade rapporterna framgår, förefinnes ett stort behov av folkupplysning, om förståelsen för bättre ladugårdsstandard skall genomsyra lantbefolkningen. Från Västsvenska avdelningen av Samarbetsdelegationen för husdjurshygien gjordes år 1942 även en framställning till Kungl. skolöverstyrelsen om att undervisning i ladugårds- och husdjurshygien och förebyggande djurvård borde — efter erforderliga utbildningskurser för lärarna — upptagas på folkskolornas och fortsättningskolornas å landsbygden program. Svaret blev: att redan allt

gjorts från skolöverstyrelsens sida för att tillgodose landsbygdsungdomens behov av kunskap på detta område! Såsom framgår av det ovan anförda, torde dock så icke vara fallet i detta länet, varför överläggningar emellan medicinal- och skolöverstyrelsen i ärendet synes mig vara påkallade. Det måste a priori anses angelägnare, att större del av undervisningen i folk- och lantmannaskolorna ägnades att bibringa eleverna fördjupad kunskap om våra husdjur och deras skötsel, än t. ex. om en hel del för folkhushållningen betydelselösa växter, om vissa delar av historia och dylikt. Otvivlaktigt är det viktigt, att i vårt jäktade tidevarv väsentligt rationalisera även undervisningen till mera nyttobetonade kunskapsområden. — Vid samarbetsdelegationens västsvenska avdelnings årsmöte i Dingle lantmannaskola den 7 mars höll länsveterinär J. Modig, Umeå, föredrag om »några för djurens hälsa betydelsefulla detaljer i ladugårdens byggnadssätt och inredning», vilket jämte samtidig demonstration av »Modigs ladugårdsinredningar» och arkitekt Ståhles förevisning av byggnadsmaterialet »Stramit» mot fukt och kyla i ladugårdar och stallar, väckte stort intresse bland de många åhörarna. Modigs under året utkomna utmärkta lilla skrift »Om sunda ladugårdar» har av mig i länet distribuerats i upplysningssyfte till 100-tals djurägare. I detta sammanhang må nämnas, att efter av mig på kallelse av polismyndighet företagen tjänsteresa för ladugårds- och djurvårdsinspektion i Romedala socken åtal och strängt bötesstraff ådömts för vanvård av husdjur.

Älvsborgs län. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren har enligt de praktiserande veterinärernas årsberättelser varit gott.

Vad ladugårdshygienen beträffar rubriceras denna av så gott som samtliga veterinärer såsom mindre tillfredsställande, givetvis med många undantag åt båda hållen. Det hade varit tacknämligt om våra boställen, såväl statliga som kyrkliga, här ville föregå med gott exempel och skapa goda och sunda bostäder åt sina husdjur. I detta sammanhang vill jag uttala önskemålet, att vid alla ny- eller ombyggnader av ladugårdar, där statens medel komma till användning, vederbörande tjänsteveterinär fick tillfälle att granska ritningarna och ge råd i fråga om inredning, ventilation och dylikt. Den årliga sommarrengöringen av ladugårdarna som åvilar de djurägare, som äro engagerade i tuberkulosbekämpandet, har väsentligt bidragit till höjande av ladugårdshygienen. På en del håll synas föreskrifterna dock efterföljas mindre noga och desinfektionen blir många gånger illusorisk. För erhållande av merpriset på mjölk synes det därför vara lämpligt, att våra mejerisammanslutningar ville organisera någon kontroll på det utförda desinfektionsarbetet och att denna kontroll ävenledes utsträcktes att gälla under vinterhalvåret för utrönande av, huruvida de hygieniska förhållandena äro sådana, att merpris på mjölk bör utgå. Intresset för bättre hygien synes dock vara stigande och många gånger är det brist på arbetskraft och medel som lagt hinder i vägen för välbehövliga restaureringsarbeten.

Skaraborgs län. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren i Skaraborgs län år 1945 betecknas av samtliga veterinärer såsom gott. Antalet behandlade djur har dock ökat betydligt och uppnått rekordsiffror.

IIöskörden blev i hela länet riklig och välbärgad, men liksom under 1944 var våren och försommaren kall och regnig med för litet solsken, varför fodrets kvalitet blev underhaltig med avseende på fodervärde, mineralämnen och vitaminhalt. Även havre- och rotfruktsskörden blev här och var av sämre mängd och beskaffenhet än normalt. Följderna av den mindre värdefulla skörden, liksom fortsatt brist på fosforhaltiga gödningsämnen för den i länet konstant fosforfattiga jorden, har liksom de föregående åren visat sig i bristsjukdomar hos husdjuren i form av skravelsjuka, rachitis, acetonämi och anämiska bristsjukdomar hos svin samt sterilitet. Från alla håll rapporteras dessa sjukdomar, och steriliteten, som alltid varit ett

gissel i länet, har ökat ytterligare. Genom manuell behandling samt vitamin-, hormon- och mineralgivor allt efter fallets art uppnår man dock i stort sett tillfredsställande resultat mot steriliteten. För sterilitet ha behandlats 9 927 nötkreatur, 552 hästar och 92 svin.

Från Grästorp, Kvänum och Tidaholm rapporteras anämiska bristsjukdomar hos smågrisar med rachitis och otillfredsställande tillväxt hos djuren. I Kvänum är svininfluensa stationär i hela distriktet och medför stor dödlighet i synnerhet under den mörka årstiden. Där har också i en ladugård förekommit panaritium contagiosa, varvid under loppet av 3 dagar 25 nötkreatur insjuknade i denna klövsjukdom. Två djur måste nedslaktas på grund av sekundära komplikationer. I Töreboda ha bristsjukdomar visat sig bl. a. som polymyosit hos unghästar och vattensot i fosterhinnorna hos nötkreatur. Det senare torde väl förekomma litet överallt i länet. Därifrån rapporteras även 2 fall av larvinvasion av sclerostomum ar-matum under peritoneum hos unghästar. Diagnosen har ställts i det ena fallet vid sektion och i det andra i samband med kastration. Kvarka har likaså uppträtt inom distriktet.

Antalet behandlingar inom länet utgjorde i sin helhet 92 350 mot 74 550 år 1944.

Redan förra året voro ladugårdarna väl fyllda med djur efter kristidens utgallring, och nu är förhållandet ännu mera utpräglat med i många ladugårdar alldeles för mycket djur i förhållande till fodertillgången. Mjölkinvägningen vid länets mejerier har, som framhållits i annat sammanhang, slagit alla föregående rekord, varför den stränga kött- och matfettstransoneringen för oss här i länet verkar föga övertygande, men kanske får ses mot bakgrunden av, att länet är ett s. k. överskottsområde.

Ladugårdshygienen är väl ungefär som föregående år, men distriktsveterinärerna i Vara, Falköping, Tidaholm och Hjo anse dock, att en viss förbättring gjort sig gällande, medan i Kvänum och Vartofta förhållandet anses oförändrat, beroende på materialbrist inom byggnadsfacket samt dyrtid. Annorlunda låter det från distriktsveterinären i Götene, som anser »att ladugårdshygienen står anmärkningsvärt lågt. I flertalet ladugårdar och stallar finnas endast enkla fönsterrutor. Ventilationen är bristfällig. Effektiva evakueringsstrummar saknas som regel. Luftväxlingen regleras vanligen genom små gluggar i väggarna, genom trasiga fönster eller genom dörrarna.» — Säkert blir nog hygienen ofta eftersatt på grund av bristande arbetskraft för djurens skötsel och vård samt svårigheten eller omöjligheten till nybyggnad och nödiga reparationer under nuvarande förhållanden.

Värmlands län. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren har under året enligt samtliga distriktsveterinärers rapporter varit gott.

Beträffande ladugårdshygienen är icke mycket att tillägga till föregående års uppgifter. Enligt samstämmiga uttalanden från veterinärerna och övriga av mig kända förhållanden brister det mycket därvidlag. Till en del får kristiden med dess brist på material och arbetskraft samt den allmänna fördyringen anses bära skulden till att förbättringar och ombyggnader i det längsta uppskjutits.

Distriktsveterinären i Kristinehamn påtalar de ofta trånga utrymmena i ladugårdarna, den dåliga golvisoleringen av båsallarna samt de icke nöjaktigt tillgodosedda isolerings- och ventilationsproblemen. Från Säffle anmärkes på dålig värmeisolering i nyuppförda ladugårdar av cementsten. Från olika håll fördömas hönsens vistande i ladugårdarna. Distriktsveterinären i Visnum förordar komplettering av hälsovårdsstadgan, så att hälsovårdsnämnd och veterinär får möjlighet att ingripa mot dåligt vatten i ladugårdarna.

Gesarol B berömmes av flera veterinärer som ett gott medel att hämma flugplågan och därigenom befordra ladugårdshygienen.

Örebro län. Det allmänna hälsotillståndet bland husdjuren inom länet synes under året ha varit gott. De stora problemen äro fortfarande bristsjukdomarna och steriliteten hos nötkreaturen. Den tid, då våra kreaturs anmödrar varje år födde en kalv och inga större fordringar ställdes på dem än att ge mjölk åt denne, fanns inga problem. De sterila korna kommo automatiskt ur aveln och naturen gav tillräcklig näring för alstrande av mjölken till kalven. Så kom människan in i avelsarbetet och det naturliga urvalet eliminerades. Som lön för mödan ville vi ha den mjölk, som vi i allt större omfattning lyckades avvinna våra husdjur. Förmågan till denna avvinning framgår av rapporterna från kontrollverksamheten varav framgår, att i Örebro län varje ko i genomsnitt förra året avkastade 3 593 kg. mjölk med en medelfetthalt av 3.95 % givande en genomsnittlig smörfettmängd av 142 kg. Samma siffror för år 1935 utgjorde 3 483, 3.72 och 130. Om förmågan att få fram mera mjölk således stigit, kan man tyvärr konstatera, att vi ej lyckats följa med i utvecklingen när det gäller att utforska, vad korna behöva för att deras ämnesomsättning skall orka med i det forcerade tempot. Bristsjukdomarna öka med avkastningens storlek och detsamma gäller steriliteten, som i många fall får uppfattas som en bristsjukdom. Där ärftliga dispositioner föreligga har saken en annan sida. Ju större förmågan blir att genom sterilitetsbehandlingar behålla dessa ärftligt disponerade kor i avelsarbetet, desto större faran att steriliteten skall öka. Det fordras krafttag för att råda bot mot dessa missförhållanden. Först och främst vore det önskvärt — då orsakerna tycks vara olika i olika delar av landet — att varje hushållningssällskap inköpte och drev en försöksgård för utforskande av bristsjukdomarnas orsaker och medlen för deras bekämpande. Det måste taga ett slut på det ensidiga urvalet av avelsdjur efter enbart exteriör och mjölkavkastning och man måste även taga hänsyn till fortplantningsförmågan. De kostammar, där ärftlig disposition föreligger för sterilitet bör bort ur aveln och de livskraftiga stammarna premieras.

Inälvsmaskar hos häst förorsakar säkert djurägarna inom länet mera förluster än vad som kommer till synes i veterinärernas årsberättelser. Regelbundet återkommande avmaskningar av hästar förekommer sparsamt, men är en sak, som djurägarna böra intresseras för. Särskilt för hästuppfödarna är detta en viktig sak.

Ladugårdshygienien står i stort sett på ett gott plan. Renhållningen i ladugårdarna och mjölkenns behandling kan man i allmänhet ej klaga över. Ventilationen i ladugårdarna är i allmänhet dålig, då svårigheterna äro stora att få ett modernt ventilationssystem i gamla ladugårdar. Nya ladugårdsbyggnader uppföras mycket sparsamt på grund av brist på arbetskraft och byggnadsmaterial.

Västmanlands län. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren har i stort sett varit tillfredsställande. Under år 1945 har dock i likhet med föregående år inom det nordligaste av länets distrikt, Östervåla, förekommit bristsjukdomar i tämligen stor utsträckning. Skravelsjuka och acetonämi hos nötkreatur samt rachitis hos svin, unghästar och ungnöt. Vidare har inom samma distrikt, särskilt hos unghästar förekommit hältor, till följd av myositer. Orsaken till dessa myositer har med all sannolikhet varit B-vitaminbrist. Vidare ha ett ganska stort antal föl lidit av diarré, som hävdes vid tillförsel av A-vitamin. Dessa berörda bristsjukdomar få sannolikt sökas dels i dålig bärgning av höet och dels i markens beskaffenhet. Höet skördas till stor del å sankar lösjordar, och även betesmarkerna äro till stor del inom Östervåla distrikt belägna å sådana jordar. Från länets övriga distrikt rapporteras intet om bristsjukdomarnas förekomst. De under de två föregående åren omtalade rubbingarna i könsfunktionerna hos nötkreatur synes ha till stor del uteblivit under år 1945. Sälunda rapporteras att dräktighetsförhållandena hos nötkreatur synas under det gångna året ha varit ovanligt goda. Till stor del torde nog detta kunna tillskrivas den intensiva propaganda för en allsidig utfodring och särskilt behovet av mineralsalter och vitaminer. Nyttan av dräktighetskontroll framgår av att antalet utförda dräktighetsundersökningar ökat avsevärt.

Ladugårdshygien. En hel del äldre ladugårdar äro fortfarande i behov av ändrade förhållanden beträffande ventilation och den i samband därmed hörande fuktigheten, som inom vissa ladugårdar droppar från tak och rinner utefter väggar. Flykten från landsbygden och den därtill hörande bristen på arbetskraft, särskilt ladugårdsfolk, gör sig gällande beträffande nötkreaturens skötsel, framför allt rykten, som ofta synes vara eftersatt eller rent av utebliven.

Kopparbergs län. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren rapporteras av samtliga veterinärer såsom gott eller tämligen gott.

Gävleborgs län. Antalet fall av skravelsjuka var under första kvartalet 1945 för hela länet 177 och under andra kvartalet 124 och av acetonämi 179 resp. 130. Nämda antal (av veterinärerna behandlade) fall av dessa bristsjukdomar är närapå precis hälften mot föregående år. Detta gynnsamma förhållande måste till största delen bero på 1944 års såväl kvantitativt som kvalitativt goda höskörd. I viss mån har nog den ökade användningen och tillgången av mineralfoder, särskilt natriumfosfat och kalciumfosfat, bidragit. Det allmänna hälsotillståndet betecknas även av veterinärerna allmänt som det bästa på flera år. Intresset för kornas utfodring har, som länets husdjurskonsulent även framhållit, ökat betydligt under årens lopp, därom bära de ökade avkastningssiffrorna tydligt vittnesbörd, men ännu återstår dock mycket att göra på detta område. De mest påtagliga bristerna i många ladugårdars utfodring är sent skördat, växttrådhaltigt hö, litet eller inget saffoder, låg äggvitehalt i fodret och mineralämnesbrist. Hälsotillstånd, fruktsamhet och mjölkavkastning ha visat sig i hög grad befrämmas vid användning av tidigt skördat hö, AIV-foder, halvjämsblandad och tillsatt av mineralämnen, där tillräcklig konstgödning med fosfat ej förekommit. Som ersättning för de lättlösliga kolhydrater som rotfrukterna innehålla har melass visat sig vara av stort värde, men tillgången har tyvärr icke kunnat på långt när tillfredsställa efterfrågan.

Utsikterna för djurens hälsa äro icke fullt så goda efter årets skörd. Höet blev visserligen ganska rikligt men till stor del regnskadat och av potatis, som är den form av rotfrukter korna i de flesta ladugårdar pläga få, blev avkastningen synnerligen dålig på grund av väta och bladmögel.

Ofruktsamheten bland korna är alltså ett bekymmersamt kapitel. Distriktsveterinären i Ockelbo meddelar att frekvensen t. o. m. ökat. I flera distrikt i Häl-singland anses den s. k. hungersteriliteten vara vanligast, vilket torde bero på brister i fodrets kvantitet eller ännu mera i kvalitet som ovan angivits. Vid utebliven brunst har stilbolbehandlingen visat sig ge gott resultat. — Nämda behandling har också visat sig kunna åstadkomma utdrivning av stenfoster. — Ofta beror emellertid en nedsatt fruktsamhet hos korna på att ägaren underlåter att låta i tid behandla dem eller kanske icke ens har reda på att detta med i de flesta fall gott resultat kan ske. Inom några distrikt är också antalet dräktighetsundersökningar påfallande litet. En regelbunden mjölkknings- och dräktighetskontroll har dock visat sig vara av största värde för åstadkommande av ett ekonomiskt utbyte från ladugården.

Hygieniska förhållanden. Hur förhållandena kunna vara i häststallar lämnar distriktsveterinären i Ljusdal en inblick i: »Ur hälso- och djurskyddssynpunkt vore en allmän höjning av hygien i stallarna synnerligen önskvärd. En alltför stor procent av desamma äro för vinterförhållanden klart undermåliga. Fukten dryper från tak och väggar, luften i stallet är som en dimma, och hästarna stå med fuktig och som följd därav smutsig hårrem. Finns anordningar för ventilering äro dessa som regel omsorgsfullt igenstoppade med hö eller halm. Alldeles särskilt gälla dessa missförhållanden skogsstallarna, bland vilka de ordentliga stallarna tillhöra undantagen. Friska hästar få sålunda tillbringa halva dygnet och sjuka eller skadade hela dygnet i mörka, trånga, fuktiga stallar, där

ofta gödseln ligger fots hög. De flesta körsvenner anse sig vara djurvänner, men de synas ej reagera mot att ha sina djur i stallar av nyss beskrivet utseende, om vilka man kan säga, att de utom att vara ett hot mot deras hälsa även innebär en plåga för dem. Nu är det emellertid så, att den menliga inverkan som olämpliga stallar kan ha på hästarna såsom försämrade kondition, spridande av aerogena smittor och parasiter, gynnsamma betingelser för uppkomst av lymfangiter genom försummad vård av muggsår etc. ej är av den betydelse, att vederbörande blir tvingad att vidtaga förbättringar av befintliga stallar eller att vid nybyggnad iakttaga vissa hygieniska minimikrav. Sett ur djurskyddssynpunkt bör emellertid hela detta problem erbjuda ett rikt och betydelsefullt verksamhetsfält.» Dessa förhållanden äro ej något just för Ljusdals distrikt utmärkande utan förefinnas litet varstades och även där man icke skulle väntat det. Sålunda finns icke långt från Gävle kronoarrendegårdar med stall och ladugård byggd med slaggstensväggar i två skikt och fyllning med sand, en ur värmeisoleringsynpunkt förkastlig konstruktion. I detta en kall vinterdag genomkylda, fuktdrypande, smutsiga rum måste hästen efter slutat dagsverke tillbringa natten. Det är påfallande, att de värsta hygieniska missförhållandena beträffande stall- och ladugårdsbyggnader ofta utmärka arrendegårdar under kronan, kommuner (Gävle stad ej undantagen!) och stora, rika bolag. Det personliga intresset och omtanken för arrendatorns djur lyser med sin frånvaro. Här har verkligen som sagt hälsovårdsnämndernas nyligen lagstadgade åliggande att öva tillsyn över djurens vård och behandling en uppgift att fylla.

Om hästarna i skogsarbetet lämnar distriktsveterinären i Edsbyn en skildring som även erbjuder intresse ur djurskyddssynpunkt. »Den ovanligt svåra vintern 1944—45 med snö på ofrusen mark och myckenhet av snö försvårade i högsta grad skogsarbetet. Hästarna i skogen sleto mycket ont, och var det ovana och omdömeslösa körkarlar så förstördes hästarna fullständigt. På vårvintern återkommo många hästar från skogen i mycket dålig kondition. Olycksfall under skogsarbetet hörde till ordningen för dagen. — — — I detta sammanhang bör kanske påpekas den gängse trafiken med hästarna från mellersta Sverige. På hösten inköpa hästhandlarna hästar från sydligare nejder och försälja dem till skogsarbetarna, som omedelbart insätta hästarna i för dem ovana och hårda skogskörningar. Så utnyttjas de under vinterkörningen och återkomma många gånger i mindre god kondition. Hästarna skulle då vara väl förtjänta av en viloperiod eller åtminstone endast tagas i lättare arbete under någon tid. Men vad händer då. Jo, skogsarbetaren har ej längre användning för sin häst utan hästhandlaren köper hästen tillbaka, och kan han ej placera den i trakten, så försäljes den på marknad eller direkt till en hästhandlare i mellan- eller södra Sverige och så får hästen börja i vårarbetet, som påbörjats i mellersta Sverige ungefär samtidigt som vinterkörningarna i skogen upphöra i våra trakter. Är det icke att utnyttja de trogna dragarna alltför mycket.»

Och slutligen lämnar distriktsveterinären i Bollnäs en sommarskildring: »Under juli månad — slåttert看 — förekom i dessa trakter en olidlig värmebölja, som i hög grad besvärade både människor och djur. Åtskilliga »värmeslag» å häst kom under behandling — eller till min kännedom —. De visade i gemen följande symptom: häftig, flåsande andning med starkt vidgade näsborrar, stark temperaturstegring..., hög puls med orolig hjärtverksamhet... och mycket stort allmänbefinnande... Djurägarna visade egendomligt nog mycket liten hänsyn till sina hästar vid dessa fall — fortsatte många gånger att köra hästen, trots högradiga symptom, med ty åtföljande dålig utgång — nödslakt eller mors... Om köraren iakttog nödig försiktighet — lät hästen vila på sval, luftig, skuggig plats samt kallvattenbegöt den så gick anfallet snart nog tillbaka.»

I detta sammanhang kan meddelas, att djurskyddsföreningarna i Gävle anställt en djurskyddsinspektör, som av länsstyrelsen erhållit polismans befogenhet. Denne

har företagit inspektioner vid skogsarbetena och även av ladugårdar och stallar inom Gästrikland.

Västernorrlands län. Väderleken under 1945 kan i stort sett anses gynnsam för jordbruket inom länet, om man undantager potatisen. Växtligheten på vallarna kom bra igång och gynnades under försommaren av riklig nederbörd och lagom med sol; särskilt klövern gick till som sällan tidigare. Höskörden började också under synnerligen lovande auspicer med gynnsamt bärgningsväder. Men så inträffade en våldsam och långvarig regnperiod, som hotade att i grunden förstöra den vackra skörden. Det översta lagret i hässjorna angreps av mögel, svartnade och måste delvis redan vid bärgningen kasseras, och på sina håll stodo hässjorna nästan helt i vatten. Så småningom upphörde dock nederbörden, och en stark värme kom med bättre möjligheter att rädda det hässjade höet. De som vid regntidens början ännu ej hade slagit höet, fingo det förväxt och grovt, med nedsatt näringsvärde, men bättre skördat.

På grund av den fuktiga och varma eftersommaren gynnades utvecklingen av potatisbladmöglet, så att potatisen i stor utsträckning angreps av »potatissjuka», som avsevärt nedsatte och på sina håll helt spolierade skörden av denna för länet så viktiga produkt. — Vad så beträffar korn och havre, såg detta till att börja med tämligen lovande ut, men vid skörden visade sig axen dåligt matade med dåligt utbyte.

Det för länets husdjursstock viktigaste fodret — höet — blev sålunda till kvantiteten riklig men till kvaliteten något ojämn, för att icke säga osäker, på grund av det myckna regnandet. Vid foderårets början stod man också undrande över huru denna höskörd skulle inverka på frekvensen av de för länet så viktiga bristsjukdomarna. Från ett par distrikt meddelas också, att man väntade sig en ökning av dessa. Men lyckligtvis blev detta icke fallet. Efter det att djuren börjat konsumera det nya foderårets skörd, nedgick antalet acetonämifall, jämfört med tidigare år, högst avsevärt, och fallen av puerperial hämoglobinuri nedgingo till ett minimum. — — —

Erfarenheterna från de första månaderna av innevarande år gå i samma riktning, i det att antalet av nyssnämnda bristsjukdomar är synnerligen lågt. Givetvis förekommer t. ex. acetonämi även under normala år inom vissa bygder, d. v. s. sådana med mera lågt stående jordbruk, där goda mjölkdjur inköpts från annat håll. Enligt de senare årens undersökningar på bristsjukdomarnas område (prof. B. Carlström m. fl.) har det ju visat sig, att dessa förorsakas av brist på vitamin B-komplexets faktorer, som skola påverka kolhydratomsättningen och äro nödvändiga för dennas normala förlopp, och vilka ämnen under torra somrar ej kunna bildas i tillräcklig mängd i växternas knoppdelar, speciellt då klöverbäxternas. Såsom redan nämnts var 1945 års höskörd ovanligt rik på klöver, som alltså bör sättas i orsakssammanhang med den låga bristsjukdomsfrekvensen. — Det har ibland framhållits, att den puerperala hämoglobinurien skulle bero på en fosforbrist i fodret. Enligt de höanalyser, som av hushållningssällskapet verkställets på 1945 års hö, visade sig emellertid årets P-halt något *lägre* än 1944 års hö. Icke desto mindre ha puerp. hämoglobinurifallen under det sista foderåret blivit avsevärt mycket lägre. Under förutsättning, att de uttagna höproven äro fullt typiska som genomsnittsprov för länet — något som dock ej är så säkert — skulle man vilja förklara denna skenbara motsats på så sätt, att det jämte fosfor måste finnas andra, mer eller mindre okända faktorer, som äro av betydelse för nämnda sjukdoms förebyggande. Det förefaller emellertid, som om enbart dessa höanalyser ej skulle ge någon säker ledning för bedömande av dessa frågor. En mera på biokemisk grund lagd undersökning skulle måhända ge bättre resultat härvidlag.

Det allmänna hälsotillståndet bland husdjuren inrapporteras från samtliga distrikt såsom gott. Det dåliga bärgningsvädret åstadkom emellertid en viss risk

för digestionslidanden genom mögelbildningen i höet. Lyckligtvis har det härvidlag gått bättre än vad man fruktade, i det att sådana rubbningar på det hela taget uteblivit. Endast från Långsele meddelas, att sådana verkningar uppkommit i en del fall. Distriktsveterinären i Skog framhåller emellertid, att han påträffat en veterligen ej förut beskriven form av tarmkatarr hos kor, »en våldsam diarré men med ofta obetydligt stort allmänfinnande. I tarmuttömningarna förekommer mer eller mindre rikligt med halvgenomskinliga, svagt rödaktiga, upp till valnötstora, som av djurägarna beskrevs som 'köttklumpar' och som visade sig bestå av skiktat fibrin.» Dessa fall, som alla gingo till hälsa, ha dock ej satts i något orsakssammanhang med möjligt hö. Däremot hava en del kastningsfall, som förekommit, visats bero på mögelinfektion.

En sjukdom, som i viss mån är antagonist till de ovan nämnda båda bristsjukdomarna, nämligen förlösningslamhet, synes i stället ha ökat i frekvens under det nya foderåret. Beträffande denna meddelar distriktsveterinären i Skog, att behandlingen med calciuminjektioner ej givit så gynnsamma resultat som tidigare: djuren ha visserligen rest sig men matlusten har ej velat återvända på flera dagar.

Såsom i de flesta av veterinärernas berättelser framhålles, måste även steriliteten hos nötkreaturen i länet räknas bland bristsjukdomarna. Sådana orsaker som metriter och andra infektioner förekomma nämligen mera sällan. Under det sista året är det framför allt »utebliven brunst» hos korna, som varit vanlig. Här har det nya stilboestrol-preparatet, stilbol, kommit till användning, och i allmänhet med gott resultat, enligt vad flera veterinärer meddela. Endast distriktsveterinären i Långsele har ej varit fullt nöjd med resultatet. — I detta sammanhang framhåller distriktsveterinären i Bredbyn, hurusom det många gånger kan vara svårt att skilja på medfödd hypoplas i äggstockarna och den som »hungerhypoplas i» rubricerade bristsjukdomshypoplasien. Detta är ju synnerligen viktigt, när det gäller de intyg, om tjurmodrar, som numera skola utfärdas för avelstjurarna, enligt de av hushållningssällskapet utfärdade föreskrifterna. Detta är givetvis riktigt, men vid bedömandet härav får man nog söka lita till sin kännedom om besättningens allmänna näringstillstånd.

I fråga om svinbesättningarnas hälsotillstånd kan framhållas, att detta i någon mån påverkats av rachitis — beroende på ensidig utfodring och mörka ohygieniska kättar — ävensom av rödsjuka.

Även bland hästarna har hälsotillståndet varit gott. Att bristsjukdomar ej förekommit bland dem, bevisas bl. a. därav, att förekomsten av följsjuka, d. v. s. den form därav, som benämnes »medfödd svaghet», varit mycket ringa. Kvarka eller andra svårare epizootier ha ej heller förekommit.

I fråga om hästaveln synes intresse fortfarande förefinnas. Distriktsveterinären i Sundsvall klagar dock med rätta över, att det mest yttrar sig i intresse för travarblod. Som bruksdjur synes den mer och mer ersättas av söderifrån importerade hästar av ardenntyp. Samme veterinär framhåller nödvändigheten av att söka frambringa en större och tyngre nordsvensk häst. Häre kan man obetingat instämma, då liknande intresse för sörländshästar förmärkts även på andra håll i länet.

Den bristande hovvården påtalas bl. a. av distriktsveterinären i Örnsköldsvik, vilken i egenskap av biträdande lärare vid Själevads lantmannaskola dock har fört en kraftig propaganda för bättre hovvård. I detta sammanhang kan omnämnas, att Mo & Domsjö AB i denna trakt glädjande nog tagit initiativ till utbildning av instruktörer för hovbeslagets ordnande beträffande skogsdrivningshästarna, ett synnerligen behjärtansvärt företag.

Beträffande nötkreatursaveln är intresset fortfarande i stigande. Det blivande tjurbesiktningsvänet, som den 1 juli d. å. träder i kraft, har framkallat en livlig efterfrågan på tjurkalvar av godkänd härstamning, och de till kontrollföreningar-

na anslutna besättningarna hava därigenom blivit i viss mån gynnade, vilket även är rätt och riktigt. I samband med bestämmelsernas ikraftträdande kan det dock — av allt att döma — befaras, att koägarnas krav på de då förefintliga ungtjurarna bli alltför stora, med ty ätföljande impotensrisker för dessa. Så t. ex. har det redan inträffat, att en 1½ års tjur under loppet av 4 månader fått betjäna ett 60-tal kor. Dessa förhållanden måste givetvis följas med uppmärksamhet av hushållningsskapets tjänstemän, varvid ev. dispenser för användning av ej godkända hjälptjurar få lämnas under första året.

Vad beträffar ladugårdshygien, framhålles från flera håll (Långsele, Ramsele, Örnsköldsvik) hurusom denna ofta är dålig, vilken enligt den senare beror på »djurägarens envishet och ovilja». Från Långsele framhålles, att en kronisk vattenbrist inom vissa byar bidrager till den bristande renhållningen, samt fortsätter: »mejerierna torde här genom en 'flygande besiktning' kunna lägga till rätta en hel del saker, som veterinären inte vågar sig på». Håri kan man emellertid ej instämma. Faktum är, att mejerierna hysa en alltför stor fruktan för att stöta sig med leverantörerna, för en dylik kraftåtgärd skulle företagas. I stället är det hälsovårdsnämnderna, som i samråd med veterinären skola företaga dessa »flygande besiktningar». Tänkbart vore dessutom, att den nybildade mjölkbedömningsföreningen skulle kunna ta upp en sådan sak.

I detta sammanhang må även framhållas ett önskemål beträffande den utdelning av diplom till ladugårdspersonal, som bedrives av Mjolkprogarandan. Denna utdelning grundar sig som bekant på kvalitetskontrollen vid mejerierna av leverantörernas mjölk. Enligt uppgift lär det emellertid ha förekommit, att diplom utdelats till personer, vilkas ladugårdar befunnit sig i ett föga tillfredsställande hygieniskt skick. Med anledning härav kan ifrågasättas, om icke Mjolkpropagandan borde före beslutet om diplomutdelningen införskaffa — t. ex. genom veterinär — upplysningar angående renhållningen i vederbörande ladugård. Några kostnader skulle säkerligen ej behöva vara förbundna med en sådan åtgärd. Det utfärdade diplommet skulle därigenom också stiga i värde.

Jämtlands län. Allmänna hälsotillståndet bland husdjuren har varit någorlunda tillfredsställande. Det synes som om dräktighetsförhållandena dock lämnat åtskilligt övrigt att önska. I allmänhet har man inom länet tidigare ägnat denna fråga alltför liten uppmärksamhet. Regelbunden dräktighetskontroll torde vara sällsynt även av avelsbesättningarna. På senare tid har man börjat flerstädes klaga över svårigheter att få sådana nötkreatur dräktiga, som härstammar från importerade norska tjurar. Detta förhållande förtjänar att närmare utredas, särskilt som under senare år de norska tjurarna och avkomlingar efter dessa börjat att utöva ett alltmera dominerande inflytande inom aveln på grund av deras frihet från hypoplasi-lag och goda nedärvningsförmåga i fråga om avkastning.

1945 års foderskörd blev i allmänhet av ganska god kvalitet, vilket bland annat tagit sig uttryck i ett minskat antal fall av puerperal hämoglobinuri i jämförelse med de närmast föregående åren.

Intresset för djurens mineralämnesförsörjning har påtagligt ökat. Tyvärr har tillgången på fullvärdigt mineralfoder under år 1945 ej motsvarat efterfrågan. Sedan import av mineralfoder numera kommit igång, torde man kunna hysa den förhoppningen, att djurens behov av fosfat skall kunna bättre tillgodoses.

Flera av länets veterinärer klaga alltför ofta över försummad hovvård hos hästarna. Bristen på kunniga hovslagare är stor. Djurägarna, som ofta sakna de mest elementära kunskaperna angående hovbeslag äro därför i regel hänvisade till att själva sko sina hästar. Energiska åtgärder äro nödvändiga för att råda bot på detta synnerligen allvarliga förhållande.

Då det sedan lång tid tillbaka framförda önskemålet om ökat antal hovbeslagarekurser ej synes kunna realiseras, skulle jag för egen del vilja varmt förorda en intensiv upplysningsverksamhet genom radions förmedling.

På grund av brist på material och arbetskraft ha ladugårdsbyggnaderna under kriget ej kunnat underhållas i erforderlig utsträckning. I synnerhet ha de otillfredsställande ventilationsförhållandena medverkat till en snabbt fortskridande förstöring av byggnadsbeståndet, som representerar sammanlagt en förlust för jordbruket av en mycket betydande storleksordning. Ombyggnads- och reparationsarbeten äro emellertid inom de flesta ladugårdar avsedda att igångsättas, så snart den allttjämt rådande materialbristen lättat.

Dess bättre har man under de senaste åren tack vare en del vederhäftiga publikationer, som utkommit på Lantbruksförbundets Tidskriftsbolag, börjat att komma underfund med huru de hygieniska förhållandena skola bättre kunna tillgodoses i våra ladugårdar. Det föreligger dock stor risk att en hel del lantbrukare inom de närmaste åren påbörja ombyggnadsarbeten på sina ladugårdar utan att dessförinnan införskaffa erforderliga direktiv huru arbetet lämpligen bör utföras, varigenom en hel del kostnader komma att i onödan nedläggas på anordningar, som sedermera komma att visa sig vara ur hygienisk synpunkt otillfredsställande. En i god tid påbörjad upplysningsverksamhet skulle säkerligen i detta fall kunna rädda betydande värden.

Djurskyddslagen synes ännu ej hava annat än i enstaka fall medfört att hälsovårdsnämnderna beslutat sig för en systematisk övervakning av djurstallarnas beskaffenhet.

Västerbottens län. Allmänna hälsotillståndet har enligt samtliga veterinärers rapporter i stort sett varit gott. Antalet behandlade fall, 27 565 (25 972) är något större än under 1944. Denna ökning om c:a 5 % torde dock mera bero på de höga *djurpriserna och den stora fodertillgången än på någon speciell sjuklighet.*

Bristsjukdomarna uppgiva flera veterinärer hava varit relativt vanligare än förut. Från länets Lantmannaförbund, som är jordbrukarnas huvudsakliga leverantör, när det gäller s. k. köpfoder, har meddelats, att under 1945 sålts flera gånger den kvantitet av natriumfosfat som eljest varit vanlig. Orsaken är nog icke endast att bristen på fosforsyra hos skörden varit särskilt framträdande. Orsaken är nog i större utsträckning, att jordbrukarna blivit uppmärksamgjorda på de förluster de lidit av att nötkreaturen förut lidit av en permanent fosfathunger samt på de påtagliga förbättringar i aptit, mjölkproduktion, tillväxt och fettansättning som ett lämpligt tillskott av mineralfoder, speciellt fosforsyrerika sådana åstadkommit. Fallen av muskeldegenerationen hos svin synes hava nästan helt försvunnit. I föregående årsberättelse framkastades av mig en förmodan, att den dåliga fiskleveroljan var orsaken till sjukdomen. Den omständigheten, att sjukdomen under sista delen av året försvunnit, talar för att denna förmodan icke helt saknat grund.

Husdjurshygienen. På grund av den fortsatta bristen på material och arbetskraft har även under år 1945 nybyggnader och förbättringar av ladugårdar och stallar skett i ringa omfattning. De förut av länets veterinärer anmärkta felen i byggnadssätt och inredning kvarstå därför i huvudsak. En stor förbättring har under de sista åren skett genom det av Egnahemsnämnden anordnade byggnadskontoret. Härifrån kunna jordbrukarna erhålla fullständig ritningar och utförliga arbetsbeskrivningar till de ladugårdar och stallar, som de ämna nybygga eller renovera. Många byggnadsplaner hava också uppgjorts av detta ritkontor.

Under året har i ett ganska stort antal ladugårdar insatts inredning enligt av mig föreslaget system. Jag är ju jävig beträffande bedömningen av dessa inredningars värde för ladugårdshygienen. Det har dock av djurägare som prövat inredningarna ävensom av flera veterinärer, som haft tillfälle studera dem, omvittnats att de betytt en avsevärd förbättring av förhållandena samtidigt som arbetet med djurens skötsel och renhållning i hög grad underlättats. Även för behornade djur av S.R.B.-ras har inredningsdetaljerna befunnits lämpliga.

Norrbottnens län. Allmänna hälsotillståndet har med undantag av smittsom blodbrist bland hästarna och steriliteten bland nötkreaturen varit gott.

Vädret har under den gångna sommaren varit ovanligt torrt och regnfattigt efter en relativt regnrik vår. Höet hann växa ut vackert innan den värsta torkan satte in, och höskörden blev därför stor och välbärgad. Det visade sig dock snart, att mineralämneshalten i höet var ytterst ringa, varför sterilitet och andra bristsjukdomar förekommit allmänt även i år.

På de lättare jordarna torkade potatisen bort i stor utsträckning, men på de tyngre jordarna blev skördeutfallet visserligen under medelmåttan, men dock bättre än väntat. Ett dagsregn på hösten räddade rotfrukter och potatis från fullständig uttorkning.

Torkan gjorde även att flera jordbrukare hade sina brunnar utsinade redan på hösten, då de normalt bruka vara mest fyllda. Därför har i många byar all vattning av kreatur fått ske genom framkört vatten från floder och sjöar.

Redan under normala foderår förekommer en utpräglad fosfatbrist särskilt i länets kustbygd, där jordbruket är huvudnäringen. Under torra år blir bristen märkbarare, och trots en intensiv propaganda för användande av ökade fosfatgivor till mjölkdjur och växande djur, har nog fosfatbristen varit den mest bidragande orsaken till nötkreaturens sterilitet.

Men dessutom har jämsides med mjölkproduktionens stegring den könsliga svagheten hos fjällboskapen blivit alltmer märkbar. Avgången av tjurar genom impotens har varit mycket stor, även om hänsyn togs till att tjurarna skötas mycket dåligt hos tjurhallarna. Största delen torde vara otillräcklig motion, ensidigt, fosfatfattigt foder samt alltför ojämna betäckningar.

Kvigor och unga kor slås ut i allt större omfattning på grund av sterilitet. När då djurägarna en tid haft många utslagningar av denna grund, besluta de sig för att till varje pris försöka få en annan ras med — som de hoppas — bättre egenskaper.

Da detta problem förut varit aktuellt i länet, skall jag nedan lämna en kort historik till största del tagen ur länsstyrelsens femårsberättelser.

Ända till början av 1800-talet synes fjällboskapen ha varit förhärskande i hela länet. Sedan började företagsamma män införa allehanda raser, som man hoppades skulle giva bättre avkastning och härigenom erhöles allehanda korsningsprodukter. I Kungl. Maj:ts Befallningshavandes femårsberättelser åren 1891—1895 heter det bl. a.: »Uppblandning har ägt rum först med finsk rödboskap, senare och under skilda tider med den rödbruna holsteinska rasen, med strömsholmsras samt med svartbrokig holländsk ras. Härigenom blev kustlandets boskapsstam så småningom alldeles förändrad och detta har sedermera i än högre grad blivit förhållandet genom den införsel, som under senare årtiondena ägt rum i länet av allgauer- och ayrshireras, vilken senare ras till stor del inkommit från Finland, där den vunnit icke ringa utbredning.

Följden av detta har blivit den, att den ursprungliga inhemska rasen numera icke förekommer till någon större omfattning annorstädes än i de inre och övre delarna av länet, samt att de ställen, där den förekommer fullt ren och oblandad, äro högst få.»

Sedan följer en kraftig propaganda för fjällrasen, och krafttag togs också för att förädla denna. I berättelsen säges bl. a. »att fjällrasen visar sig tacksam för kraftigare utfodring samt lämnar vid rationell skötsel minst lika stor avkastning i mjölk, som varje annan ras å samma foderration och under samma förhållanden i öfrigt». Tjurar inköptes och premieringen understöddes.

Redan i nästa femårsberättelse (1896—1900) synes en viss reaktion ha inträffat beträffande rasfrågan. »Vad rasfrågan inom nötboskapsaveln beträffar, så hava efter den första hänförelsen över de framstående egenskaper, som av dess beund-

rare tillagts fjällrasen, röster börjat höja sig emot en sådan åsikt. Vid verkställda undersökningar över mjölkens fetthalt och över mjölmängden hos den s. k. rena fjällrasen och hos den företrädesvis inom kustlandet befintliga blandade rasen, har det såsom ovan nämnts, icke kunnat påvisas, att mjölken från de rena fjällrasdjuren i allmänhet vore vare sig till kvalitén fetare eller till mängden större per individ. Tvärtom synes utslaget hittills hava varit till förmån för den blandade rasen.»

Härefter redogöres för försök med jersey i Öjebyn med dåligt resultat samt med en skottsk red-polled tjur, vilken synes haft god nedärvingsförmåga. Slutligen omnämnes att en finsk ayrshireliknande besättning från Uleåborg prövats i Säivis. »Den är större än ortens vanliga, har goda kroppsformer, lämnar rätt hög mjölkavkastning och uthärdar väl ansträngningarna under betesgången. Det synes med säkerhet kunna förutsättas, att icke blott fjällraskon utan även andra ädlare raser av lämpligt slag kunde med fördel hållas inom landets mera bördiga och närmare kusten belägna delar. Lösningen av denna fråga är av stor vikt för ladugårdsägarnas ekonomi och berättigar till uppmärksamhet.»

Under de följande årtiondena inköptes en hel del avelsdjur särskilt från Jämtland, som då hunnit främst i husdjursaveln. Tyvärr voro en del av dessa djur bärrare av mindre önskvärda arvsanlag såsom underutveckling av en eller bägge könskörtlarna, och anlag för cystabildning i äggstockarna. Samtidigt importerades med båt ganska mycken västfinsk boskap från Uleåborg.

Från och med 1920-talet upphörde importen och fjällrasen blev allena rådande. Tyvärr tillvaratogs ej den storvuxna rasen i kustbygden så som borde ha skett. I Finland synes den ostfinska rasen hava utvecklats från ett likartat avelsmaterial, som här undanträngts av fjällboskapen.

Då fjällrasen nu börjar visa degenerationstecken såsom könslig svaghet måste snarast friskt blod tillföras rasen. Jag har fäst myndigheternas uppmärksamhet på denna sak. Professor Lagerlöf och statsagronomen Jarl hava under året undersökt förhållandet och igångsatt en försöksverksamhet inom tvenne byar i pitetrakten. Den ena byn har länge haft fjällras av förädlad typ, varför steriliteten är utbredd. Den andra byn har mindre förädlade djur och bättre dräktighet bland nötkreaturen. Korna undersökas regelbundet av distriktsveterinären i Piteå och genom en anställd vandringsrättare tages kontinuerligt höprov och markundersökningar göras. De resultat, som dessa undersökningar kunna leda till, måste mot ses med stort intresse.

Men dessa försök komma att taga många år, innan resultatet kan sammanfattas. Under tiden bör dock ej den nödvändiga bloduppfriskningen av fjällrasen uppskjutas. Hushållningssällskapet har ställt medel till förfogande för husdjurskonsulenten och mig till inköp av fem ostfinska tjurar i Finland. Tyvärr har finnarna ej nu fem tjurar till salu, varför frågan fått ställas på framtiden.

Under tiden har en allt starkare införsel söderifrån ägt rum av svensk rödbrokg boskap. Då statistiken visar, att SRB har större sterilitetsfrekvens än fjällboskapen, måste denna införsel anses misslyckad som botemedel mot steriliteten. Om djurägarna vill söka få en annan ras i kustbygden, kunde den västfinska rasen införas. Denna ras har, som framgår av ovan lämnade historik, länge prövats i Norrbotten bl. a. i Tornedalen, och befunnits lämplig för norrbottniska förhållanden. Distriktsveterinären i Haparanda skriver i sin årsberättelse: »I begränsad omfattning ha kor av finsk ayrshireras införts, denna ras är tämligen högmjolkande samtidigt ganska förnöjsam, varför den väl lämpar sig för norrländska förhållanden.»

Det intresse, som från ansvarigt skogligt håll visats våra timmerhästar har glädjande nog intensifierats. Intresset gäller att få fram en timmerhäst av lämplig typ inom den nordsvenska rasen, att få denna försedd med lämpliga skor och goda selar.

Anskaffningen av lämpliga timmerhästar till de norrbottniska skogsdrivningarna har alltid varit besvärlig. Hela hästhandeln ligger i händerna på privata hästhandlare, och köparna få helt rätta sig efter vad hästhandlarna lyckas få tag i för djur på sina inköpsresor. Ofta är det rena utskottsvaror i form av förvuxna ardenner som genom sin storlek och högvuxenhet imponerar på okunniga hästköpare. Distriktsveterinären i Haparanda anmärker härpå i sin årsberättelse. Norrbottens slakteriförening har försökt ordna med hästauktioner, dock med dåligt resultat. I Västerbotten har därvarande slakteriförening hand om praktiskt taget all livdjurs-handel med mycket gott resultat, varför trots allt denna väg synes vara den mest framkomliga.

Munksunds AB har funderingar på att själv inköpa och uppföda ett lämpligt antal nordsvenska hästar av tyngre typ, för att kunna erbjuda sina timmerkörare lämpliga djur till överkomliga priser. För att få bättre översikt av det hästbestånd, som bolagets körare disponerar, har en omfattande inventering av detta ägt rum. Härvid har djuren uppförts på kort, och allt av vikt rörande hästen såsom skoning, selar, lämplighet, ålder etc. har antecknats.

De moderna drivningsmetoderna fordra att hästarna äro väl skodda samt försedda med selar, som möjliggöra dragning av de veritabla jättelass på över 10 tons vikt, som numer köres häruppe på s. k. spårissade basvägar.

För att förbättra hovvården och åstadkomma väckelse till bättre hovvård har genom ambulerande kurser närmare 3 000 hästar skotts av sakkunnig hovslagarpersonal. Kurserna ha anordnats av föreningen Skogsarbeten och Domänverket och bekostats av skogsbolag, allmänningsfonder m. fl. Man hoppas under de närmaste bägge åren hinna gå igenom hela länets hästbestånd. Instruktören har vanligen skott en hästhov och ägaren har under instruktörens ledning skott de andra hovarna. I allmänhet har normalbeslaget använts. Distriktsveterinärerna ha när så varit möjligt inspekterat kurserna och ha vitsordat, att kurserna gjort god nytta.

Även selarna böra ägnas uppmärksamhet. De numer framställda selarna äro ej alltid så bra. Särskilt synas däcklarna vara av olämplig typ, vilket de i däckelstaden så vanliga brytsåren bära vittne om. De gamla på en kulled rörliga däcklarna kunna vara bättre. Doktor Åkerblom, Veterinärhögskolan har intresserats för problemet, som måste tas upp i samarbete med landets tillverkare av dragselar.

Ladugårdshygienen är dålig på sina håll. I översta tornedalen förvaras korna på sina ställen i torvkäteliknande ladugårdar, som äro trånga och ytterst ohygieniska. Det är därför olämpligt att de ladugårdar, som staten uppfört vid fjällstugorna i Kummavuopio, Saarikoski, Naimakka och Siikavuopio ej i alla avseenden äro mönster för de jordbrukare, som vilja uppföra moderna ladugårdar. Distriktsveterinären i Vittangi kritiserar i sin årsberättelse skarpt de illa byggda ladugårdarna och fjällstugorna med, om vilka det varit en del tidningspolemik i ortspressen. Han anför att brunnar grävas endast 15—20 meter från avträden eller 5 meter från ladugårdar. Hans framställning slutar med en anhållan om förnyad kontroll av dessa — enligt hans uppfattning ohälsosamma byggnader.

Distriktsveterinären i Gellivare anmärker också på de dåliga ladugårdarna i sitt distrikt. Han anser dock att hygien ofta är ganska god genom den omsorg, som djurägarna ägna ladugårdarna. Han framdrager även vattenproblemet i de byar, där brunnarna sinat. Vid torrår måste på alltför många ställen vatten köras långa vägar till ladugårdarna eller snö smältas (med stor vedåtgång) till djuren.

I föregående årsredogörelse omnämndes de monteringsbara kreatursstallar för 50 kor, som uppfördes för de evakuerade finska djuren. Dessa stallar, som blevo både bra och billiga blevo nedmonterade och överförda till Finland, dit de skänktes av svenska staten. Då dessa ritningar äro av visst intresse, bifogas en ritning av en sådan motneringsfärdig ladugård.

III. Sjukdomar bland husdjuren.

Siffror inom klammer [] avse föregående år.

De smittsamma husdjurssjukdomar på vilka lagen om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag) den 12 april 1935 (nr 105; B. 19) med däri gjorda ändringar den 9 maj 1941 (nr 341; B. 20) äger eller kan äga tillämpning finnas reglerade genom följande nådiga kungörelser:

dels kungörelsen den 12 april 1935 (nr 106; B. 20) med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar med däri gjorda ändringar den 29 oktober 1937 (nr 839; B. 30), den 15 augusti 1938 (nr 545; B. 31), den 9 maj 1941 (nr 342; B. 21) samt den 4 maj 1945 (nr 222; B. 18).

dels kungörelsen den 31 januari 1936 (nr 22; B. 5) angående tillämpning inom Norrbottens län å sjukdomen smittsam blodbrist hos häst (anaemia infectiosa equi) av vissa föreskrifter i lagen den 12 april 1935 (nr 105) om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilagen) samt kungörelsen den 12 april 1935 (nr 106) med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar,

dels kungörelsen den 22 december 1939 (nr 881; B. 55) angående tillämpning av epizootilagen å sjukdomen infektiös laryngotracheit hos höns m. m.,

dels kungörelsen den 26 maj 1944 (nr 249; B. 22) angående tillämpning av epizootilagen å en valpsjukeliknande sjukdom,

dels förordningen den 20 juni 1941 (B 48) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur,

dels kungörelsen den 17 juni 1943 (nr 387; B. 47) angående bekämpande av smittsam kastning hos nötkreatur,

dels kungörelsen den 26 januari 1945 (nr 15; B. 5) angående tillämpning av epizootilagen å sjukdomen svinlamhet.

Under året har epizootilagen ägt tillämpning å följande sjukdomar bland husdjur: mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka hos nötkreatur, svinpest, svinlamhet, rots hos häst, vattuskräck, koppor hos får, mjältbrand, frasbrand hos idisslande djur, skabb hos häst och får, hönspest och hönskolera, smittsam kastning hos häst, smittsam blodbrist hos häst, infektiös laryngotracheit hos höns, en valpsjukeliknande sjukdom samt tuberkulos hos nötkreatur, beträffande denna sista sjukdom endast inom de områden som finnas angivna i k. kungörelsen den 17 mars 1944 (nr 118; B. 10) med förordnande jämlikt 1 § förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

Av ovannämnda sjukdomar har under året endast följande förekommit: mul- och klövsjuka, mjältbrand, smittsam blodbrist hos häst samt tuberkulos hos nötkreatur.

Förutom här omförmälda sjukdomar äro statliga åtgärder föreskrivna mot sjukdomen hönstypus genom k. kungörelsen den 20 november 1931 (nr 402; B. 27) angående åtgärder mot (hönskolera, hönspest) och hönstypus. Sjukdomen har under året förekommit.

1. Mul- och klövsjuka.

Den 31 januari 1945 konstaterades mul- och klövsjuka i Malmöhus län på ön Ven. Besättningen — tillhörig Gösta Bengtsson, Tuna 24 i S:t Ibbs socken — utgjordes av 7 nötkreatur och 2 svin. Brodern Pius Bengtsson innehade en gård belägen endast några meter från den smittade gården. Bröderna hade hjälpt varandra med skötseln av djuren. Den senare besättningen utgjordes även den av 7 nötkreatur och 2 svin. Med hänsyn till den intima kontakt som förekommit besättningarna emellan förordnade medicinalstyrelsen om nedslaktning av båda besättningarna samt föreskrev styrelsen tillika att samtliga djurkroppar skulle oskadliggöras genom nedgrävning, då omkostnaderna för transport av djuren till slakteri komme att bli väsentliga.

I anslutning till det inträffade fallet förordnade medicinalstyrelsen att samtliga nötkreatur å ön omedelbart skulle vaccineras mot sjukdomen. Något ytterligare fall av sjukdomen inträffade icke å ön.

Under våren företogs en omfattande vaccination inom Malmöhus län i det att samtliga till inseminationsverksamheten anslutna nötkreatur vaccinerades liksom även nötkreatur inom en del värdefullare besättningar, sammanlagt cirka 25 000 djur. Under och efter denna senare vaccinationsperiod inträffade två utbrott av mul- och klövsjuka, båda inom vaccinerade besättningar å Höghult och Sövestad 36, det första i maj och det andra i juni månad. Farsoten bekämpades även i dessa fall genom nedslaktning, dock så att i Höghult endast svinen och de angripna nötkreaturen, inalles tre, nedslaktades samt att å Sövestad 36 en grupp kor, 7 stycken, som icke varit i beröring med den smittade gruppen, sparades.

Tillhopa nedslaktades 31 nötkreatur värderade till 14 965 kronor och 483 svin värderade till 66 360 kronor, alltså med en sammanlagd värderingssumma av 81 325 kronor. Dessutom nedslaktades 2 svin för djurägarens eget bruk utan ersättning.

Under året har således tre fall av mul- och klövsjuka inträffat i landet. Samtliga inom Malmöhus län.

2. Mjältbrand.

År 1945 blevo 13 (22) besättningar smittade av mjältbrand med 15 (22) dödsfall. Av de döda djuren voro 13 (21) nötkreatur och 2 (1) hästar. Fördelningen av de inräffade fallen inom de olika länen framgår av följande sammanställning.

Tab. B. Förekomsten av *mjältbrand* och *frasbrand* inom de olika länen år 1945 jämte översikt för åren 1941—1944.

L ä n	Mjältbrand		Frasbrand		L ä n	Mjältbrand		Frasbrand	
	Antal smittade besättningar	Antal självdöda djur	Antal smittade besättningar	Antal självdöda djur		Antal smittade besättningar	Antal självdöda djur	Antal smittade besättningar	Antal självdöda djur
Stockholms stad . .	—	—	—	—	Skaraborgs län .	2	5	—	—
Stockholms län .	—	—	—	—	Värmlands » .	3	3	—	—
Uppsala » .	—	—	—	—	Örebro » .	2	1	—	—
Södermanlands » .	—	—	—	—	Västmanlands » .	—	—	—	—
Östergötlands » .	1	1	—	—	Kopparbergs » .	—	—	—	—
Jönköpings » .	—	—	—	—	Gävleborgs » .	—	—	—	—
Kronobergs » .	1	1	—	—	Västernorrlands » .	—	—	—	—
Kalmar » .	1	1	—	—	Jämtlands » .	—	—	—	—
Gotlands » .	—	—	—	—	Västerbottens » .	—	—	—	—
Blekinge » .	—	—	—	—	Norrbottens » .	—	—	—	—
Kristianstads » .	—	—	—	—	Summa 1945	13	15	—	—
Malmöhus » .	2	2	—	—	1944	22	22	4	4
Hallands » .	—	—	—	—	1943	22	22	—	—
Göteb. o. Boh. » .	—	—	—	—	1942	24	38	5	6
Älvsborgs » .	1	1	—	—	1941	43	66	10	10

Sjukdomens förekomst under de olika månaderna under året utvisar Tab. C.

Tab. C. Förekomsten av *mjältbrand* och *frasbrand* under de olika månaderna av år 1945.

	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Summa
Antal nysmittade besättningar.													
Mjältbrand	1	1	—	2	3	1	1	—	2	—	1	1	13
Frasbrand	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

3. Frasbrand.

Sjukdomen har under året icke förekommit.

4. Smittsam blodbrist.

Länsveterinären i Norrbottens län anför: »Under året ha inträffat 71 fall av smittsam blodbrist. Fördelningen på de olika distrikten framgår av nedanstående sammanställning:

Arvidsjaurs distrikt	30 fall	Vittangi distrikt	3 fall
Pajala »	20 »	Jokkmokks »	2 »
Gällivare »	6 »	Piteå »	1 »
Haparanda »	5 »	Luleå verksamhetsområde	1 »
Kalix »	5 »		

Summa 71 fall

Som synes har sjukdomen, som i fjol visade 40 fall, ökat högst väsentligt. I *Pajala distrikt* har frekvensen ökat från 8 fall 1944 till 29 1945. Den viktigaste

orsaken till denna ökning är den osedvanligt rikliga förekomsten av blodsugande insekter 1945. En annan orsak torde vara att hästar med akut anämi fått vistas utan tillsyn på betena, och om någon häst dör på betet, blir infektionen genom blodsugande insekter mycket kompakt. Distriktsveterinär Åkerström i Pajala beskriver två beten, Narken- och Lautakoskibetet, där sjukdomen varit särskilt akut. På det första betet inträffade ett dödsfall den 18 juli i värsta bromsperioden. Strax efter inträffade tre akuta fall, och dessa följdes av flera med mindre akut karaktär. Den döda hästen hade enligt sjukdomsberättelsen haft kronisk anämi hela vintern med akutisering under betestiden.

På det andra betet, Lautakoskibetet, försvann ett par hästar under betestiden. De kunna ha omkommit i anämi. Under sept.—november inträffade 4 akuta fall och sedermera 5 sub-akuta till kroniska. I fjol sommar var det ovanligt litet blodsugande insekter i Pajalatrakten, medan det i år varit mer mygg och bromsar än i mannaminne.

Bättre tillsyn av betesdjuren bör vara ett oeftergivligt krav för att få släppa hästar på skogsbete.

I Arvidsjaurs veterinärdistrikt har anämifallen stigit från 20 till 30. Även här var myggplågan svår c:a tre veckor kring midsommar. På grund av torkan försvann då myggen, men efterträdades av massor av bromsar. Då dessutom betet på grund av torkan var ovanligt magert, blev beteshästarna synnerligen lätt emottagliga för smittsam blodbrist. Man kan även här antaga, att smittade djur gått på betet, resp. störtat och utgjort infektiionskälla.

Jag har fäst norrlandsutredningens uppmärksamhet på nödvändigheten av att kulturbeten i närheten av byarna anordnas, så att hästarna under betes-säsongen ej skall behöva springa utan tillsyn, som vilda djur i skogen.

Ordnandet av betesfrågan är utan tvivel den säkraste vägen till sjukdomens effektiva bekämpande. Det får dock ej hindra, att alla tänkbara vägar försökas för motarbetande av sjukdomen såsom bekämpande av de blodsugande insekterna på de mest infekterade betena.»

5. Hönstypus.

Av till styrelsen inkomna rapporter framgår att 279 (136) besättningar under året befunnits smittade av sjukdomen.

Tab. D. Översikt av undersökning-

Län	A. Första undersökning											
	Icke reagerande besättningar				Helt eller delvis reagerande besättningar					Summa		
	Antal besättningar	Summa djur	Antal djur per besättning	% besättningar utan reaktion	Antal besättningar	Summa djur	Antal djur per besättning	Antal reagerande djur	% reagerande djur	Antal besättningar	Summa undersökta djur	% reagerande djur
Stockholm	449	3 151	7.0	64.2	250	2 977	11.9	1 060	35.6	699	6 128	17.3
Uppsala	400	3 661	9.2	62.3	242	3 395	14.0	933	27.5	642	7 056	13.2
Södermanland . . .	756	6 167	8.2	53.1	669	6 996	10.5	2 254	32.2	1 425	13 163	17.1
Östergötland . . .	1 082	8 137	7.9	61.9	636	6 916	10.9	1 823	26.4	1 668	15 053	12.1
Jönköping	592	3 423	5.8	73.1	218	2 723	12.5	1 145	42.0	810	6 146	18.6
Kronoberg	767	2 945	3.8	94.9	41	207	5.0	74	35.7	808	3 152	2.5
Kalmar ¹	339	1 903	5.6	89.0	42	645	15.4	247	38.3	381	2 548	9.7
Öland	107	643	6.0	100.0	—	—	—	—	—	107	643	—
Gotland	53	219	4.1	100.0	—	—	—	—	—	53	219	—
Blekinge	799	2 165	2.7	98.6	11	69	6.3	21	30.4	810	2 234	0.9
Kristianstad	1 884	10 671	5.7	60.5	1 229	10 666	8.7	4 240	39.8	3 113	21 337	19.9
Malmöhus	834	6 747	8.1	47.7	915	10 071	11.0	3 941	39.1	1 749	16 818	23.4
Halland	748	4 613	6.2	63.8	424	4 644	11.0	1 679	36.2	1 172	9 257	18.1
Göteborgs och Bohus	882	4 862	5.5	90.7	90	768	8.5	248	32.3	972	5 630	4.4
Älvsborg	3 077	15 385	5.0	82.9	636	5 316	8.4	2 044	38.4	3 713	20 701	9.9
Skaraborg	1 429	10 170	7.1	56.3	1 111	12 830	11.5	4 579	35.7	2 540	23 000	19.9
Värmland	1 324	5 483	4.1	90.4	140	1 120	8.0	581	51.9	1 464	6 603	8.8
Örebro	1 560	8 162	5.2	62.6	934	7 304	7.8	2 752	37.7	2 494	15 466	17.8
Västmanland	460	3 588	7.8	62.9	271	3 723	13.7	953	25.6	731	7 311	13.0
Kopparberg	612	2 646	4.3	99.0	6	29	4.8	9	31.0	618	2 675	0.5
Gävleborg	1 271	5 933	4.7	99.2	10	58	5.8	20	34.5	1 281	5 991	0.5
Västernorrland . . .	1 915	8 707	4.5	99.5	10	49	4.9	17	34.7	1 925	8 756	0.2
Jämtland	544	2 274	4.2	99.8	1	6	6.0	1	16.7	545	2 280	0.04
Västerbotten	1 542	6 478	4.2	99.5	7	37	5.3	13	35.1	1 549	6 515	0.2
Norrbottnen	796	3 145	4.0	99.9	1	4	4.0	1	25.0	797	3 149	0.03
Summa	24 172	131 278	5.4	75.4	7 894	80 553	10.2	28 635	35.5	32 066	211 831	13.5

6. Tuberkulos hos nötkreatur.

a. Medicinalstyrelsens konsulenter.

Konsulenterna ha under året förordnats att utföra 138 förrättningar, vilka dels avsett utredningar rörande tuberkulosfall, dels kliniska tuberkulosundersökningar.

b. Tuberkulosbekämpandet enligt den Bangska metoden.

De *partiella* undersökningarna med tuberkulin omfattade 11 223 djur.

Termometoden har kommit till användning vid undersökning med tuberkulin av 127 djur.

¹ Utom Öland.

arna med tuberkulin år 1945.

B. Kontrollundersökning												Sammandrag		
Icke reagerande besättningar				Helt eller delvis reagerande besättningar					Summa			Antal besättningar	Summa djur	Antal reagerande djur
Antal besättningar	Summa djur	Antal djur per besättning	% besättningar utan reaktion	Antal besättningar	Summa djur	Antal djur per besättning	Antal reagerande djur	% reagerande djur	Antal besättningar	Summa undersökta djur	% reagerande djur			
1 993	26 969	13·5	93·6	136	2 746	20·1	343	12·5	2 129	29 715	1·2	2 828	35 843	1 403
2 173	31 793	14·6	92·9	167	3 280	19·6	314	9·6	2 340	35 073	0·9	2 982	42 129	1 247
1 820	32 485	17·8	91·8	163	4 074	25·0	270	6·6	1 983	36 559	0·7	3 408	49 722	2 524
4 765	70 073	14·7	95·1	246	4 441	18·1	510	11·5	5 011	74 514	0·7	6 679	89 567	2 333
4 284	44 950	10·5	96·8	143	1 984	13·9	311	15·7	4 427	46 934	0·7	5 237	53 080	1 456
1 191	8 690	7·3	94·7	66	852	12·9	172	20·2	1 257	9 542	1·8	2 065	12 694	246
2 462	27 675	11·2	98·0	51	986	19·3	164	16·6	2 513	28 661	0·6	2 894	31 209	411
358	3 846	10·7	99·7	1	32	32·0	15	46·9	359	3 878	0·4	466	4 521	15
444	3 450	7·8	98·7	6	83	13·8	12	14·5	450	3 533	0·3	503	3 752	12
318	2 753	8·7	95·5	15	227	15·1	38	16·7	333	2 980	1·5	1 143	5 214	59
5 802	65 625	11·3	94·1	366	5 859	16·0	634	10·8	6 168	71 484	0·9	9 281	92 821	4 874
4 736	92 016	19·4	93·4	335	9 144	27·3	690	7·5	5 071	101 160	0·7	6 820	117 978	4 631
4 094	43 698	10·7	92·7	322	6 522	20·3	844	12·9	4 416	50 220	1·7	5 588	59 477	2 523
2 061	18 526	9·0	97·7	48	750	15·6	83	11·1	2 109	19 276	0·3	3 081	24 906	331
6 917	61 178	8·8	97·1	207	2 494	12·0	385	15·4	7 124	63 672	0·6	10 837	84 373	2 429
4 729	59 403	12·6	91·7	428	8 528	19·9	1 133	13·3	5 157	67 931	1·7	7 697	90 931	5 712
4 883	37 091	7·6	97·8	109	1 288	11·8	242	18·8	4 992	38 379	0·6	6 456	44 982	823
3 134	33 689	10·7	93·6	216	3 754	17·4	426	11·3	3 350	37 443	1·1	5 844	52 909	3 178
2 342	30 308	12·9	94·7	130	2 536	19·5	255	10·0	2 472	32 844	0·8	3 203	40 155	1 208
2 400	14 171	5·9	99·3	18	248	13·8	30	12·1	2 418	14 419	0·2	3 036	17 094	39
1 766	13 014	7·4	98·9	20	289	14·5	35	12·1	1 786	13 303	0·3	3 067	19 294	55
1 905	12 161	6·4	98·9	21	175	8·3	58	33·1	1 926	12 336	0·5	3 851	21 092	75
1 017	6 833	6·7	99·1	9	94	10·4	15	16·0	1 026	6 927	0·2	1 571	9 207	16
1 640	8 282	5·1	99·6	6	38	6·3	9	23·4	1 646	8 320	0·1	3 195	14 835	22
630	3 623	5·8	99·4	4	35	8·8	5	14·3	634	3 658	0·1	1 431	6 807	6
67 864	752 302	11·1	95·5	3 233	60 459	18·7	6 993	11·6	71 097	812 761	0·9	103 163	1 024 592	35 628

Under år 1945 har på rekvisition utlämnats 118 546 gram tuberkulin.

Översikt av undersökningarna med tuberkulin år 1945 lämnas i *Tab. D* samt åren 1936—1945 i *Tab. E*.

c. Bekämpandet av smittfarlig tuberkulos.

α. Bekämpandet enligt den Ostertagska metoden.

Av de 5 106 st. med smittfarlig lungtuberkulos behäftade nötkreaturen blevo 3 933 st. ersatta av statsmedel med 196 020 kronor. Av de ersatta djuren blevo 21 st. totalkasserade. Övriga 3 912 godkändes helt eller delvis.

I *Tab. F*, redogöres för den kliniska tuberkuloskontrollen.

Tab. E. Tuberkulinundersökningarnas omfattning och resultat 1936—1945.

År	Antal undersökta djur	För första gången prövade besättningar			Antal besättningar, utan reaktion vid första undersökningen	Omprövade besättningar		
		Antal	Antal djur inom dessa	% reagerande djur		Antal	Antal djur inom dessa	% reagerande djur
1936	387 957	17 283	149 522	8·9	13 358	13 131	238 435	2·5
1937	835 382	50 869	390 654	6·3	42 467	25 459	444 728	2·6
1938	673 572	30 576	220 847	6·5	26 284	29 525	452 725	1·4
1939	909 835	37 910	265 054	7·3	32 832	50 452	644 781	1·3
1940	717 800	20 524	174 006	5·8	14 924	39 148	543 792	1·7
1941	995 272	42 629	306 968	17·9	30 849	58 540	688 304	1·9
1942	812 133	23 630	122 382	19·7	20 334	61 531	689 747	1·1
1943	865 035	23 698	138 573	9·8	19 853	66 094	726 462	0·8
1944	961 971	30 239	204 251	13·3	22 723	66 507	757 720	0·9
1945	1 024 592	32 066	211 831	13·5	24 172	71 097	812 761	0·9

β. Tuberkulos i juver och könsorgan.

I Tab. G och H redogöres för genom klinisk-bakteriologisk undersökning konstaterad juver- och könstuberkulos.

Av år 1945 på grund av juvertuberkulos ersatta 135 nötkreatur blevo 6 helt kasserade. Övriga 129 godkändes helt eller delvis. Hos nedslaktade nötkreatur i övrigt har vid köttbesiktning dessutom påvisats 136 fall av juvertuberkulos.

Tab. F. Översikt över av vissa hushållningssäll-

Hushållningssällskap	Antal anslutna		Antal undersökta		Antal djur pr undersökt besättning	Sputumprov		
	besättningar d. 31/12 1945	djur d. 31/12 1945	besättningar	djur		Antal	Antal prov pr 100 undersökta djur	Antal bacillförande
Stockholms läns och stads	202	3 920	284	4 431	15·6	401	9·0	180
Uppsala läns ²	350	5 244	493	7 534	15·3	1 169	15·5	365
Södermanlands	1 418	17 868	2 138	25 407	11·9	1 951	7·7	480
Östergötlands	825	8 827	1 112	13 697	12·3	1 608	11·7	530
Jönköpings	306	3 149	243	2 813	11·6	209	7·4	85
Kalmar N.	57	759	71	891	12·5	47	5·3	24
Kristianstads	692	4 803	738	5 227	7·1	1 035	19·8	349
Malmöhus	788	8 645	1 505	15 478	10·3	966	6·2	483
Hallands	781	7 363	454	5 167	11·4	435	8·4	131
Göteborgs o. Bohus ¹	15	136	22	180	8·2	131	96·3	25
Älvsborgs N. ²	156	1 884	174	2 328	13·4	245	10·5	107
» S. ¹	127	1 382	228	2 403	10·5	364	26·8	125
Skaraborgs	1 838	23 818	2 248	30 124	13·4	3 894	12·9	962
Värmlands	110	1 633	191	2 311	12·1	653	43·6	174
Örebro	1 269	9 913	1 722	14 616	8·6	1 976	13·5	736
Västmanlands	533	6 378	697	8 941	12·8	1 079	12·1	350
Summa	8 847	105 724	11 720	141 568	12·1	16 163	11·4	5 106

¹ Den kliniska tuberkuloskontrollen handhåves av medicinalstyrelsen. — ² Hushållningssällskapet har

Tab. G. På grund av juvertuberkulos nedslaktade och av statsmedel ersatta nötkreatur.

Å r	På grund av juvertuberkulos nedslaktade kor			På grund av könstuberkulos nedslaktade kor		
	I allt	Därav ersatta		I allt	Därav ersatta	
		Antal djur	Belopp, kr.		Antal djur	Belopp, kr.
1941	183	176	14 048	421	413	29 273
1942	133	130	6 350	306	306	14 760
1943	142	142	7 040	344	344	16 630
1944	123	123	5 880	363	363	17 700
1945	135	135	6 520	245	245	11 890

Av de på grund av könstuberkulos nedslaktade 245 nötkreaturen ha 127 påträffats vid undersökning, företagen på förordnande av medicinalstyrelsen, sedan anmälan gjorts att tuberkulos, som antagits vara medfödd, vid slakt påvisats hos kalv.

Av år 1945 ersatta 245 könstuberkulösa nötkreatur blevo 12 helt kasserade. Övriga 233 godkändes helt eller delvis.

skap anordnat tuberkulosbekämpande under år 1945.

Mjölkprov		Skidsekretprov		Antal med tuberkulin undersökta ung-djur	Reagerande ung-djur	% reagerande ung-djur	Antal		Därav reaktionsfria besättningar	Därav reaktionsfria djur
Antal	Antal bacill-förande	Antal	Antal bacill-förande				avgångna besättningar	avgångna djur		
98	3	52	8	1 791	410	22.9	65	780	49	626
272	8	39	7	6 515	634	9.7	148	2 000	119	1 646
162	23	78	17	17 181	2 189	12.7	478	4 715	428	4 257
458	1	112	10	7 677	1 233	16.1	618	5 990	545	5 384
20	1	2	—	1 130	366	32.4	110	1 308	99	1 175
3	—	1	—	270	61	22.6	54	506	52	499
112	4	61	6	2 536	448	17.7	470	3 387	431	3 037
172	3	74	9	2 200	450	20.5	351	3 323	310	2 830
66	3	21	7	2 821	999	35.4	207	2 025	191	1 820
22	—	3	—	66	7	10.6	12	152	11	145
52	—	16	1	871	73	8.4	77	784	58	603
70	1	19	2	805	59	7.3	34	366	33	355
304	15	730	42	5 213	1 157	22.2	298	3 212	199	2 240
95	1	31	—	502	55	11.0	47	664	46	639
364	25	98	16	6 340	1 509	23.8	692	4 683	603	4 082
342	12	29	12	1 718	144	6.6	253	2 564	203	2 129
2 612	100	1 366	137	57 636	9 794	17.0	3 914	36 459	3 377	31 467

icke eget laboratorium; bakteriologiska undersökningar utföras å statens veterinärmedicinska anstalt.

Tab. H. På grund av juver- och könstuberkulos nedslaktade nötkreatur inom olika län.

L ä n		Antal nötkreatur nedslaktade på grund av									
		juvertuberkulos					könstuberkulos				
		1941	1942	1943	1944	1945	1941	1942	1943	1944	1945
Stockholms	län . .	20	12	11	12	12	31	27	17	16	17
Uppsala	» . .	8	14	14	12	12	23	15	16	18	14
Södermanlands	» . .	22	25	20	17	27	29	25	29	29	21
Östergötlands	» . .	10	9	6	12	7	67	44	42	26	14
Jönköpings	» . .	1	1	5	2	—	16	5	6	9	4
Kronobergs	» . .	—	1	—	3	—	2	3	2	—	—
Kalmar	» . .	5	3	2	—	—	11	4	2	—	—
Blekinge	» . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Kristianstads	» . .	12	8	7	12	4	28	32	21	29	14
Malmöhus	» . .	30	14	14	8	5	46	29	38	42	21
Hallands	» . .	7	4	3	5	2	20	10	11	15	11
Göteborgs o. Bohus	» . .	3	—	—	—	—	3	3	5	2	—
Älvsborgs	» . .	4	1	3	3	2	14	4	9	14	4
Skaraborgs	» . .	30	22	23	17	21	75	59	102	117	91
Värmlands	» . .	2	1	2	1	3	9	5	8	10	5
Örebro	» . .	14	4	15	12	24	28	26	19	23	14
Västmanlands	» . .	15	14	17	7	16	19	14	17	13	15
Summa		183	133	142	123	135	421	306	344	363	245

7. Smittsam kastning hos nötkreatur.

a) Medicinalstyrelsens konsulent.

Konsulenten har under året förordnats att företaga 20 (17) tjänsteresor med tillhoppa 51 (38) förrättningar, vilka avsett meddelande av råd och anvisningar vid bekämpandet ävensom utredningar av inträffade nyinfektioner och återfall.

b) Det statsunderstödda bekämpandet av sjukdomen ifråga.

Decentraliseringen av kastsjukebekämpandet har under året fortskridit. Sällskapens verksamhet i berörda avseende har omfattat antingen enbart den lokala ledningen av bekämpandet i länet eller också dylik ledning jämte laboratoriearbete. Decentraliserat kastsjukebekämpande har under året bedrivits i 16 län av vilka 7 utfört erforderliga undersökningar å eget laboratorium.

Tabell I. Kastsjukeundersökningarnas omfattning under år 1945.

Laboratorium		Antal undersökta:		
		Blodprov	Efterbördsprov	Mjölprov
Östergötlands Hskp . . .		77 542	1 766	20 104
Kalmar Norra » . . .		11 496	984	6 370
Kristianstad » . . .		23 385	612	30 497
Malmöhus » . . .		74 072	1 633	26 390
Hallands » . . .		13 173	375	26 243
Örebro » . . .		15 543	806	12 790
Västmanlands » . . .		20 063	1 376	8 955
Statens vet. med. anstalt		184 865	9 251	97 809
S:a		420 139	16 803	229 158

De påträffade och kvarstående kastsjukessmittade besättningarna fördela sig länsvis på följande sätt (tabell J).

Tabell J. Översikt över kastsjukessmittade besättningar och djur 1945.

L ä n	Totalantalet intill 1/1 1945 smittade		1/1 1945 kvarstående smittade		Under 1945				1/1 1946 kvarstående smittade		Totalantal intill 1/1 1946 smittade	
					tillkommande		avgående					
					smittade							
	bes.	djur	bes.	djur	bes.	djur	bes.	djur	bes.	djur	bes.	djur
Stockholm	260	2 335	171	1 640	524	2 510	48	212	647	3 485	784	6 447
Uppsala	130	1 453	93	1 016	315	1 550	8	35	400	2 531	445	3 003
Södermanland . .	240	2 117	142	1 360	593	3 405	49	260	686	4 505	833	5 522
Östergötland . . .	649	3 659	570	3 170	779	2 979	217	365	1 132	5 132	1 428	6 638
Jönköping	221	1 079	168	722	503	1 795	72	144	599	2 335	724	2 766
Kronoberg	41	208	31	148	72	286	4	14	99	416	113	497
Kalmar Norra . . .	142	700	108	519	289	1 028	40	62	357	1 474	431	1 821
Kalmar Södra . . .	26	268	24	248	350	1 682	20	60	354	1 870	376	1 950
Gotland	174	891	38	258	13	39	26	164	25	133	187	930
Blekinge	17	115	17	115	98	544	4	9	111	650	115	659
Kristianstad . . .	456	2 059	381	1 879	181	495	172	362	390	2 012	637	2 554
Malmöhus	501	4 121	434	3 952	855	3 678	113	214	1 176	7 416	1 356	7 799
Halland	414	1 343	203	823	85	247	84	213	204	821	499	1 592
Göteborg o. Bohus .	41	138	6	39	12	20	15	30	3	29	53	158
Älvsborgs Norra . .	65	202	19	98	109	404	44	73	84	408	174	606
Älvsborgs Södra . .	164	463	113	386	241	691	49	77	305	995	405	1 199
Skaraborg	214	1 826	154	1 234	207	944	40	214	321	1 911	421	2 891
Värmland	70	611	53	454	29	105	9	43	73	495	99	742
Örebro	171	1 226	100	721	148	566	35	190	213	1 097	319	1 792
Västmanland	102	927	64	683	296	1 746	15	59	245	2 370	398	2 673
Kopparberg	138	503	44	226	41	235	35	56	50	405	179	732
Gävleborg	97	556	38	278	51	115	61	139	28	254	148	671
Västernorrland . . .	68	251	22	71	11	26	8	17	25	80	79	277
Jämtland	396	950	81	229	48	92	82	205	47	116	444	1 042
Västerbotten	52	154	4	18	6	15	7	15	3	18	58	169
Norrbottn	77	231	6	11	—	—	4	4	2	7	77	24
S:a	4 926	28 386	3 084	20 298	5 856	25 197	1 261	3 236	7 679	40 965	10 782	55 154

Under året har statsbidrag för nedslaktning av kastsjukessmittade djur utanordnats i följande utsträckning (tabell K).

IV. Karantänsväsendet.

Jämlikt föreskrifterna i § 4 mom. 1 av kungl. kungörelsen den 9 december 1898 angående vad iakttagas bör till förekommande av smittsamma husdjursjukdomars införande i riket, utfärdade medicinalstyrelsen den 2 januari 1945 kungörelse, att införsel av idisslande djur, svinkreatur och djur hörande till hästsläktet finge vid i övrigt tillåten införsel äga rum till följande städer i riket, nämligen: *Göteborg, Haparanda, Hälsingborg, Malmö, Stockholm och Umeå* samt djur hörande till hästsläktet även till *Härnösand, Trelleborg och Örn-sköldsvik*.

Tabell K. Antal kastsjukereagerande nötkreatur för vilka nedslaktningsbidrag utgått under år 1945.

L ä n	A n t a l		Statsbidrag Kronor
	besättningar	djur	
Stockholm	1	2	150: —
Södermanland	1	1	75: —
Östergötland	1	6	425: —
Kalmar läns norra	1	1	75: —
Gotland	36	109	8 050: —
Kristianstad	2	2	150: —
Halland	14	34	2 500: —
Göteborgs o. Bohus	15	27	2 025: —
Älvsborgs norra	19	29	2 175: —
Älvsborgs södra	47	76	5 625: —
Skaraborg	5	7	525: —
Värmland	1	2	150: —
Kopparberg	41	84	6 200: —
Gävleborg	60	122	9 150: —
Västerbotten	3	5	375: —
Jämtland	101	220	16 425: —
Västerbotten	8	15	1 100: —
Norrbottn	8	13	950: —
Summa	374	755	56 150: —

V. Födoämneskontrollen.

A. Köttkontrollen.

1. Offentliga slakthus.

Antalet under året inom landet befintliga offentliga slakthus utgjorde 7, nämligen slakthusen i Stockholm, Göteborg, Malmö, Eskilstuna, Linköping, Hälsingborg och Norrköping. Några nya offentliga slakthus hava icke under året tillkommit. Se i övrigt tabellavd.

2. Kommunala köttbesiktningsbyråer.

Köttbesiktningstväng var vid årets slut gällande uti 156 samhällen eller kommuner (med köttbesiktningsbyrå inom sitt område). Uti 55 av dessa tillämpades jämväl s. k. organtvång. Under året eller med dess utgång hava köttbesiktningsbyråernas verksamhet nedlagts i 1 samhälle. I samhället tillämpas köttbesiktningstväng dock fortfarande. Köttbesiktningstväng har under året liksom under föregående år införts i en del samhällen och kommuner, som erhållit befrielse från skyldigheten att anordna egen köttbesiktningsbyrå. Se i övrigt tabellavd.

3. Kontrollslakterier.

Såsom kontrollslakterier voro vid årets utgång 73 slakterier ställda under offentlig kontroll. Se i övrigt tabellavd.

Tab. L. Tabellarisk översikt över förhållanden eller anordningar, som givit anledning till anmärkning år 1945.

	Antal fall, då anmärkning gjorts å				Antal fall, då anmärkning gjorts å		
	I	II	III		I	II	III
A. Byggnaders uppförande, yttre beskaffenhet, inredning	—	2	4	Q. Anordningar för undersökning av svinkött på trikiner	—	—	—
B. Byggnaders o. inventariers underh.	—	6	3	1) mikroskoperingslokal	—	—	1
C. Allmän renhållning (yttre)	—	1	—	2) mikroskop	—	—	—
D. Allmän ordning	—	2	1	3) provtagning och mikroskopiska preparat	—	2	—
E. Avlastningsramp	—	—	—	4) mikroskopister	—	—	—
F. Slaktstallar	—	—	—	a) antal	—	—	—
G. Slakthallar och besiktningslokaler	—	—	—	b) kompetens	—	1	—
1) väggar	—	—	—	5) mikroskoperingsjournal	—	4	—
2) golv	—	—	—	6) nummerförteckning	—	2	3
3) tak	—	1	—	R. Stämplrar	—	—	—
4) ljusförhållanden	—	2	2	1) rekvisition	—	—	—
5) ventilationsanordningar	—	1	—	2) förvaring	—	1	—
6) vattenledning	—	—	1	S. Besiktningsarbetet	—	—	—
7) avlopp	—	—	—	1) antal besiktnings-vet.	—	—	—
8) renhållning	—	1	2	2) besiktning av levande djur	—	—	—
9) anordningar för undersökning av kött	—	—	—	3) anlåtande av icke veterinärutbildat biträde	—	—	—
10) d:o d:o av organ	—	—	1	4) besiktningsens utförande i enlighet med gällande föreskrifter	—	1	—
H. Lokaler för förvaring av kött . . .	—	—	2	5) blodkontroll	—	—	1
I. Lokaler för köttets beredning	—	—	2	T. Bedömning av kött	—	—	—
J. Anordningar för förvaring av villkorligt godkänt kött	—	—	2	U. Stämpling av kött	—	1	1
K. Anordningar för mag- och tarm-innehålls bortförande	—	—	—	V. Anordningar (åtgärder) för utförsel av kött	—	—	—
a) tarmrenseri	—	—	2	X. Journaler	—	—	—
b) fettsmältteri	—	—	—	1) befintlighet	—	—	1
L. Hudbodur	—	—	—	2) journalisering	—	6	3
M. Anordningar för förvaring och överförande av kasserat kött till destruktionsanstalt	—	—	—	Y. Arkiv	—	—	—
N. Destruktionsanordningar	—	—	—	Z. Ekonomisk kontroll	—	1	—
O. Ersättning för kasserat kött	—	—	—	A. Övriga förhållanden	—	1	4
P. Anordningar för särskild behandling av kött	—	—	—	Summa	—	35	36

I = Offentligt slakthus. II = Köttbesiktningsbyrå. III = Under offentlig kontroll ställt slakteri.

4. Under offentlig kontroll ställda charkuterifabriker.

3 charkuterifabriker voro vid årets utgång ställda under offentlig kontroll. Uti två av dessa fabriker fick för användning i fabriken mottagas kött, som vid fabriken besiktigades av därvarande kontrollveterinär.

5. Statsinspektionen över köttkontrollen.

Under året till medicinalstyrelsen inkomna månadsrapporter och årsredogörelser från offentliga slakthus, köttbesiktningsbyråer samt under offentlig kontroll ställda slakterier hava genomgåts och granskats.

Tab. M. Sammandrag av veterinärernas uppgifter om mjölkkontrollen år 1945.

Sambällets namn	A n t a l			Undersökningar gjorda på										Antal fall, då anmärkning gjorts beträffande mjölk och grädde på grund av			
	besök i lundgrärdar	besök vid mjölkbutiker, järnvägsstationer, hamnplatser, mejerier, fordon m. m.	inlämnade eller inlämnade prov av mjölk eller grädde	smutshalt	hållbarhet	bakterieförekomst	fetthalt	andra bristfalligh.	prov, remitt. till kem. labor.	abnormt utseende, abnorm lukt eller smak	bristande hållbarhet för hög smutshalt	infektion med tuberkelbaciller	andra bakterier	offentliggjord produktion, behandling eller förvaring	andra förhållanden t. ex. skumning, valtenutspädning m. m.		
Stockholm . . .	467	10 437	80 610	23 905	5 390	83 820	13 019	1 405	16	2	160 1040	540	—	4 603	2944	4	—
Åskilstuna . .	—	32	1 896	1 148	1 896	1 896	32	104	—	—	65 22	—	—	40	1	—	—
Norrköping . .	14	1 113	11 732	10 240	2 695	10 831	6 682	194	1	—	102 47	155	—	53	1	—	—
Värjö . . .	—	204	1 756	—	—	—	—	—	—	—	120	69	—	—	—	—	—
Kalmar . . .	—	432	—	432	432	—	432	432	—	1	2 4	1	—	—	—	—	—
Borgholm . .	—	18	—	—	—	—	—	72	14	—	—	—	—	—	—	—	—
Nybro . . .	25	658	683	658	658	25	658	658	—	20	16	—	—	25	16	—	—
Oskarshamn . .	—	59	334	334	334	334	23	334	—	—	41 2	—	—	2	1	—	—
Västervik . .	6	175	752	358	314	149	91	—	—	36	34 81	—	—	7	17	—	—
Karlshamn . .	—	1 878	1 010	555	706	455	539	1 980	—	—	—	14	9	2	—	7	—
Karlshamn . .	—	672	1 122	6 900	5 788	5 788	1 122	—	—	—	1 149	—	—	4	—	—	—
Ronneby . . .	—	55	795	795	205	20	53	24	24	—	14	4	—	—	—	—	—
Sölvesborg . .	—	60	120	60	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstad . .	12	769	875	836	836	875	836	836	—	—	—	14	—	22	—	—	—
Simrishamn . .	—	46	159	149	48	48	58	—	39	—	8	—	—	8	—	—	—
Malmö . . .	543	4 020	7 122	10 211	3 403	696	7 122	3 403	—	—	196 150	617	—	258	154	3	—
Landskrona . .	36	844	2 903	5 356	143	1 169	1 591	—	—	—	67	11	—	5	—	—	—
Lund . . .	57	980	1 345	1 065	220	220	307	225	—	—	39 8	5	—	3	10	—	—
Trollhättan . .	77	2 724	1 196	1 196	3	24	1 196	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ystad . . .	9	980	2 211	16 750	—	1 103	1 071	37	—	—	50	—	—	51	—	—	—
Falkenberg . .	31	34	234	234	234	234	234	—	—	5	20 17	—	—	—	13	—	—
Göteborg . . .	475	8 018	11 022	—	5 510	10 419	2 834	—	4	24	1 1600	29	—	400	—	4	—
Lysekil . . .	—	13	52	1	52	—	52	—	26	—	1 5	10	—	—	—	—	—
Strömstad . .	1	37	149	62	147	1	68	149	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Uddevalla . .	15	978	1 048	986	972	986	1 032	986	—	—	53 96	—	—	11	6	—	—
Vänersborg . .	2	203	707	634	640	640	255	—	—	12	159 112	—	—	158	14	—	—
Borås . . .	8	910	4 695	1 700	3 261	3 163	535	2 982	6	—	43 242	23	—	284	—	—	—
Trollhättan . .	12	61	1 092	—	1 092	—	1 092	—	1	—	47 3	—	—	—	1	—	—
Karlstad . . .	—	1 158	1 480	1 349	1 349	637	1 270	—	—	—	10 12	2	—	4	—	—	—
Örebro . . .	31	951	4 678	1 995	3 670	4 086	308	103	—	—	75 163	8	—	44	1	—	—
Västerås . . .	—	—	432	—	—	—	432	—	—	—	—	118	—	—	—	—	—
Gävle . . .	—	509	2 073	2 065	1 813	1 833	582	—	—	—	40 214	97	—	247	—	—	—
Sundsvall . .	—	459	1 427	1 044	382	51	334	24	—	—	156 13	6	—	10	—	—	—
Umeå . . .	5	294	7 225	3 240	4 004	3 560	707	702	—	—	132 393	11	—	4	21	—	—
Luleå . . .	76	2 241	282	—	2 194	492	80	—	—	—	221 6	—	—	131	—	—	—
Kiruna . . .	—	30	249	232	238	232	243	—	—	—	16	7	—	—	16	—	—

Månadsrapporterna hava givit anledning till anmärkning i sammanlagt 135 fall, varav 49 fall rört rapporter från köttbesiktningsbyråer, 83 fall rapporter från kontrollslakterier samt 3 fall rapporter från offentligt slakthus.

Årsredogörelserna hava givit anledning till anmärkning i 55 fall, varav 29 fall beträffande redogörelser från köttbesiktningsbyråer och 26 fall beträffande redogörelser från kontrollslakterier.

Av inspektören under året företagna tjänsteresor uppgå till 6.

Avsyning har i samband med inspektionerna verkställts å en del ändrings- och tillbyggnadsarbeten vid kontrollslakterier.

Inspektioner hava förrättats å 19 köttbesiktningsbyråer och 8 under offentlig kontroll ställda slakterier.

En översikt över vid inspektionerna framställda anmärkningar återfinnes i *Tab. L*.

Till inspektören hava under året inkommit 358 hos inspektören (icke hos medicinalstyrelsen) diarieförda ärenden.

Antalet avlätna tjänsteskrivelser (brev m. m.) utgjorde 547.

Under tiderna mellan inspektionsresorna har inspektören såsom föredragande i styrelsen handlagt slakthus- och köttbesiktningsärenden, ärenden rörande in- och utförsel av köttvaror och djurfett samt ärenden rörande den animala födoämneskontrollen i övrigt.

B. Mjölkkontrollen.

Angående inom vissa samhällen under år 1945 utövad kontroll över saluhållen mjölk (och grädde) hänvisas till *Tab. M.*, utgörande sammandrag ur vederbörande veterinärers berättelser.

I fråga om uppgifter rörande pastörisering av till människoföda avsedd mjölk och grädde se avdelningen: Pastöriseringskontrollen.

VI. Pastöriseringskontrollen av mjölk och grädde m. m.

Kontrollen har utövats av 9 överkontrollanter, 22 kontrollanter samt 743 provtagare.

Lagen angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd vara äger, med visst undantag, icke tillämpning inom de fyra nordligaste länen.

Översikt av kontrollen vid mejerierna under år 1945.

L ä n	Antal kontrol- lerade mejerier	Antal vid mejerierna uttagna prov av							Otillräcklig uppvärmning	
		gräd- de	oskum- mad mjölk	skum- mad mjölk	spill- mjölk	sur- mjölk	kärn- mjölk	vassla	Antal fall	Antal meje- rier
Stockholms stad	4	55	58	56	—	62	44	—	6	3
Stockholms län . . .	13	88	133	191	—	14	17	—	1	1
Uppsala » . . .	14	53	135	210	—	34	34	—	—	—
Södermanlands » . .	13	108	128	165	—	47	52	—	1	1
Östergötlands » . .	44	249	236	679	—	69	209	2	2	2
Jönköpings » . . .	55	234	289	848	13	22	143	—	12	8
Kronobergs » . . .	46	158	198	785	—	1	218	3	4	1
Kalmar » . . .	75	223	236	1 190	44	8	741	1	15	10
Gotlands » . . .	29	38	53	502	—	—	150	—	3	3
Blekinge » . . .	14	64	91	250	2	—	143	—	5	1
Kristianstads » . .	71	257	252	1 107	126	1	962	93	12	8
Malmöhus » . . .	84	620	622	1 444	120	63	1 082	73	1	1
Hallands » . . .	48	123	157	745	24	—	541	—	1	1
Göteb. o. Bohus » . .	11	93	147	158	—	22	67	—	2	2
Älvsborgs » . . .	40	272	295	803	—	19	298	3	8	6
Skaraborgs » . . .	93	327	331	1 702	—	—	261	—	14	8
Värmlands » . . .	13	126	146	217	—	—	71	—	8	5
Örebro » . . .	24	189	223	425	—	18	106	—	11	9
Västmanlands » . .	22	114	131	342	—	—	32	1	2	2
Kopparbergs » . . .	17	133	169	254	—	—	30	—	2	2
Gävleborgs » . . .	20	231	251	363	1	—	25	—	10	5
Västernorrlands » . .	7	106	107	46	—	—	25	—	—	—
Jämtlands » . . .	6	79	82	62	—	—	—	—	1	1
Västerbottens » . .	23	316	338	256	1	12	91	—	11	7
Norrbottnens » . . .	10	159	156	30	—	1	1	—	3	2
Summa	796	4 415	4 964	12 830	331	393	5 343	176	135	89

TABELLER.

Tab. 1. Antal veterinärer i riket länsvis den 31 december 1945.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
L ä n	Innehavare av ordinarie eller extra ordinarie befattningar												Innehavare av arvodes- befattningar				Obefordrade veterinärer	Privatprak- tiserande veterinärer		Ej praktiserande veterinärer	Summa
	Statliga						Kommunala eller enskilda						statliga		kommunala eller enskilda			Ej pensione- rade	Pensionerade		
	Medicinal- styrelsen	Veterinär- högskolan	Statens vet- med. anstalt	Militär- veterinärer	Läns- veterinärer	Distrikts- veterinärer	Stuteri- veterinärer	Veterinärin- rättin. i Skara	Stads- veterinärer	Slakthus- veterinärer	Veterinärer vid kontroll- slakterier	Hushållnings- sällskap	Veterinär- högskolan	Statens vet- medicinska anstalt	Extra vet. vid den civila hus- djursjukvården	Veterinärer för artificiell insemination					
Stockholms stad . .	8	13	8	9	—	—	—	—	4	3	—	1	7	10	—	—	—	2	2	18	85
Stockholms län	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	5	16
Uppsala	—	—	—	1	1	7	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	3	—	15
Södermanlands	—	—	—	—	1	9	—	—	—	—	—	2	—	—	—	4	—	—	3	2	26
Östergötlands	—	—	—	1	1	14	—	—	1	3	—	2	—	—	1	—	—	1	4	3	36
Jönköpings	—	—	—	1	1	10	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	—	1	2	25
Kronobergs	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	1	1	11
Kalmar	—	—	—	—	1	13	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1	1	22
Gotlands	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	6
Blekinge	—	—	—	—	1	4	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	1	1	11
Kristianstads	—	—	—	3	1	10	—	—	—	—	6	—	—	—	1	—	—	1	4	1	29
Malmöhus	—	—	—	—	1	20	1	—	6	3	—	3	—	—	—	5	—	3	7	4	58
Hallands	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	—	1	2	2	20
Göteborgs o. Bohus	—	—	—	2	1	8	—	—	3	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	20
Älvsborgs	—	—	—	—	1	17	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	25
Skaraborgs	—	—	—	3	1	13	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	2	26
Värmlands	—	—	—	1	1	14	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	20
Örebro	—	—	—	—	1	12	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	1	20
Västmanlands	—	—	—	1	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	2	18
Kopparbergs	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	3	4	25
Gävleborgs	—	—	—	—	1	11	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	2	18
Västernorrlands	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	15
Jämtlands	—	—	—	2	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	16
Västerbottens	—	—	—	2	1	10	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	17
Norrbottnens	—	—	—	1	1	9	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	14
Utan fast tjänstgörort	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	—	—	—	52
Summa	8	13	8	27	23	248	1	1	21	13	45	24	7	10	19	13	52	12	45	56	646

Tab. 2. Invasionssjukdomar år 1945.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
L ä n	Helminthiasis hos häst					Piroplasmos hos nötkreatur					Övriga					Summa				
	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a
Stockholms stad . .	—	6	—	4	10	—	—	—	—	—	89	85	40	94	308	89	91	40	98	318
Stockholms län	364	216	89	402	1 071	—	91	233	14	338	375	153	158	135	821	739	460	480	551	2 290
Uppsala	1 212	584	138	2 030	3 964	—	79	171	3	253	486	218	118	539	1 361	1 698	881	427	2 572	5 578
Södermanlands	469	253	92	625	1 439	—	81	203	5	289	177	82	51	132	442	616	416	346	762	2 170
Östergötlands	1 290	581	187	2 711	4 769	—	172	429	40	641	616	1 554	425	298	2 893	1 906	2 307	1 041	3 049	8 303
Jönköpings	450	239	134	547	1 370	—	261	834	34	1 129	295	494	153	130	1 072	745	994	1 121	711	3 571
Kronobergs	169	85	74	118	446	2	219	619	36	876	260	102	57	129	548	431	406	750	283	1 870
Kalmar	1 913	229	124	2 071	4 337	—	172	356	29	557	551	189	171	253	1 164	2 464	590	651	2 353	6 058
Gotlands	304	158	49	755	1 266	—	49	139	18	206	17	115	118	85	335	321	322	306	858	1 807
Blekinge	96	36	29	196	357	—	116	124	11	251	135	37	13	79	264	231	189	166	286	872
Kristianstads	774	259	142	577	1 752	—	290	314	39	643	500	658	250	1 327	2 785	1 274	1 207	706	1 943	5 180
Malmöhus	1 328	573	304	979	3 184	—	90	104	15	209	684	353	203	442	1 682	2 012	1 016	611	1 436	5 075
Hallands	741	449	130	737	2 057	—	85	178	5	268	282	109	145	148	684	1 023	643	453	890	3 009
Göteborgs o. Bohus	414	240	133	778	1 565	—	32	77	11	120	433	252	115	245	1 045	847	524	325	1 034	2 730
Älvsborgs	639	540	175	872	2 226	—	122	483	18	623	549	326	84	346	1 305	1 188	988	742	1 236	4 154
Skaraborgs	1 436	662	339	2 015	4 452	—	71	242	2	315	597	355	181	276	1 409	2 033	1 088	762	2 293	6 176
Värmlands	409	197	74	389	1 069	—	24	97	1	122	167	223	42	64	496	576	444	213	454	1 687
Örebro	215	107	61	318	701	—	127	237	7	371	181	61	60	204	506	396	295	358	529	1 578
Västmanlands	215	128	91	190	624	4	8	23	1	36	136	47	7	67	257	355	183	121	258	917
Kopparbergs	145	175	120	170	610	—	7	31	2	40	95	101	65	137	398	240	283	216	309	1 048
Gävleborgs	102	114	81	134	431	—	3	11	—	14	289	82	124	120	615	391	199	216	254	1 060
Västernorrlands	73	75	24	73	245	—	—	—	—	—	74	39	9	72	194	147	114	33	145	489
Jämtlands	87	67	35	112	301	—	—	—	—	—	132	141	55	228	556	219	208	90	340	857
Västerbottens	99	71	40	85	295	—	—	—	—	—	85	35	19	52	191	184	106	59	137	486
Norrbottnens	31	45	15	64	155	—	—	—	—	—	74	54	94	80	302	105	99	109	144	457
Summa	12 975	6 089	2 680	16 952	38 696	6	2 099	4 905	291	7 301	7 279	5 865	2 757	5 682	21 583	20 260	14 053	10 342	22 925	67 580

Tab. 3. Infektionssjukdomar år 1945.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
L ä n m. m.	I n f e k t i o n s s j u k d o m a r																			
	Infektiös broncho- pneumoni hos häst					Fölsjuka					Kvarka					Stelkramp hos häst				
	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a
Stockholms stad . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	17	5	7	21	50	3	40	5	—	48	37	62	54	39	192	3	5	5	2	15
Uppsala	157	8	3	27	195	9	59	5	4	77	84	106	78	10	278	1	14	7	10	32
Södermanlands	14	29	25	35	103	5	37	8	1	51	46	35	20	23	124	1	4	6	8	19
Östergötlands	3	15	30	64	112	5	50	12	—	67	86	59	47	51	248	1	8	4	3	16
Jönköpings	3	1	—	3	7	7	43	12	—	62	85	69	26	74	254	2	8	4	2	16
Kronobergs	—	—	—	—	—	2	20	8	—	30	18	17	19	14	68	3	4	—	2	9
Kalmar	—	—	—	—	—	5	97	20	2	124	20	24	30	37	111	—	11	8	2	21
Gotlands	—	—	—	—	—	4	19	9	—	32	9	3	1	—	13	1	2	2	—	5
Blekinge	—	—	—	—	—	4	20	5	—	29	1	3	5	4	18	1	5	6	1	13
Kristianstads	14	6	14	—	34	30	130	15	2	177	71	39	30	56	196	12	3	10	10	35
Malmöhus	—	—	—	—	—	17	101	23	3	144	184	75	51	164	474	8	23	9	12	52
Hallands	—	—	1	—	1	17	84	15	1	117	42	39	10	13	104	6	8	8	6	28
Göteborgs o. Bohus	—	—	—	—	—	2	32	7	1	42	56	38	31	55	180	4	10	8	5	27
Älvsborgs	—	—	—	—	—	9	91	21	2	123	96	118	90	122	426	2	5	4	8	19
Skaraborgs	—	4	3	—	7	26	271	77	4	378	118	220	145	131	614	6	16	10	8	40
Värmlands	9	2	—	7	18	2	26	3	—	31	61	32	22	83	198	2	3	4	5	14
Örebro	13	—	—	—	13	4	33	4	—	41	25	23	14	7	69	2	2	1	—	5
Västmanlands	—	—	—	—	—	9	34	12	—	55	60	28	24	19	131	5	3	1	1	10
Kopparbergs	48	8	—	7	63	12	19	10	1	42	78	49	24	41	192	2	1	4	4	11
Gävleborgs	—	—	—	—	—	—	36	6	—	42	64	54	21	20	159	2	2	1	2	7
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—	21	5	—	26	24	6	4	34	68	1	5	3	3	12
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	32	3	—	35	14	17	15	34	80	—	2	2	1	5
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	22	1	—	23	30	17	10	27	84	1	—	1	1	3
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	22	40	10	39	111	2	1	6	1	10
Summa	278	78	88	164	603	172	1318	286	21	1797	1331	1173	781	1097	4382	68	145	114	97	424

Tab. 3 (forts.). Infektionssjukdomar år 1945.

1	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
L ä n m. m.	I n f e k t i o n s s j u k d o m a r															Summa				
	Elakartad katarral-feber hos nöt.					Juverinfl. hos nöt					Övriga									
	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a
Stockholms stad . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	18	23	77	146	28	18	23	77	146
Stockholms län	2	1	1	—	4	66	52	28	34	180	328	272	453	303	1 356	456	437	553	399	1 845
Uppsala	2	1	6	1	10	118	67	78	85	348	246	330	508	277	1 361	617	585	685	414	2 301
Södermanlands	—	2	2	—	4	85	92	58	76	311	209	84	463	285	1 041	360	283	582	428	1 653
Östergötlands	1	4	2	1	8	62	57	48	51	218	469	249	555	599	1 872	627	442	698	769	2 536
Jönköpings	4	2	7	1	14	74	126	84	103	387	499	444	683	660	2 286	674	693	816	843	3 026
Kronobergs	3	4	4	2	13	21	17	24	20	82	47	116	690	240	1 093	94	178	745	278	1 295
Kalmar	2	4	10	7	23	90	71	84	68	313	413	401	776	501	2 091	530	608	928	617	2 683
Gotlands	1	—	1	1	3	34	50	51	28	163	152	190	445	249	1 036	201	264	509	278	1 252
Blekinge	2	4	1	4	11	4	2	6	6	18	77	122	395	231	825	89	156	418	246	909
Kristianstads	4	1	—	2	7	87	57	82	60	286	919	1 325	2 149	1 544	5 937	1 137	1 561	2 300	1 674	6 672
Malmöhus	1	1	2	—	4	129	99	140	137	505	1 345	1 993	4 138	2 868	10 344	1 684	2 292	4 363	3 184	11 523
Hallands	5	1	3	—	9	38	77	34	53	202	299	240	971	607	2 117	407	449	1 042	680	2 578
Göteborgs o. Bohus	1	—	1	—	2	12	31	19	15	77	256	425	486	320	1 487	331	536	552	396	1 815
Älvsborgs	3	2	13	1	19	76	100	117	62	355	209	300	538	392	1 439	395	616	783	587	2 381
Skaraborgs	2	1	3	5	11	300	267	167	211	945	324	390	830	482	2 026	776	1 169	1 235	841	4 021
Värmlands	5	3	5	5	18	40	49	48	49	186	137	128	390	263	918	256	243	472	412	1 383
Örebro	—	—	—	1	1	22	17	10	21	70	96	139	396	200	831	162	214	425	229	1 030
Västmanlands	11	4	4	3	22	17	20	25	20	82	129	138	407	196	870	231	227	473	239	1 170
Kopparbergs	10	11	—	7	28	50	53	57	51	211	132	193	523	230	1 078	332	334	618	341	1 625
Gävleborgs	3	8	8	3	22	53	64	60	42	219	142	154	777	251	1 324	264	318	873	318	1 773
Västernorrlands	6	4	4	3	17	20	18	21	20	79	139	116	790	240	1 285	190	170	827	300	1 487
Jämtlands	7	9	10	1	27	7	6	17	9	39	67	103	363	179	712	95	169	410	224	898
Västerbottens	7	10	6	6	29	48	40	66	53	207	176	202	985	372	1 735	262	291	1 069	459	2 081
Norrbottens	4	1	2	5	12	21	33	30	38	122	120	70	519	138	847	169	146	567	221	1 103
Summa	86	78	95	59	318	1 474	1 465	1 354	1 312	5 605	6 958	8 142	19 253	11 704	46 057	10 367	12 399	21 966	14 454	59 186

Tab. 4. Övriga sjukdomar år 1945.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Antal undersökta, behandlade, besiktigade djur m. m.																									
Län m. m.	1:a kvartalet								2:a kvartalet								3:e kvartalet								
	Häst	Nöt-kreatur	Svin	F.o. G	Hd	P	T	A	Häst	Nöt-kreatur	Svin	F.o. G	Hd	P	T	A	Häst	Nöt-kreatur	Svin	F.o. G	Hd	P	T	A	
Stockholms stad . .	160	106	—	—	773	—	—	—	162	36	—	—	784	—	—	—	175	22	—	—	606	—	—	—	—
Stockholms län	1 388	7 667	338	14	201	—	352	8	2 141	6 779	543	27	209	—	155	70	1 521	4 529	1 002	5	154	2	139	1	
Uppsala	2 132	7 415	1 080	21	76	—	—	74	2 760	8 168	1 227	141	81	—	—	3	1 643	3 938	1 285	—	138	—	7	15	
Södermanlands	1 372	10 066	427	5	94	—	—	2	2 281	9 315	385	98	135	1	—	1	1 477	6 687	871	19	108	3	—	—	
Östergötlands	2 562	14 364	491	10	138	2	—	—	4 292	15 985	934	99	155	23	431	29	2 536	8 533	1 226	104	192	—	23	23	
Jönköpings	1 425	6 895	842	2	96	12	—	2	2 277	11 018	707	2	67	—	—	—	1 102	3 286	1 302	16	62	7	26	4	
Kronobergs	805	2 234	567	4	34	4	—	—	1 224	5 895	785	6	25	—	—	—	866	2 343	735	—	29	—	—	—	
Kalmar	1 172	7 784	704	14	102	—	70	2	4 085	13 030	1 205	50	140	—	7	2	1 962	4 642	1 845	19	120	5	21	5	
Gotlands	884	2 514	487	8	29	—	—	1	1 858	3 116	825	46	62	—	—	1	801	1 286	3 218	—	35	—	—	4	
Blekinge	651	4 171	383	17	86	—	—	3	1 357	5 235	373	—	97	—	4	—	710	1 965	1 144	32	103	—	—	2	
Kristianstads	2 651	11 606	6 495	40	109	1	117	3	4 141	14 272	8 223	61	147	—	309	—	2 106	5 583	7 665	53	120	—	32	—	
Malmöhus	4 452	25 015	3 479	55	625	—	91	1	8 326	23 391	5 826	111	700	—	73	—	4 583	11 711	8 642	13	687	—	1	4	
Hallands	1 755	6 376	2 026	110	76	30	2	—	2 995	6 077	4 076	37	65	50	24	3	1 411	3 852	5 068	13	72	—	—	3	
Göteborgs o. Boh.	1 793	3 883	621	33	496	—	29	6	2 809	4 084	1 090	25	644	3	14	18	1 866	2 873	1 118	11	751	—	160	5	
Älvsborgs	2 032	5 621	1 131	24	170	1	201	5	3 824	6 474	1 303	103	148	11	51	1	2 157	4 988	1 355	13	219	1	76	13	
Skaraborgs	3 033	13 596	3 767	55	167	29	—	32	7 061	13 826	3 282	61	153	2	11	—	3 561	8 923	3 129	13	148	6	—	2	
Värmlands	2 625	5 590	307	37	181	—	—	12	2 986	5 885	593	30	172	192	—	6	1 704	4 621	1 542	10	253	1	—	2	
Örebro	1 553	6 550	256	8	192	3	1	13	2 222	6 673	329	148	147	1	—	4	1 337	5 958	452	—	183	1	—	3	
Västmanlands	1 178	7 493	315	5	79	—	—	3	1 613	6 986	333	228	127	—	5	1	938	4 453	545	11	129	—	—	3	
Kopparbergs	2 368	5 474	370	78	238	2	25	22	2 402	5 750	421	163	209	14	255	15	1 808	3 893	679	31	286	4	29	15	
Gävleborgs	2 105	4 002	359	25	148	5	1	5	1 947	4 354	365	67	139	1	—	7	1 283	3 931	556	36	138	2	8	1	
Västernorrlands	1 220	2 129	221	139	145	—	19	4	1 420	2 282	310	205	95	—	6	1	1 032	1 991	635	9	77	9	28	3	
Jämtlands	1 468	2 423	132	103	147	—	7	3	1 947	2 920	161	394	90	—	—	3	1 004	2 728	557	35	79	1	—	—	
Västerbottens	2 045	2 917	374	36	64	30	1	2	2 002	6 770	346	427	72	4	8	5	1 100	3 195	387	47	81	2	—	—	
Norrbottnens	2 060	2 173	152	14	72	—	—	2	1 314	2 827	200	233	54	—	—	—	877	1 978	486	19	52	—	—	—	
Summa	45 489	168 064	25 324	857	4538	119	916	205	69 446	191 248	33 842	2 762	4 717	302	1 353	170	39 560	107 909	45 444	509	4 772	44	550	108	

Tab. 4 (forts.). Övriga sjukdomar år 1945.

1	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
Län m. m.	Antal undersökta, behandlade, besiktigade djur m. m.															
	4:e kvartalet								S u m m a							
	Häst	Nöt- kreatur	Svin	F o. G	Id	P	T	A	Häst	Nöt- kreatur	Svin	Får o. Get	Hund	Päls- djur	Tam- fågel	Andra
Stockholms stad . .	173	24	—	—	805	—	—	—	670	188	—	—	2 968	—	—	—
Stockholms län	1 317	6 309	273	4	146	—	130	5	6 367	25 284	2 156	50	710	2	776	84
Uppsala	1 383	8 324	612	—	103	—	—	3	7 918	27 845	4 204	162	398	—	7	95
Södermanlands	1 294	9 446	530	—	150	—	—	3	6 424	35 514	2 213	122	487	4	—	6
Östergötlands	2 495	14 259	804	22	183	—	34	28	11 885	53 141	3 455	235	668	25	488	80
Jönköpings	1 316	5 443	561	—	88	—	1	1	6 120	26 642	3 412	20	313	19	27	7
Kronobergs	634	2 725	719	—	50	—	50	1	3 529	13 197	2 806	10	138	4	50	1
Kalmar	1 595	6 268	785	10	126	—	40	10	9 414	31 724	4 539	93	488	5	138	19
Gotlands	839	2 190	982	1	29	60	50	11	4 382	9 106	5 512	55	155	60	50	17
Blekinge	670	3 162	806	4	96	—	—	2	3 388	14 533	2 706	53	382	—	4	7
Kristianstads	2 161	12 640	7 159	10	156	2	101	3	11 059	44 101	29 542	164	532	3	559	6
Malmöhus	4 063	24 756	7 165	6	935	—	8	5	21 424	84 873	25 112	185	2 897	—	173	10
Hallands	1 357	6 403	3 643	24	77	—	7	1	7 518	22 708	14 813	184	290	80	33	7
Göteborgs o. Boh.	1 595	3 966	520	12	719	—	430	11	8 063	14 806	3 349	81	2 610	3	633	40
Älvsborgs	1 925	7 221	1 174	2	224	9	250	5	9 938	24 304	4 963	142	761	22	578	24
Skaraborgs	3 474	14 570	3 015	7	143	15	1	71	17 129	50 915	13 193	136	611	52	12	105
Värmlands	1 846	5 964	400	21	275	1	46	9	9 161	22 060	2 842	98	881	194	46	29
Örebro	1 231	6 575	324	6	209	—	14	26	6 343	25 856	1 361	162	731	5	15	46
Västmanlands	855	8 018	465	—	148	1	—	2	4 584	26 950	1 658	244	483	1	5	9
Kopparbergs	2 519	6 003	550	499	274	25	15	27	9 097	21 120	2 020	771	1 007	45	324	79
Gävleborgs	1 615	4 627	728	14	152	—	—	22	6 950	16 914	2 008	142	577	8	9	35
Västernorrlands	1 037	2 074	237	3	102	—	1	3	4 709	8 476	1 403	356	419	9	54	11
Jämtlands	1 686	2 333	184	16	94	—	—	—	6 105	10 404	1 034	548	410	1	7	6
Västerbottens	1 560	2 998	329	11	78	1	1	6	6 707	15 880	1 436	521	295	37	10	13
Norrbottens	1 640	2 048	202	13	93	—	1	4	5 891	9 026	1 040	279	271	—	1	6
Summa	40 280	168 346	32 167	685	5 455	114	1 180	259	194 775	635 567	136 777	4 813	19 482	579	3 954	742

Tab. 5. Vissa sjukdomar år 1945.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Län m. m.	Acetonämi hos nötkreatur					Puerp. hämoglobinämi hos nötkreatur					Skravelsjuka hos nötkreatur					Hovkräfta hos häst				
	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län . . .	101	94	1	31	227	4	4	1	6	15	50	33	15	25	123	1	1	1	—	8
Uppsala	128	116	10	59	313	4	2	2	3	11	167	61	8	81	317	—	—	—	—	—
Södermanlands . . .	281	154	17	111	563	8	5	13	18	44	36	27	10	21	94	—	2	1	4	7
Östergötlands . . .	104	67	10	51	232	5	5	1	4	15	197	89	15	370	671	2	2	1	—	5
Jönköpings	205	124	16	91	436	19	—	—	2	21	464	283	28	442	1 217	—	3	1	1	5
Kronobergs	89	76	12	32	209	5	2	2	4	13	84	93	13	36	226	—	—	—	4	4
Kalmar	162	148	6	70	386	6	3	1	8	18	165	81	7	30	283	1	—	—	—	1
Gotlands	74	54	6	16	150	8	3	—	7	18	123	41	14	27	205	—	—	—	—	—
Blekinge	65	67	12	30	174	3	—	2	3	8	7	18	2	4	31	—	2	3	2	7
Kristianstads . . .	66	65	18	57	206	8	10	9	9	36	90	93	31	74	288	33	29	19	24	105
Malmöhus	82	51	21	43	197	13	19	8	7	47	10	13	2	3	28	34	34	29	27	124
Hallands	177	178	58	80	493	2	—	—	1	3	11	22	8	7	48	15	11	11	12	49
Göteborgs o. Boh. . .	85	77	11	45	218	3	—	—	—	3	15	47	5	6	73	6	3	1	3	13
Älvsborgs	214	217	43	163	637	8	4	—	1	13	517	284	29	1 293	2 123	6	10	7	13	36
Skaraborgs	352	303	20	133	808	5	4	—	3	12	1 306	440	88	1 034	2 868	18	16	7	12	53
Värmlands	126	107	11	65	309	1	12	2	4	19	129	47	9	57	242	2	1	—	—	3
Örebro	234	173	28	94	529	1	2	1	5	9	103	64	6	66	239	—	—	—	2	2
Västmanlands . . .	114	128	48	74	364	—	—	1	—	1	89	80	12	38	219	2	—	—	1	3
Kopparbergs	300	274	77	161	812	8	11	16	17	52	520	350	74	849	1 793	—	—	—	—	—
Gävleborgs	179	130	26	66	401	4	9	1	6	20	177	124	31	81	413	1	1	—	—	2
Västernorrlands . .	120	92	8	33	258	5	5	1	9	20	34	28	10	8	80	—	—	—	2	2
Jämtlands	55	78	6	31	170	31	33	2	43	109	41	80	20	34	175	—	—	—	—	—
Västerbottens . . .	123	114	23	134	394	10	10	3	15	38	84	70	34	68	256	2	1	1	1	5
Norrbottens	139	114	17	116	386	9	9	2	5	25	202	131	32	114	479	—	—	—	—	—
Summa	3 575	3 001	505	1 791	8 872	170	152	68	180	570	4 621	2 599	503	4 768	12 491	123	116	82	108	429

Tab. 5 (forts.). Vissa sjukdomar år 1945.

1	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
Län m. m.	Lungemfysem hos häst					Lymfadenos hos nötkreatur					Sterilitet hos nötkreatur					Dräktighetsundersökning hos nötkreatur				
	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a	I	II	III	IV	S:a
Stockholms stad . .	4	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66	30	22	20	138
Stockholms län	18	13	8	10	49	5	3	2	2	12	1 612	1 179	843	1 320	4 954	2 716	2 396	1 851	3 477	10 440
Uppsala	13	30	5	13	61	4	4	1	1	10	909	894	524	850	3 177	2 935	2 784	1 618	3 639	10 976
Södermanlands	20	23	13	18	74	1	—	1	4	6	2 053	1 542	1 263	2 164	7 022	4 068	3 628	2 719	4 010	14 425
Östergötlands	18	22	8	13	61	14	16	13	11	54	3 204	2 725	1 684	2 573	10 186	5 937	5 085	3 094	5 810	19 926
Jönköpings	62	79	22	48	211	33	43	23	46	145	879	1 059	829	995	3 762	1 380	936	674	1 566	4 556
Kronobergs	31	32	11	29	103	8	10	4	17	39	470	514	581	724	2 289	488	562	503	854	2 407
Kalmar	31	42	5	29	107	33	19	20	40	112	1 144	1 049	708	1 203	4 104	2 027	1 749	1 161	2 643	7 580
Gotlands	10	9	8	12	39	2	1	4	7	14	363	181	281	358	1 183	596	434	336	966	2 332
Blekinge	12	18	6	15	51	13	12	7	14	46	440	376	344	458	1 618	1 143	1 050	799	1 348	4 840
Kristianstads	22	29	9	21	81	8	5	5	17	35	1 543	1 285	675	1 353	4 856	3 887	3 136	1 768	4 871	13 662
Malmöhus	24	15	10	27	76	4	2	5	2	13	3 658	3 061	1 475	3 243	11 437	10 941	9 487	5 169	10 633	36 230
Hallands	20	20	7	20	67	—	1	—	2	3	1 497	1 251	945	1 621	5 314	2 402	1 683	1 078	2 575	7 738
Göteborgs o. Boh.	42	45	8	33	128	—	1	—	—	1	873	730	668	942	3 213	942	753	619	1 365	3 679
Älvsborgs	47	76	5	64	192	6	1	—	2	9	1 166	1 172	1 056	1 648	5 042	1 087	1 019	998	1 757	4 861
Skaraborgs	49	60	19	22	150	4	2	3	1	10	2 191	2 010	1 247	2 450	7 898	4 220	4 109	2 479	4 611	15 419
Värmlands	22	43	7	15	87	—	—	—	—	—	1 260	1 079	1 065	1 068	4 472	1 861	1 562	1 402	2 314	7 139
Örebro	28	66	11	21	126	1	—	—	—	1	1 610	1 670	1 364	1 721	6 365	2 247	2 080	1 986	2 906	9 219
Västmanlands	15	14	5	9	13	2	1	—	—	3	1 515	1 450	912	1 543	5 450	2 986	2 409	1 885	3 418	10 698
Kopparbergs	5	3	2	2	12	—	—	—	—	—	1 590	1 438	1 204	1 499	5 731	997	1 185	828	1 236	4 246
Gävleborgs	3	13	3	1	20	—	—	—	1	1	1 230	1 081	1 049	1 146	4 506	879	820	837	1 238	3 774
Västernorrlands	3	5	3	2	13	—	—	—	—	—	439	393	277	279	1 388	291	289	381	406	1 867
Jämtlands	—	3	1	—	4	1	1	—	—	2	308	387	235	264	1 194	133	132	601	225	1 091
Västerbottens	2	8	5	7	22	—	—	—	—	—	674	744	433	397	2 248	158	243	791	382	1 574
Norrbottens	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	469	641	458	393	1 961	131	189	222	225	767
Summa	501	670	182	431	1 784	139	122	88	167	516	31 127	27 911	20 120	30 212	109 370	54 518	47 750	33 821	62 495	198 584

Tab. 6. Antal vid offentliga slakthus och kontrollslakterier slaktade och besiktigade djur samt besiktigade kroppar av vilt (älg m. m.) år 1945.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Slakthusets eller slakteriets nummer och läge <i>Numéros et lieux des abattoirs ou des boucheries</i>	Stor- boskap <i>Gros bétail</i>	Kalv <i>Större Grands</i>	Veauz <i>Mindre Petits</i>	Får, get <i>Mou- tons, chèvres</i>	Svin <i>Svin Gros</i>	Porcs <i>Spädgris Cochon- nets</i>	Häst <i>Häst Grands</i>	Chevaux <i>Fäl Pou- lains</i>	Älg <i>Élans</i>	Vild- svin <i>Sang- liers</i>
<i>Slakthus.</i>										
1. Stockholm	15 462	3 620	18 920	5 251	16 685	147	1 747	21	26	—
2. Göteborg	14 139	5 731	13 426	7 004	30 368	100	1 165	39	29	—
3. Malmö	8 258	6 123	4 310	3 287	22 640	31	786	35	4	1
4. Eskilstuna	4 179	1 544	8 751	737	4 951	56	331	24	14	—
5. Linköping	11 509	5 669	16 903	3 334	16 652	395	1 161	42	26	—
7. Hålsingborg	3 124	918	1 501	1 422	6 788	1	203	—	2	—
8. Norrköping	1 556	848	1 504	514	1 296	13	152	25	55	—
Summa	58 227	24 453	65 315	21 549	99 380	743	5 545	186	156	1
<i>Kontrollslakterier.</i>										
47. Sollefteå	455	181	433	1 421	166	—	113	—	1	—
48. Karlskrona	3 127	1 957	9 102	2 776	7 252	50	284	8	—	—
49. Ljungby	1 305	2 304	652	1 353	3 375	9	93	1	15	—
50. Eksjö	1 513	1 417	3 155	865	3 123	3	207	4	—	—
51. Kalmar	8 801	7 772	16 637	8 646	26 423	57	620	18	12	—
52. Tomelilla	7 845	8 513	6 887	2 473	76 873	290	656	34	5	—
53. Sävsjö	1 470	3 215	1 937	1 054	4 145	38	97	5	4	—
54. Kil	3 680	7 129	6 850	1 981	3 999	6	386	—	—	—
55. Trelleborg	1 659	1 481	5 669	413	39 886	77	281	11	—	—
56. Halmstad	9 319	11 783	10 872	6 520	65 335	115	775	11	24	—
57. Falkenberg	2 256	2 594	2 589	801	9 782	21	178	27	15	—
58. Uppsala	5 147	1 288	15 793	3 473	9 377	6	517	8	18	—
59. Skellefteå	2 579	1 569	5 236	1 866	5 139	15	183	19	—	—
60. Hova	1 490	864	447	213	1 042	4	34	2	4	—
61. Ängelholm	7 291	1 998	4 284	821	21 483	61	353	7	3	—
62. Varberg	1 929	2 160	2 515	1 504	11 640	5	180	17	7	—
63. Sege	7 742	2 819	3 780	152	23 871	—	207	1	—	—
64. Landskrona	1 751	712	989	686	9 186	4	89	—	—	—
65. Eslöv	3 691	1 272	2 838	490	26 576	45	82	2	6	—
66. Ulricehamn	841	363	844	500	1 258	—	65	2	—	—
67. Åstorp	835	2 360	5 957	1 676	22 376	—	427	2	7	—
68. Norrköping	4 400	2 571	11 920	1 682	4 208	25	424	4	20	—
69. Hässleholm	2 722	1 120	840	441	8 405	1	103	1	6	—
70. Uddevalla	8 638	9 403	16 103	7 489	23 974	94	675	19	3	—
71. Svenljunga	1 752	4 483	2 761	1 349	5 417	5	154	3	4	—
72. Hörby	1 149	2 997	5 561	1 255	35 417	35	217	8	7	—
73. Borås	2 653	2 435	5 580	716	5 250	1	208	11	—	—
74. Västerås	5 734	1 823	14 727	1 056	4 395	—	524	—	22	—
75. Värnamo	1 337	4 340	2 599	1 134	6 025	1	137	4	2	—
76. Borlänge	2 290	1 301	6 669	1 370	2 862	13	333	—	1	—
77. Jönköping	4 558	3 245	11 329	1 899	11 470	—	281	—	2	—
78. Visby	4 246	2 145	9 746	17 567	15 342	4	610	4	—	—
79. Stenstorp	10 001	4 064	14 651	2 664	16 962	50	631	38	2	—
80. Kristianstad	8 402	6 044	9 989	4 673	48 078	150	864	47	6	—
81. Skara	9 847	2 284	33 475	4 208	35 332	186	816	112	12	—
82. Alvesta	5 874	15 519	9 974	5 148	28 981	26	722	6	26	—
83. Kävlinge	11 481	1 970	9 293	1 451	42 933	9	669	64	—	—
84. Nyköping	4 656	1 008	13 904	1 543	4 655	—	463	3	16	—
85. Norrtälje	1 936	839	6 810	2 180	2 693	11	179	7	1	—
86. Vimmerby	1 340	3 787	4 353	3 809	7 435	105	237	—	—	—
87. Motala	2 755	1 325	4 627	737	3 808	2	321	8	8	—
88. Trollhättan	2 603	1 125	7 877	1 141	5 611	—	274	1	50	—
89. Västervik	1 245	833	3 393	1 036	1 395	15	130	2	4	—
90. Örebro	8 452	6 552	18 791	1 565	8 695	60	774	7	17	—
91. Kristinehamn	2 092	2 172	4 125	1 402	2 535	—	178	4	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
92. Strängnäs	1 428	336	3 585	1 120	1 285	7	133	3	15	—
93. Vetlanda	2 050	3 302	2 153	1 461	3 957	1	160	4	7	—
94. Arvika	3 654	7 825	2 838	2 076	1 585	—	243	—	—	—
95. Tranås	3 494	3 190	5 109	2 150	6 998	24	299	2	6	—
96. Valbo	2 984	1 708	9 375	2 267	3 281	10	346	10	7	—
97. Valdemarsvik	721	853	2 025	559	1 555	2	93	6	19	—
98. Kisa	1 052	1 879	2 381	1 697	3 290	5	108	2	—	—
99. Umeå	4 712	3 246	6 728	5 496	5 134	24	543	22	7	—
100. Kristianstad	1 065	504	682	541	3 225	—	78	1	—	—
102. Hultsfred	927	1 108	676	1 909	1 422	2	76	3	1	—
103. Säfte	1 904	2 919	2 016	1 329	2 130	16	171	6	—	—
104. Mörrum	598	265	613	165	1 252	—	35	—	—	—
105. Slöinge	1 780	1 419	679	627	2 557	4	89	3	10	—
106. Enköping	2 823	477	8 142	490	1 955	11	272	3	13	—
107. Värjö	1 280	772	382	311	1 508	5	70	—	11	—
108. Aneby	2 208	1 297	1 930	644	2 723	1	106	1	3	—
109. Sundsvall	1 127	499	2 341	1 351	769	—	204	5	4	—
110. Östersund	2 616	277	4 899	3 583	870	14	367	53	—	—
111. Gällersta	1 569	827	1 134	133	2 754	21	95	1	—	—
112. Brälanda	2 230	3 346	4 246	1 536	7 150	3	182	2	—	—
113. Alingsås	3 320	3 182	9 186	1 169	8 835	11	287	3	—	—
114. Katrineholm	2 312	666	4 067	336	1 478	27	249	5	10	—
115. Örnsköldsvik	1 165	866	1 069	2 300	482	—	95	—	—	—
116. Torsby	1 167	2 185	787	2 097	316	13	94	—	—	—
117. Kalmar	2 553	1 250	931	967	2 615	3	102	33	—	—
118. Skövde	3 620	709	900	443	6 394	45	208	3	2	—
119. Luleå	1 993	311	4 785	584	777	—	260	2	—	—
120. Hille	338	116	296	134	1 473	1	81	—	—	—
Summa	242 879	192 476	420 518	144 674	782 955	1 849	20 797	705	445	—
Slutsumma	301 106	216 929	485 833	166 223	882 335	2 592	26 342	891	601	1

Dessutom hava vid kontrollslakteriet nr 119 i Luleå slaktats och besiktigats 25 st. renar (rennes)

Tab. 7. Antal vid offentliga slakthus och kontrollslakterier helt eller delvis beslagtagna kroppar samt viddtagna åtgärder år 1945.

1	2	3	4	5	6	7
Slakthusets eller slakteriets nummer och läge <i>Números et lieux des abattoirs ou des boucheries</i>	Antal besiktigade kroppar <i>Nombre des corps inspectés</i>	Godkända efter		Helt kasserade ³		Godkänt till djurföda ⁴
		kassation av förändrade organ eller delar ¹	särskild behandling ²	Antal <i>Nombre</i>	Vikt, kg <i>Poids, kg</i>	Vikt, kg <i>Poids, kg</i>
<i>Slakthus.</i>						
1. Stockholm	61 879	8 870	123	111	10 443	5 540
2. Göteborg	72 001	10 678	12	269	35 587	12 340
3. Malmö	45 475	12 073	3	67	4 476	—
4. Eskilstuna	20 587	2 425	20	192	14 422	5 034
5. Linköping	55 691	11 597	20	351	25 199	13 724
7. Helsingborg	13 959	2 656	10	26	3 007	—
8. Norrköping	5 963	912	—	44	3 960	—
Summa	275 555	49 211	188	1 060	97 094	36 638
<i>Kontrollslakterier.</i>						
47. Sollefteå	2 770	309	—	5	314	330
48. Karlskrona	24 556	3 345	4	161	11 694	2 626
49. Ljungby	9 107	879	—	12	943	1 008
50. Eksjö	10 287	819	5	75	9 907	4 543
51. Kalmar	68 986	13 303	9	217	20 256	5 770
52. Tomelilla	103 576	18 595	1	489	59 936	—
53. Sävsjö	11 965	1 712	1	15	1 126	420
54. Kil	24 031	2 273	25	236	19 134	9 824
55. Trelleborg	49 477	28 542	—	216	25 725	2 492
56. Halmstad	104 754	12 706	103	534	53 630	37 866

	1	2	3	4	5	6	7
57. Falkenberg	18 263	1 667	6	106	9 115	—	—
58. Uppsala	35 627	12 999	12	516	51 719	2 765	—
59. Skellefteå	16 606	1 901	11	31	2 636	1 066	—
60. Hova	4 100	1 882	—	8	930	694	—
61. Ängelholm	36 301	5 902	1	169	22 066	8 120	—
62. Varberg	19 957	2 183	—	99	7 229	858	—
63. Sege	38 572	8 672	—	102	7 578	—	—
64. Landskrona	13 417	2 856	7	11	446	—	—
65. Eslöv	35 002	4 562	7	36	2 245	—	—
66. Ulricehamn	3 879	267	—	89	3 845	3 100	—
67. Åstorp	33 640	8 660	5	224	20 475	—	—
68. Norrköping	25 254	3 953	7	202	19 788	—	—
69. Hassleholm	13 639	2 548	3	26	2 046	660	—
70. Uddevalla	66 398	11 613	1	414	29 349	16 548	—
71. Svenljunga	15 928	4 262	2	84	8 236	1 290	—
72. Hörby	46 646	2 955	—	336	32 460	17 000	—
73. Borås	16 854	5 557	—	87	8 106	—	—
74. Västerås	28 281	2 718	—	546	80 932	33 371	—
75. Värnamo	15 579	5 284	—	114	11 650	1 800	—
76. Borlänge	14 839	2 083	35	93	12 468	8 639	—
77. Jönköping	32 784	2 429	53	101	16 647	—	—
78. Visby	50 364	32 863	33	140	9 420	323	—
79. Stenstorp	49 063	8 756	64	261	29 513	—	—
80. Kristianstad	78 253	3 470	—	458	49 557	2 500	—
81. Skara	86 272	28 991	92	312	18 523	3 496	—
82. Alvesta	66 276	2 212	11	220	25 722	—	—
83. Kävlinge	67 870	9 328	6	593	76 976	12 385	—
84. Nyköping	26 248	1 838	12	273	18 518	2 574	—
85. Norrtälje	14 656	2 808	7	60	6 187	1 066	—
86. Vimmerby	21 666	3 290	3	144	12 727	3 738	—
87. Motala	13 591	1 369	2	267	31 812	5 159	—
88. Trollhättan	18 682	3 485	—	90	9 572	3 066	—
89. Västervik	9 053	2 124	8	81	8 161	3 693	—
90. Örebro	44 913	5 585	185	619	78 959	35 338	—
91. Kristinehamn	12 508	2 200	—	86	5 517	2 236	—
92. Strängnäs	7 912	1 093	2	55	4 405	1 643	—
93. Vetlanda	13 095	3 844	—	88	6 436	3 098	—
94. Arvika	18 221	3 325	3	51	6 991	2 454	—
95. Tranås	21 272	4 462	8	204	21 826	2 714	—
96. Valbo	19 988	2 891	16	149	10 974	6 499	—
97. Valdemarsvik	5 833	935	8	28	1 887	—	—
98. Kisa	10 414	1 471	—	36	4 085	427	—
99. Umeå	25 912	3 393	11	156	12 148	3 764	—
100. Kristianstad	6 096	1 568	—	13	1 710	—	—
102. Hultafred	6 124	1 578	—	36	3 104	970	—
103. Säfte	10 491	1 111	1	88	7 765	1 641	—
104. Mörrum	2 928	72	1	2	177	—	—
105. Slöinge	7 168	1 892	—	71	7 532	—	—
106. Enköping	14 186	2 483	2	164	10 823	1 391	—
107. Växjö	4 339	1 793	—	10	1 282	800	—
108. Aneby	8 913	1 688	—	14	1 370	537	—
109. Sundsvall	6 300	380	2	81	11 742	3 872	—
110. Östersund	12 679	3 799	—	49	4 961	3 722	—
111. Gällerstå	6 534	807	—	21	2 623	—	—
112. Brälanda	18 695	5 903	1	70	5 953	2 103	—
113. Alingsås	25 993	5 805	1	92	9 112	6 305	—
114. Katrineholm	9 150	1 954	1	104	14 056	4 385	—
115. Örnsköldsvik	5 977	391	—	10	1 189	926	—
116. Torsby	6 659	1 038	7	39	4 138	870	—
117. Kalmar	8 454	1 225	2	12	602	879	—
118. Skövde	12 324	2 287	—	16	1 976	1 655	—
119. Luleå	8 712	1 765	2	14	1 164	638	—
120. Hille	2 439	1 336	2	7	455	—	—
Summa	1 807 298	346 044	791	10 638	1 094 271	287 657	—
Slutsumma	2 082 853	395 255	979	11 698	1 191 365	924 295	—

¹ Corps approuvés après l'éloignement des organes ou des parties altérées. — ² Idem après traitement spécial. — ³ Confisqué en entier. — ⁴ Approuvé pour alimentation des animaux.

Tab. 8. Antal och vikt av vid offentliga slakthus och kontrollslakterier särskilt behandlade hela kroppar jämte uppgift å behandlingens art år 1945.

Tabellen tryckes ej men finnes (i manuskript) tillgänglig hos medicinalstyrelsen.

Efter undergången särskild behandling (sterilisering, saltning eller kylhus-behandling) hava godkänts vid offentliga slakthus 188 djurkroppar (20 823 kg), vid kontrollslakterier 791 djurkroppar (112 609 kg) och vid köttbesiktningsbyråer 182 djurkroppar (20 276 kg).

Såsom otjänliga till människoföda hava kasserats vid offentliga slakthus 1 060 djurkroppar med en vikt av 97 094 kg, vid kontrollslakterier 10 638 djurkroppar med en vikt av 1 094 271 kg, samt vid köttbesiktningsbyråer 4 400 djurkroppar med en vikt av 333 847 kg. Därjämte hava kasserats en avsevärd mängd kött i mindre delar samt organ (lungor, hjärtan, leverar, njurar, juver, tungor och huvuden). Av kasserat kött och kasserade organ har till djurföda i rått tillstånd utlämnats vid offentliga slakthus 36 638 kg, vid kontrollslakterier 287 657 kg och vid köttbesiktningsbyråer 123 025 kg.

Tab. 9. Viktigare beslagsorsaker vid offentliga slakthus och kontrollslakterier år 1945.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	80	81
Slakthusets eller slakteriets nummer och läge <i>Numeros et lieux des abattoirs ou des boucheries</i>	Blodförgiftning, varfeber <i>Septicæmia, pyæmia</i>							Sommar- sjuka ¹	Tuberkulos <i>Tuberculosis</i>					Rödsjuka ²	Igelsjuka <i>Distomatosis</i>		Trycksjuka <i>Trypanosoma</i>	Dyntsjuka <i>Cystic. therm. cell. Cystic.</i>		Lymfadenos <i>Lymfadenosis</i>				Traum. infamm. ³	Juver- infamm. ⁴					
	Storbockap	Kalv större	Kalv mindre	Får, get	Svin, spågris	Häst, fol	Älg		Storbockap	Kalv större	Kalv mindre	Får, get	Svin	Häst	Får, get	Älg	Svin	Storbockap	Större kalv	Svin	Storbockap	Kalv större	Kalv mindre	Får, get	Svin	Häst	Storbockap			
<i>Slakthus.</i>																														
1. Stockholm . .	8	1	84	—	9	4	—	—	4 345	57	11	3	248	—	15	148	263	—	—	261	1	—	—	10	—	—	—	—	16	805
2. Göteborg . .	1	3	44	—	1	6	—	4	1 971	36	3	—	249	—	34	2 812	647	—	—	98	1	—	—	3	—	1	1	—	102	350
3. Malmö . .	1	1	19	—	—	1	—	—	1 415	145	3	—	113	—	2	236	121	—	4	20	—	—	—	—	—	—	1	—	32	62
4. Eskilstuna . .	16	—	85	—	4	5	—	2	1 154	19	6	—	27	—	2	437	6	—	—	46	—	—	—	6	1	2	—	—	41	155
5. Linköping . .	6	—	154	—	1	5	—	4	2 170	35	5	1	74	—	2	283	239	—	—	92	2	—	—	32	2	—	—	—	199	439
7. Hålsingborg . .	2	—	6	—	—	1	—	—	616	9	—	4	114	1	—	209	20	—	—	27	—	—	—	1	—	—	—	—	6	101
8. Norrköping . .	3	1	21	—	—	—	—	1	376	6	1	—	7	—	1	55	21	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	25	77
Summa	37	6	413	—	15	22	—	11	12 047	307	29	8	832	1	56	4 180	1 317	—	5	556	4	—	—	52	3	3	1	1	421	1 989
<i>Kontrollslakterier.</i>																														
47. Sollefteå . .	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	—	11	—	—	—	—	2	—	—	—	5	13
48. Karlskrona . .	3	1	43	—	1	2	—	3	7	—	—	—	41	—	3	242	72	—	—	24	1	—	—	30	—	—	—	—	62	220
49. Ljungby . .	1	1	4	—	—	—	—	1	102	5	—	—	6	—	1	54	28	—	—	3	—	—	—	4	—	—	—	—	17	75
50. Ekajö . .	17	4	9	—	2	6	—	4	119	—	—	—	3	—	2	86	189	—	—	11	—	—	—	46	—	2	—	1	21	16
51. Kalmar . .	20	—	60	—	1	1	—	6	141	4	—	—	38	—	50	195	787	—	—	106	5	—	—	100	—	—	—	1	160	380
52. Tomelilla . .	87	1	12	—	18	12	—	2	937	31	—	—	364	—	5	107	70	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	1	37	219
53. Sävsjö . .	5	—	4	—	1	—	—	—	59	3	—	—	2	—	—	151	85	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	10	53
54. Kil . .	1	2	50	—	1	1	—	—	512	8	2	—	17	—	—	208	116	—	—	15	1	—	—	2	—	—	1	—	65	215
55. Trelleborg . .	13	4	52	1	7	11	—	—	135	5	—	—	221	—	36	31	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	1	90	96
56. Halmstad . .	25	2	74	—	6	—	—	7	975	7	—	—	356	1	123	892	94	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	1	15	174
57. Falkenberg . .	10	4	18	1	7	4	1	—	529	32	—	2	92	—	10	118	22	—	—	8	—	—	2	—	—	—	—	68	148	
58. Uppsala . .	19	2	218	—	7	7	—	—	1 095	24	5	3	67	—	—	127	674	—	—	62	—	—	—	37	—	1	1	1	102	727
59. Skellefteå . .	6	—	6	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	8	40	—	—	—	9	3	—	—	—	—	—	—	1	7	88
60. Hova . .	1	1	1	—	—	—	—	2	457	10	1	3	13	1	—	459	27	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	10	26
61. Ängelholm . .	35	11	14	3	7	15	—	—	1 354	7	—	—	93	—	29	62	26	—	—	11	—	—	—	1	—	—	2	84	410	
62. Varberg . .	11	—	17	2	1	1	—	—	225	7	1	—	66	—	7	51	70	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	11	88
63. Sege . .	5	—	15	—	14	—	—	—	1 624	48	3	1	191	—	13	128	2	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	98	333
64. Landskrona . .	—	—	6	—	1	—	—	—	297	1	—	—	117	—	2	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	51	—
65. Eslöv . .	5	—	6	—	2	—	—	2	844	1	2	—	303	—	15	17	15	—	3	25	—	—	—	1	—	—	—	9	75	—
66. Uricchamn . .	2	—	2	—	—	1	—	2	21	—	—	—	—	—	—	55	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	12	12	—
67. Åstorp . .	22	7	59	5	8	7	—	7	157	4	5	—	98	—	21	26	86	—	—	1	—	—	7	—	—	—	1	3	23	21
68. Norrköping . .	11	1	99	—	1	5	—	1	793	13	3	—	18	—	6	284	166	—	—	2	—	—	8	1	—	—	1	239	382	—
69. Håsléholm . .	—	1	5	—	—	—	—	1	557	4	—	—	115	—	1	213	75	—	—	4	1	—	7	1	—	—	—	5	100	—
70. Uddevalla . .	15	—	42	—	2	7	—	—	145	—	—	—	22	—	2	2 846	739	—	—	1	1	—	1	—	—	—	2	80	499	—
71. Svenljunga . .	24	3	20	4	6	—	—	—	47	2	—	—	2	—	—	200	25	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	13	69	—
72. Hörby . .	8	2	51	—	9	9	—	1	236	20	7	—	512	—	8	270	81	—	—	1	—	—	35	—	—	—	—	19	8	—
73. Borås . .	12	—	21	—	1	4	—	3	406	1	—	—	15	—	—	1 365	20	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	15	99	—

74. Västerås	6	2	102	—	—	5	—	1 554	61	1	—	22	—	197	—	—	1	—	7	1	—	36	188			
75. Värnamo	10	—	28	—	—	1	—	23	—	1	—	13	—	298	—	—	3	—	27	1	—	10	47			
76. Borlänge	27	1	19	1	4	9	—	8	—	—	—	4	4	68	—	—	2	—	1	—	—	88	126			
77. Jönköping	44	1	27	—	5	9	—	1 227	24	1	—	83	—	999	189	—	21	—	3	—	—	123	434			
78. Visby	36	1	55	—	1	17	—	5	—	—	—	13	2	9	1 913	—	—	9	—	2	—	50	279			
79. Stenstorp	41	5	57	—	13	34	—	3 178	60	22	3	482	4	1 331	656	1	1	25	1	—	—	241	432			
80. Kristianstad	70	5	20	3	31	23	—	1 338	1	2	—	239	—	223	2	—	6	—	72	—	1	55	100			
81. Skara	18	11	184	2	19	6	—	1 997	50	29	1	852	—	96	69	—	14	—	2	1	—	133	94			
82. Alvesta	51	—	47	1	11	20	—	164	5	—	—	47	—	455	21	—	3	1	76	1	—	144	108			
83. Kävlinge	32	2	58	2	25	42	—	2 372	25	3	—	444	1	93	425	—	20	—	2	1	—	134	229			
84. Nyköping	7	—	122	—	—	5	—	1 034	25	1	—	20	—	204	105	—	2	—	8	—	1	38	104			
85. Norrtälje	7	—	18	—	1	2	—	91	1	2	—	4	11	33	344	—	3	—	31	—	—	83	270			
86. Vimmerby	15	1	32	1	1	8	—	92	—	—	—	4	2	404	122	—	1	—	57	—	1	59	61			
87. Motala	47	2	66	—	9	8	—	446	7	—	—	8	2	51	—	—	—	—	3	—	—	74	102			
88. Trollhättan	12	—	20	—	—	1	—	465	1	—	—	23	1	737	111	—	—	—	1	—	—	23	266			
89. Yästervik	6	—	12	—	1	4	—	86	3	—	—	3	5	186	22	—	1	2	17	—	—	30	100			
90. Örebro	26	1	22	—	3	13	—	2 733	33	8	—	105	2	180	91	—	6	—	16	—	3	236	80			
91. Kristinehamn	6	—	10	—	1	2	—	526	15	2	—	20	—	230	342	—	2	—	2	—	—	28	86			
92. Strängnäs	8	—	21	2	6	4	—	371	3	1	—	6	1	92	8	—	2	—	5	—	—	22	50			
93. Vetlanda	8	4	21	—	1	—	—	113	4	—	—	1	—	740	73	—	10	1	62	1	1	31	60			
94. Arvika	21	—	3	—	—	4	—	42	—	—	—	—	—	679	193	—	10	1	—	1	—	20	95			
95. Tranås	9	3	31	1	2	12	—	646	7	1	—	62	2	287	136	—	28	—	104	—	—	183	149			
96. Valbo	17	1	82	—	4	4	—	87	—	2	—	14	1	134	267	—	15	—	2	—	—	37	137			
97. Valdemarsvik	8	—	12	1	—	1	—	137	5	—	—	5	3	50	91	—	—	—	13	—	—	20	44			
98. Kisa	11	1	1	—	—	—	—	97	—	—	—	3	—	273	289	—	—	—	13	—	—	17	44			
99. Umeå	16	2	36	—	6	3	—	6	—	—	—	4	8	44	95	—	5	5	1	—	—	55	194			
100. Kristianstad	1	1	2	—	—	—	—	236	1	—	—	41	1	61	—	—	26	—	1	—	—	—	26			
102. Hultsfred	3	—	3	—	1	—	—	16	—	—	—	—	—	210	416	—	—	—	9	—	—	5	24			
103. Säfte	13	—	13	—	—	1	—	65	—	—	—	6	3	135	168	—	—	—	—	—	—	28	34			
104. Mörrum	—	—	1	—	—	—	—	23	—	—	—	2	2	13	—	—	4	—	4	—	—	8	3			
105. Sloinge	3	1	14	—	1	3	—	224	3	1	—	24	4	267	15	—	—	—	—	—	—	131	15			
106. Enköping	10	2	83	—	—	1	—	1 019	6	3	—	21	1	187	13	—	3	—	1	—	—	41	223			
107. Vaxjö	3	—	—	—	1	—	—	162	1	—	—	8	—	219	—	—	1	—	5	—	—	10	10			
108. Aneby	2	—	1	—	1	1	—	423	12	—	—	46	1	202	125	—	4	—	13	1	—	19	101			
109. Söndsvall	5	1	16	—	6	—	—	16	—	—	—	—	2	29	—	—	—	—	—	—	—	6	27			
110. Östersund	—	—	4	—	4	2	—	7	—	—	—	—	1	51	565	—	1	—	2	—	—	9	71			
111. Gällerstå	—	—	—	—	—	—	—	392	1	—	—	34	—	20	17	—	1	—	1	—	—	6	12			
112. Brälanda	3	—	1	—	—	5	—	285	11	—	—	40	2	1 474	80	—	—	—	—	—	—	21	81			
113. Alingsås	5	—	8	—	2	6	—	498	7	—	1	24	4	421	1	—	7	—	—	—	—	40	97			
114. Katrineholm	18	—	29	—	4	—	—	598	6	1	—	8	—	266	—	—	4	—	10	—	—	28	121			
115. Örnsköldsvik	3	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—	1	—	45	—	—	—	—	—	—	—	5	30			
116. Torsby	6	1	5	—	6	4	—	—	—	—	—	—	1	213	192	—	—	—	—	—	—	3	78			
117. Kalmar	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125	—	—	—	—	—	—	—	3	147			
118. Skövde	3	1	2	—	1	2	—	1 128	17	—	1	186	—	310	21	—	1	—	3	—	2	69	69			
119. Luleå	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125	—	—	—	—	—	—	—	3	147			
120. Hille	—	—	2	—	2	1	—	16	2	—	—	10	1	41	1	—	3	—	1	—	—	1	22			
Summa	998	97	2 201	26	260	381	1	142	35 724	579	109	15	5 704	10 549	21 172	10 353	1	24	549	21	1	890	16 10	2 28	13 3 682	9 814
Slutsumma	1 035	103	2 614	26	275	403	1	153	47 771	886	138	23	6 536	11 605	25 352	11 670	1	29	1105	25	1	942	19 13	3 29	13 4 103	11 803

Ann. Ang. antalet slaktade och besiktigade djur samt besiktigade kroppar av vilt se Tab. 6.

¹ *Piroplasmosis bovis*. — ² *Erysip. suis*. — ³ Traum. mag-, mellangårds- o. hjärtsäcksinflamm. *Reticulo-diaphragmatitis, pericarditis seu myocarditis traum.*

— 4 Mastitis.

Tab. 10. Antal vid köttbesiktningsbyråer besiktigade djurkroppar år 1945.

Besiktningsbyråernas läge ¹	2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		26	
	Stor- boskap ²		Större kalv ³		Mindre kalv ⁴		Får, get ⁵		Svin ⁶		Spädgris ⁷		Häst ⁸		Föl ⁹		Älg ¹⁰		Björn ¹¹		Vild- svin ¹²		Gräv- ling ¹³																											
	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2																										
Stockholms stad	294	3	785	4	353	—	944	—	239	119	—	—	26	—	2	—	35	8	—	—	—	—	—	—																										
Stockholms län	1 048	2	851	3	2 346	5	806	—	1 122	539	26	—	130	—	6	—	20	8	—	—	—	—	—	—																										
Uppsala	1 593	2	1 235	18	3 100	5	888	2	2 973	1 227	35	—	146	—	6	—	124	22	31	—	—	—	—	—																										
Södermanlands	930	—	1 185	24	3 083	4	196	2	2 206	871	44	—	97	—	6	—	68	19	74	—	—	—	—	—																										
Östergötlands	370	1	448	17	676	8	265	—	1 039	724	16	—	32	—	1	—	45	32	4	—	—	—	—	—																										
Jönköpings	1 669	52	3 184	75	2 096	72	961	9	3 694	2 470	19	—	125	2	5	—	37	12	3	—	—	—	—	—																										
Kronobergs	684	4	1 843	43	915	56	843	9	2 352	1 737	3	—	56	—	1	—	33	28	9	—	—	—	—	—																										
Kalmar	1 263	41	1 270	86	1 699	50	1 030	10	1 536	2 776	17	—	270	—	36	1	65	36	13	—	—	—	—	—																										
Gotlands	134	—	26	—	11	—	15	1	59	26	1	—	59	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—																										
Blekinge	736	—	442	3	1 535	15	574	8	1 679	1 050	5	—	26	2	2	—	16	10	—	—	—	—	—	—																										
Kristianstads	1 230	2	1 508	8	1 918	—	824	9	4 949	350	20	—	53	—	2	—	24	10	—	—	—	—	1	—																										
Malmöhus	1 476	1	1 261	4	2 158	2	1 077	7	6 113	214	33	—	45	—	3	—	5	3	—	—	—	—	—	—																										
Hallands	411	1	395	2	351	—	346	1	993	87	1	—	22	—	4	1	24	2	7	—	—	—	—	—																										
Göteborgs o. Bohus	535	3	691	12	423	—	249	1	963	145	13	—	124	3	7	—	47	11	14	—	—	—	1	—																										
Älvsborgs	4 483	63	4 729	194	6 572	84	1 869	23	9 494	1 792	28	—	450	4	33	—	53	20	17	—	—	—	—	—																										
Skaraborgs	2 518	21	1 703	19	10 158	11	1 228	7	6 182	987	79	—	275	—	50	—	43	22	2	—	—	—	—	—																										
Värmlands	2 453	25	2 971	45	2 404	3	1 851	2	1 541	884	34	—	202	1	1	—	31	9	2	—	—	—	—	—																										
Örebro	1 633	35	2 292	30	2 342	6	418	9	1 884	1 345	13	—	174	2	3	—	40	23	16	—	—	—	—	—																										
Västmanlands	2 730	10	1 802	15	6 642	1	585	2	3 338	454	8	—	333	—	9	—	65	28	16	—	—	—	—	2																										
Kopparbergs	2 968	58	2 200	75	5 307	18	1 946	2	2 606	809	18	—	551	6	1	1	24	4	—	—	—	—	7	—																										
Gävleborgs	4 874	36	2 539	62	10 427	86	3 227	2	4 485	2 705	11	—	580	1	15	—	66	20	1	2	—	—	1	—																										
Västernorrlands	4 758	28	3 409	65	10 119	56	3 832	4	3 448	1 093	30	—	516	—	12	—	4	1	—	—	—	—	—	2																										
Jämtlands	1 588	26	311	10	2 748	47	1 135	6	717	429	1	—	262	—	15	—	6	10	—	1	—	—	—	—																										
Västerbottens	2 404	14	2 018	18	3 272	9	1 391	1	2 115	855	5	—	281	1	33	1	17	2	—	—	—	—	—	—																										
Norrbottens	1 257	12	283	4	3 870	1	526	2	968	128	5	—	267	2	—	—	4	—	—	1	—	—	—	—																										
Summa	44 089	440 39	881	886	84 525	589	27 026	119 66	695	23 886	465	—	5 102	24 268	4	806	340 209	4	—	1 10	—	—	—	5																										

Anm. Uppgifter för varje ort inom respektive län finnas (i manuskript) tillgängliga hos medicinalstyrelsen. Till besiktning inlämnad ³/₄ kropp räknas som ¹/₁ kropp.

¹ Situations des bureaux d'inspection des viandes. — ² Gros bétail. — ³ Vaux, gros. — ⁴ Vaux, petits. — ⁵ Moutons et chèvres. — ⁶ Porcs. — ⁷ Cochonnets. — ⁸ Chevaux. — ⁹ Poulains. — ¹⁰ Élans. — ¹¹ Ours. — ¹² Sangliers. — ¹³ Blaireaux.

Tab. 11. Antal vid köttbesiktningsbyråer helt eller delvis beslagtagna kroppar och vid beslagen vidtagna åtgärder år 1945.

1	2	3	4	5	6	7
Köttbesiktningsbyråernas läge <i>Lieux des bureaux d'inspection des viandes</i>	Antal besiktigade kroppar <i>Nombre des corps inspectés</i>	Godkända efter		Helt kasserade ³		Godkänt till djur- föda ⁴ Vikt, kg <i>Poids, kg</i>
		kassation av förändrade organ eller delar ¹	särskild behand- ling ²	Antal <i>Nombre</i>	Vikt, kg <i>Poids, kg</i>	
Stockholms stad . . .	2 812	153	14	41	1 745	609
Stockholms län	6 912	907	3	126	11 495	8 278
Uppsala	11 407	777	—	245	15 484	2 810
Södermanlands	8 809	479	3	153	12 981	3 703
Östergötlands	3 678	294	1	129	6 956	645
Jönköpings	14 485	480	2	270	16 004	2 675
Kronobergs	8 636	232	7	103	6 174	963
Kalmar	10 199	436	3	377	31 768	6 260
Gotlands	342	67	12	44	5 289	—
Blekinge	6 103	281	5	20	1 366	—
Kristianstads	10 908	1 141	1	142	7 888	114
Malmöhus	12 402	1 295	—	98	4 851	—
Hallands	2 648	460	—	70	4 078	—
Göteborgs o. Bohus	3 242	466	1	179	19 159	6 873
Älvsborgs	29 908	2 909	2	310	22 737	4 974
Skaraborgs	23 305	2 250	23	371	18 438	3 959
Värmlands	12 459	1 340	10	247	15 025	1 405
Örebro	10 265	660	11	125	9 316	3 131
Västmanlands	16 040	1 321	2	147	13 128	2 937
Kopparbergs	16 601	1 648	34	159	16 454	8 028
Gävleborgs	29 141	657	21	328	34 182	25 242
Västernorrlands	27 377	362	—	230	20 114	15 157
Jämtlands	7 312	105	3	123	13 685	11 092
Västerbottens	12 437	296	13	253	18 798	10 482
Norrbottnens	7 331	139	11	110	6 723	3 688
Summa	294 759	19 155	182	4 400	333 847	123 025

Anm. Uppgifter för varje ort inom respektive län finnas (i manuskript) tillgängliga hos medicinalstyrelsen. Till besiktning inlämnad $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{4}$ kropp räknas som ¹ 1 kropp.

¹ Corps approuvés après l'éloignement des organes ou des parties altérées. — ² Idem après traitement spécial. — ³ Confisqué en entier. — ⁴ Approuvé pour alimentation des animaux.

Tab. 12. Antal och vikt av vid köttbesiktningsbyråer särskilt behandlade kroppar jämte uppgift å behandlingens art år 1945.

Tabellen tryckes ej men finnes (i manuskript) tillgänglig hos medicinalstyrelsen,

6.2

Anm. Aug. antalet besiktigade djurkroppar se Tab. 11. Uppgifter för varje ort inom respektive län finnas (i manuskript) tillgängliga hos medicinalstyrelsen.

¹ *Piroplasmosis bovis*. — ² *Erysipelas suis*. — ³ Traumat. mag-, mellångårds- och hjärtsäcksinflammation. *Reticulo-diaphragmatitis, pericarditis seu myocarditis traumatica*. — ⁴ *Mastitis*.

Tab. 14. Antal vid kontrollcharkuterier besiktigade kött år 1945.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Kontrollcharkuteriets nummer och läge <i>Numéros et lieux des charcuteries</i>	Stor- boskap <i>Gros bétail</i>	Större kalv <i>Veaux grands</i>	Mindre kalv <i>Veaux petits</i>	Får, get <i>Moutons, chèvres</i>	Svin <i>Porcs</i>	Spädgris <i>Cochon- nets</i>	Häst <i>Chevaux</i>	Föl <i>Poulains</i>	Älg <i>Élans</i>											
	1 ₁	1 ₂	1 ₁	1 ₂	1 ₁	1 ₂	1 ₁	1 ₂	1 ₁	1 ₂	1 ₁	1 ₂	1 ₁	1 ₂	1 ₁	1 ₂	1 ₁	1 ₂	1 ₃	1 ₄
1. Mora	986	38	410	5	1 855	4	362	3	2 506	111	—	—	167	4	5	4	4	—	—	—
11. Fränsta . .	403	—	211	—	276	—	164	—	110	37	1	—	51	—	3	—	—	—	—	—